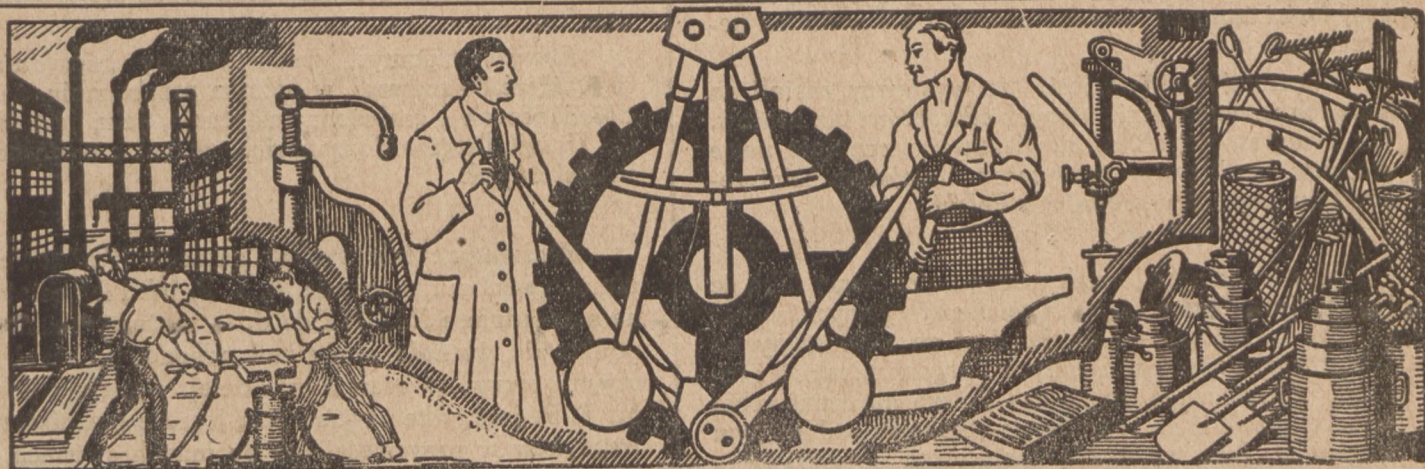

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

STAŁE DODATKI:

„ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA” ♦ „POSTĘPY W PRZEMYSŁE” ♦ „DZIAŁ SAMOCHODOWY” ♦ „DZIAŁ ROWEROWY I MOTOCYKLOWY” ♦ „DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY” ♦ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH”

PRZEDPŁATA
kwartalna 4½ zł. + 40 gr. za dostawę franko
w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich
pocztach w Państwie Polskim.
Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone
są na stronie ostatniej.

Nr. 19

Poznań, 10 maja 1930

Rok X

Treść N-ru 19:

Król umarł — niech żyje król, **Henryk Grudziński**. — Jak polski przemysł zdyskontował udział zagranicy w tegorocznych Tangach, **Kazimierz Żakowski**. — Reorganizacja metod akwizycji na zagranicznych rynkach zbytu, dypl. inż. **M. Rzecki**. — Krótkie informacje gospodarcze zagranicy, **M. R.** — Odnowienie żelaznych Syndykatów Metalurgicznych w Niemczech. — Z IV Zjazdu Inżynierów Mechaników Polskich w Warszawie, **W-cz.** — Zjazd Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w Poznaniu. — Ograniczenie produkcji w górnośląskim przemyśle węglowym, p. — Spis wystawców na V. Międz. Tangach w Poznaniu (ciąg dalszy). — Kronika gospodarcza. — Sprawy podatkowe. — Skrzynka zapytań. — POSTĘPY W PRZEMYSŁE. — DZIAŁ SAMOCHODOWY. — PRZEMYSŁ ROWEROWY I MOTOCYKLOWY. — ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA. — DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH. — DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY. — Z ŻYCIA PLACÓWEK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH. — PRZETARGI, SUBMISJE I LICYTACJE.

Król umarł — niech żyje król

M. T. P. na pożegnanie — nowym Targom na powitanie

Zakończyło się w pełnej chwale wiosenne święto handlu polskiego.

Wraz z wiosną przybyło do nas po raz dziewiąty Międzynarodowe Targi Poznańskie — niby to *jaskółki lepszego jutra gospodarczego* — poleciały dalej, by po **SKOŃCZENIU SWEJ MISJI** górnołotnej i ziemskiej znów ustąpić miejsca *dalszej porze roku państwowotwórczego* i innym ptakom wędrującym polskiego handlu i przemysłu.

Patrząc wstecz na te kilka dni, — wymagających tak dużo *pracy przygotowawczej*, — może sobie Polska spokojnie przyznać, że przebiegiem Targów Poznańskich poczyniła znaczny *dalszy krok* w swym rozwoju gospodarczym.

Nie trzeba być specjalistą lub fachowcem, by sprawdzić, że te tegoroczne Targi stały w pełni na

wysokości swego zadania. Były one zaszczytnym potwierdzeniem nie tylko sił organizacyjnych naszej Ojczyzny — zwłaszcza dla jej *Ziem Zachodnich* — lecz dały tak *realny dowód* swej żywotności, że słusznie zapowiedzieć je mógł Dyr. Krzyżankiewicz jako **WIELKĄ KSIĘGĘ ZAMÓWIENI**.

Co ważniejsze — pozwolił obecny kryzys gospod. zrealizować jeden z *głównych postulatów* tego rodzaju targów: **WYŁĄCZNIE KUPIECKĄ ICH ATRAKCYJNOŚĆ**.

Niejednego *laika* zdziwiła *wysoka kwota wstępnego* i związana z tem *mała ilość* publiczności z miasta — zwłaszcza widzów „*wystawowych*” — tego rodzaju, od jakich roila się przecież przeszłego roku wspaniała nasza P. W. K. Ale właśnie w tem tkwił *jeden z ważnych walorów* tegorocznych Targów, że zapoczątkował

uświadomienie tak społeczeństwa jak i sfer gospodarczych, iż targi to nie wystawa, lecz **WIELKA HURTOWNIA** względnie **KANTOR**, — czemu najlepiej Czechosłowacja dała wyraz w swym olbrzymim gmachu wystawowym w Pradze, a przystępnym tylko dla kupców względnie interesentów.

Pod względem **TRANSAKCYJ** wykażą też cyfry — ostatecznie jeszcze nie zestawione — wielki procent zwiedzających fachowców przy znacznie większej ilości transakcyj jednostkowych niż w latach poprzednich.

Niemniej ważnym jest, że wystawcy zastali na Targach wiele zupełnie *nowych odbiorców*, tak krajowych jak i zagranicznych, że nawiązywano zupełnie *nowe stosunki handlowe* — przy coraz silniejszym zainteresowaniu zagranicy produkcją Polski.

Zwrócono nam jednak uwagę na rzekomy fakt, że ten „majowy” **CZAS** jest dla polskich targowych imprez niezbyt szczęśliwy — chociaż jest on wzorowany na tak prosperujących wiosennych *Targach Lipskich* i innych. Przytaczano, że obecna Polska nie może sobie jeszcze pozwolić na *kopjowanie* zagranicy pod każdym względem, lecz winna się zastosować do *warunków wewnętrznych*.

Oto kupiec i przemysłowiec Polski na wiosnę ani większych transakcyj nie przeprowadza, ani nie ma

w tym pełnym już sezonie czasu na opuszczenie swego warsztatu pracy — natomiast tak zwany *czas ogórkowy* w lipcu i sierpniu, gdy **WAKACJE SZKOLNE** i „etatystyczne” pozwalają na wyjazd względnie na pozostawienie interesów pod opieką rodzeństwa względnie *dorosłej młodzieży szkolnej*, nadałby się zdaniem niejednego wystawcy, lepiej na tego rodzaju coroczne Targi, zwłaszcza na Kresach Zachodnich, przedstawiających pierwszy etap przed wyjazdem zagranicę.

Powyższy pomysł pozostawiamy *miarodajnym czynnikiem* do rozważenia, w pełnym przekonaniu, że tak doświadczona i zasłużona instytucja, jaką jest Miejski Urząd Targów Poznańskich, uczyni z niego odpowiedni użytek.

Reasumując tak wysiłek naszego Wydawnictwa dla uwypuklenia znaczenia **M. T. P.** jak i ich ostateczne a zasadnicze **REZULTATY**, — możemy z radością podkreślić, że *koło pracy* nad odbudową naszej Ojczyzny toczy się bezustannie dalej, a piękny koniec **M. T. P.** jest tylko zapowiedzią jeszcze piękniejszych wyczynów w przyszłości lub po innych stronach naszej żywej Ojczyzny w myśl historycznego okrzyku francuskiego: *umart król — niech żyje król!*

Henryk Grudziński.

Zagranica na M. T. P.: Francja.

Propagandowe stoisko Francji. Z boku widać stoisko Syrii i Libanu, które reprodujemy na innym miejscu.

Jak polski przemysł zdyskontował udział zagranicy w tegorocznych Targach

Cechą charakterystyczną dla wszystkich niemal targów tegorocznych o charakterze międzynarodowym, to obniżenie poziomu w stosunku do lat poprzednich i pewna wstrzemięźliwość krajów zagranicznych. Tłumaczy się to niepomyślną konjunkturą gospodarczą na światowych rynkach, oraz pewnego rodzaju inflacją targów.

O sytuacji, w jakiej znajdowały się niektóre targi międzynarodowe w r. b., wywołanej brakiem zgłoszeń, najlepiej

świadczy fakt, że na jednym z nich zapełniano puste stoiska ekspozycjami, zwiezionymi z muzeów, inne zaś targi zachęcały wystawców do zgłoszenia udziału, ofiarowaniem bezpłatnie stoiska. Jeszcze zaś inne targi obowiązywały się wobec szeregu wystawców do zwiezienia i odwiezienia ekspozycji na własny koszt, by tylko w dniach otwarcia targów stoiska nie świeciły pustką.

Jakże inaczej, w porównaniu z tem co powyżej, wypadły Targi w Poznaniu. Pomijając już sam fakt stosunkowo liczego udziału wystawców, którzy musieli płacić za stoiska i urządzać je na własny rachunek, skonstatować można było nadspodziewany wprost udział zagranicy, tej zagranicy, która przechodząc poważne wstrząsy gospodarcze, w stosunku do wielu innych imprez targowych, odnosiła się w r. b. z dużą rezerwą.

Tymczasem w dniu otwarcia Targów w Poznaniu policzyć można było 14 stoisk krajów zagranicznych. Wystawiały: Austria, Jugosławia, Niemcy, Syria, Liban, Persja, Francja, Brazylja, Chili, Łotwa, Czechosłowacja, Finlandja, Indo-Chiny i inne.

Po zamknięciu Targów, wyżej podpisany rozmawiał z reprezentantami zagranicy. Odpowiedź była prawie jednobrzmiąca — opłaciło się przybyć do Poznania i brać udział w Waszych Targach.

Dzięki licznemu udziałowi zagranicy w Targach, dokonano podczas ich trwania transakcji nie tylko importowych, lecz również eksportowych. Co więcej — zagranica nie przeprowadzała interesów tylko z Polską, lecz transakcje odbywały się również, jak to mówiło się podczas dni targowych — z zagranicy na zagranicę. I tak, zupełnie nowe stosunki handlowe zawarła Finlandja z Ameryką, Austria z Włochami, Włochy z Anglią, Syria z Jugosławją itp.

Jeżeli chodzi o transakcje firm polskich na zagranicę, to przede wszystkim trzeba uwzględnić operacje, dokonane w dziale polskiego przemysłu szklanego z Rumunją i Estonją, w dziale zaś przemysłu dywanowego z Anglią i Ameryką.

Mówiąc o transakcjach eksportowych, wystawia-

jących firm polskich, silnie należy podkreślić jeden znamieny objaw, a mianowicie, że czy to w produkcji dywanów, szkła, czy porcelany, zagranica szczególnie zwracała uwagę na wzory typowo polskie, odbiegające od wzorów szablonowych. Stąd też jedna z fabryk dywanów z Żywca otrzymała nader liczne zamówienia na dywany o wzorach oryginalnych polskich. Stąd też fabryka chodzieska wzbudzała tak wielkie zainteresowanie zagranicy swą porcelaną zdobioną naszymi ludowymi wzorami.

Zestawiając ekspozycje przemysłu polskiego, z analogicznymi produkcjami obcej, a również demonstrowanymi na Targach, z pewnym zadowoleniem można stwierdzić, że istnieje wiele dziedzin, w których biejemy przemysł zagraniczny nie tylko jakością towaru, lecz również i jego ceną. I tak np. w dziale maszyn młyńskich z powodzeniem konkurować możemy z przemysłem niemieckim. Polskie maszyny — lepsze, bo ulepszone szeregiem nowych zupełnie pomysłów i lepiej przystosowane do praktycznego użytku, były o 25—30 proc. tańsze od takichże samych fabrykatów niemieckich.

Reasumując, na zakończenie tych pobieżnych uwag, cisnących się pod pióro w związku z udziałem zagranicy w Targach Poznańskich, skonstatować trzeba duży wzrost zainteresowania rynków obcych Polską i jej przemysłem, dzięki oryginalności produkcji dobroci wykonania, a przytem konkurencyjnych, w stosunku do przemysłu krajów innych, cen.

Można mieć zupełnie uzasadnioną nadzieję, że Targi przyszłe zgromadzą jeszcze liczniejszą reprezentację krajów zagranicznych, które zachęczone dobrymi rezultatami Targów minionych, już dziś zgłaszają zapowiedź udziału w nich na przyszłość.

Minione Targi raz jeszcze ugruntowały przekonanie, że polski przemysł leżeje z roku na rok i coraz skuteczniej może stawać do wyścigu o palmę pierwszeństwa z przemysłem krajów obcych.

4-ro i 6-cio kątnie oraz karbowane 8380
Tkaniny metalowe - siatki rabcowe i t. p.
Ceny konkurencyjne Dostawa terminowa.

„DRUTOWNIA - POZNAŃ” Fabryka siatek i
plotów druczanych
dawn. R. MATUSZEWSKI i S-ka.
Poznań, św. Marcin 45 a, II. ptr., tuż przy ul. Gwarnej

Reorganizacja metod akwizycji na zagranicznych rynkach zbytu

Dotychczasowe metody zdobywania zagranicznych rynków zbytu. — Czołowi eksporterzy świata. — Nowoczesna służba wywiadowczo-informacyjna dla celów eksportowych. — Znaczenie V. Międzynarodowych Targów w Poznaniu pod kątem widzenia naszej ekspansji na zagraniczne rynki.

Rozszerzający się coraz bardziej kryzys gospodarczy kraju, zmusza sfery zainteresowane do coraz dalej idących wysiłków w kierunku zdobycia nowych szlaków na drodze naszego eksportu. Zdobywanie nowych rynków zbytu staje się tem bardziej konieczne, o ile uwzględnimy wielkie znaczenie, jakie posiada ono dla gospodarki państwowej ze względu na podtrzymywanie dodatniego bilansu handlowego.

Dotychczasowa praktyka eksportowa dobitnie wykazała, że zdobywanie zagranicznych rynków zbytu nietylko że wymaga wiele wysiłków organizacyjnych, ale związane jest również znacznym nakładem sił materialnych. Wystarczy przypatrzeć się pracy Stanów Zjedn., zajmujących obecnie czołowe stanowisko wśród eksporterów świata, by zauważyć, że niebываły wprost rozwój amerykańskiego handlu zagranicznego tkwi przede wszystkim w szeroko rozwiniętej pracy organizacyjno-akwizycyjnej zagranicą. Można śmiało twierdzić, że w żadnym innym państwie na świecie, zmechanizowanie produkcji, organizacja pracy oraz rozmach i odwaga przemysłu nie doszły do takiego szczytu swego rozkwitu jak w Stanach Zjednoczonych. Zbyt daleko by to nas zaprowadziło, gdybyśmy tutaj chcieli szczegółowo omówić samą organizację eksportową Stanów Zjednoczonych. Na jedno tylko należałoby zwrócić bacniejszą uwagę, t. j. na nowoczesne metody propagandy wywiadowczo-informacyjnej służby gospodarczej, dla walki z konkurencją przemysłową na rynkach zagranicznych.

Nowoczesna służba wywiadowcza dla celów ściśle eksportowych nie dąży do zdobywania jak największej ilości informacji z danego kraju, lecz w pierwszym rzędzie dąży do szybkiego i gruntownego stwierdzenia, jakie są realne zapotrzebowania zakupów i możliwości zbytu. Znaczenie takich informacji staje się dopiero wówczas całkowicie zrozumiałem, o ile jeszcze dodamy, że w dalszym programie wspomnianej służby wywiadowczej, leży szybkie przystosowanie produkcji do rzeczywistych chwilowych potrzeb zagranicy. Doświadczenia bowiem wykazały, że wysiłki w kierunku eksportu zagranicznego nie powinny, jak dotychczas, opierać się na przesłankach ściśle teoretycznych, lecz winny być oparte przede wszystkim na rzeczywistym zapotrzebowaniu odbiorcy. Racjonalne prowadzenie akwizycji na zagranicznych rynkach zbytu, wymaga zatem poza posiadaniem dokładnych informacji gospodarczych o danym kraju,

również i psychologicznego wycucia potrzeb jego mieszkańców.

Analizując pracę zagran. placówek zastępcz., interesujących się importem polskiej wytwórcz., zauważa się przede wszystkim, że zastępcy ci, w większej mierze zastępują również i inne zagraniczne firmy. Wynika z tego, że nie mogą oni wchodzić w rachubę jako jedyny organ zbytu dla naszej wytwórczości. W związku z tem zauważamy lukę w naszej ekspansji na zagraniczne rynki zbytu i w miarę rozwoju naszego handlu zagranicznego, okaże się brak jakiegoś organu, któryby się zajął jedynie zdobywaniem zagranicznych rynków zbytu dla polskiej produkcji na wzór amerykańskiej „Bureau of Foreign and Domestic Commerce“.

Gdyby nawet przyjąć, że amerykańskie metody propagandy są zbyt skomplikowane dla naszych warunków, to jednak po głębszym zbadaniu tychże okaże się, że są one bardzo pouczające, i że zapoznanie się z elastycznością tych metod, wolnych od wszelkiego biurokratyzmu, oddać nam może wielkie usługi.

Sprawa ta doznaje specjalnego znaczenia w obliczu tylko co zamkniętych Piątych Międzynarodowych Targów w Poznaniu, ze względu na niepowodzenie zainteresowanie zagranicy polską produkcją. Liczne transakcje przeprowadzone na Francję, Bułgarię, Holandję, Jugosławję, Rumunię, Węgry, Niemcy, Czechosłowację, Danję, Estonję, Turcję, Amerykę i Anglię, wskazują, że wiele dziedzin polskiej produkcji zwróciło uwagę zagranicy swą doskonałością przenoszącą produkcję zagraniczną tak pod względem cen jak i jakości. Taki stan rzeczy należałoby obecnie wyzyskać w nieco szerszej mierze przy pracach nad dalszym zdobywaniem zagranicznych rynków zbytu drogą akwizycji. Wprawdzie przez brak kapitałów nie jesteśmy obecnie w stanie poświęcić potrzebnych środków materialnych na zagraniczną propagandę naszych wytworów, tem niemniej wstępny impuls w tej sprawie winny dać czynniki bezpośrednio zainteresowane w eksporcie.

Wyniki osiągnięte na tegorocznych Targach pozwalają wnioskować, że utworzenie takiego organu, którego zadaniem byłaby obserwacja rynków zbytu w myśl nowoczesnych metod akwizycji, stanie się koniecznością w miarę rozszerzenia ram naszego eksportu na zagraniczne rynki zbytu.

Oryginalne oselki „ANKER“

fabrykat Bender i Meyer poleca z zapasów własnej składnicy do natychmiastowej dostawy

E. Schulz, Hurtownia Towarów Żelaznych, Wolsztyn (Wlkp.)

8869

Telefon 34

Adres telegr. Eisenschulz

Telefon 34

Targi Lipskie — na Targach Poznańskich

Na tegorocznych wiosennych Targach Poznańskich zauważyć było można stałe stoisko naszych krajowych Targów Wschodnich, lecz po raz pierwszy od czasu powstania tej polskiej imprezy gospodarczej o charakterze obecnie międzynarodowym, reprezentowane tam były w specjalnym stoisku w hali 11 także *Targi Lipskie*. Jak wiadomo, w obliczu przewidywanego wzajemnego zbliżenia się gospodarczego obu państw i traktatu handlowego, Polska na tegorocznych wiosennych Targach Lipskich również po raz pierwszy wystąpiła ze zbiorowym oficjalnym pokazem wzorów polskiej wytwórczości w odrębnej hali wystawowej i niejako w odwzajemnieniu się, Urząd Targów Lipskich zajął stoisko na Targach Poznańskich.

Z wystawionych wykresów, sięgających historii najdawniejszych lat i powstania Targów Lipskich wy-

nikało, że dziś Lipsk ze swoim odrębnym miastem targowym, obejmującym 55 potężnych hal naziemnych i podziemnych z 340 000 metrów kwadratowych pod wystawę, oraz przeszło 10 000 wystawców z 24 różnych krajów, jest największym zbiorowem międzynarodowym środowiskiem podaży i zakupu towarów we wszystkich dziedzinach produkcyjnych.

Że Niemcy poświęcają dziś unormowanym stosunkom gospodarczym z Polską bacniejszą uwagę, świadczy między innymi fakt zainteresowania tym problemem całej prasy. — Oficjalny organ Targów Lipskich „W. E.-Z.” (Wirtschafts- und Export-Zeitung) z dnia 23 kwietnia rb. zamieszcza na całej stronie tytułowej autotypję przedstawiciela Polski w Berlinie Romana Knolla ze skreśloną przez niego w języku polskim sentencją.

—P—

Krótkie informacje gospodarcze zagranicy

PRZEMYSŁ ŻELAZNY I STALOWY.

Ostatnio utworzony Związek Producentów Blachy Specjalnej ustalił kwotę wytwórczą w wysokości 1 196 426 t. Cyfra ta obejmuje:

1. kwotę blachy handlowej 700 958 t.
2. kwotę blachy specjalnej gatunkowej 337 293 t.
3. kwotę dla blachy elektrotechnicznej generatorowej 121 521 t.
4. kwotę dla blachy elektrotechnicznej transformatorowej 36 654 t.

Zaznaczyć należy, że nowoutworzony niemiecki Związek Producentów Blachy Specjalnej wszedł w życie dn. 11 kwietnia rb.

Produkcja stali żelaznej dla budowy okrętów uległa w 1929 r. niższe. Przyczyna spadku produkcji wynika ze zmniejszonych dostaw tej stali do Anglii. Podczas gdy bowiem w 1928 r. dostarczyli Niemcy ok. 40 proc. całkowitego zapotrzebowania Anglii na stal laną do budowy okrętów, to jednak w 1929 r. dostawa niemiecka obejmowała zaledwie 10 proc. angielskiego zapotrzebowania tej stali.

Przemysł żelazny w Austrii pracuje obecnie z wydajnością 96 proc. jego możliwości produkcyjnych. Wynikiem wzmożonej pracy jest uruchomienie trzeciego pieca przez „Alpinen Montangesellschaft“.

Wzajemna umowa o ochronie rynku pomiędzy koncernem Kruppa w Niemczech i Firth-Bearlwy-Stahlsyndikat w Anglii, przedłużona została na okres dalszych 10 lat. Firma Krupp zobowiązała się nadal nie dostarczać do Anglii stali nierdzewiejącej, w zamian za co Anglija nie będzie dostarczać tej stali do Niemiec.

Niemieckie walcownie drutu pracują obecnie przy bardzo niskim zapotrzebowaniu odbiorców. Doszło do tego, że terminy dostaw drutu walcowanego, względnie ciągniętego nie przekraczają 10—14 dni. Przemysł druciany przeżywa obecnie wielki kryzys, spodziewając się nawet dalszych ograniczeń produkcyjnych.

Jak donoszą informacje z Japonii, zamierzają państwowe stalownie Seitsetso-Io-Werke uruchomić wkrótce walcownie podkładów, a to celem zaspokojenia własnych potrzeb w kraju. Również przewidziany jest wkrótce przetarg na budowę wielkiej walcowni szyn dla produkcji rocznej, sięgającej 250 tysięcy ton.

Niedawno temu utworzony został w Niemczech Związek Producentów i Sprzedawców Śrub pod firmą V. B. S. W. Vereinigte Berliner Schraubenwerke, G. m. b. H. z siedzibą w Niederschönhausen.

Międzynarodowy Związek Producentów Drutu Walcowanego ustalił na drugi kwartał 1930 r. kwotę wytwórczą w wysokości 500 000 ton, co w odniesieniu do 1-go kwartału wynosi wzrost o 15 000 ton. Zmiana kwoty wytwórczej nie wpłynęła na wysokość ceny sprzedaży.

Rząd francuski oddawał dotychczas do dyspozycji przemysłu żelaznego 800 milionów franków rocznie jako ubezpieczenie kredytowe od operacji eksportowych. Obecnie kwota ta została podwyższona do 1 600 milj. franków, a zatem dwukrotnie i przeznaczona została dla poparcia zamierzonych dostaw szyn kolejowych do Turcji.

PRZEMYSŁ METALOWY.

Do angielskiego Związku Producentów Cyny Tin Producers Association, przystąpił największy wytwórca cyny w Boliwji Simon Patino, posiadający wielkie przedsiębiorstwo „Patino Mines and Enterprises Consolidated Inc.“ Jak o tem wspominamy na innem miejscu, reprezentuje Boliwja największego producenta cyny na świecie, tak, że jej przystąpienie do angielskiego związku posiada dominujące znaczenie dla wytwórców cyny. O ile uwzględnimy, że doniedawna przystąpili do tego związku inni jeszcze boliwijscy producenci cyny, występujący jako Aramoyo Mines, to zauważymy, że przeszło 80 proc. producentów cyny w Boliwji współpracuje ze wspomnianym angielskim związkiem.

Rozwój tego związku posiada tem większe znaczenie, że dotychczas Boliwja znajdowała się na uboczu angielskich wysiłków organizacyjnych dla zbytu cyny, prowadzonych w porozumieniu z kolonją Nigerji i posiadłościami malajskimi, reprezentującymi za sobą ogromne pokłady cyny, eksploatowane przez Pahang Consolidated itp.

W związku z światowym kryzysem na rynku metali, uchwalił Międzynarodowy Związek Producentów Cyny ograniczenie dni roboczych wydobywania na rok 1930. W pierwszym rządzie polecono członkom Związku wstrzymać wydobywanie cyny w dni niedzielne, począwszy od godz. 10 rano do poniedziałku godz. 6-ej rano. Poza tem polecono ustalić 7 dni wolnych od pracy w pierwszym kwartale roku bieżącego. Oporne stanowisko zajęli jedynie producenci holenderscy, zajmujący wybitne miejsce w światowej produkcji cyny, która w 1926 r. wynosiła 144 milj. kg.

Nastąpiło dalsze przyłączenie 30 wielkich fabryk białej blachy do angielskiego związku South Wales Tinplate Corporation, reprezentującej dotychczas 57 proc. wszystkich wytwórców, tj. 441 fabryk białej blachy.

KOTŁY PAROWE I BUDOWA APARATÓW.

Zatrudnienie w niemieckim przemyśle kotłów parowych i budowy aparatów było w pierwszym kwartale roku b. zupełnie niewystarczające. Wprawdzie wpływ zamówień z zagranicy był o wiele większy, aniżeli z kraju, to jednak osiągnięte ceny były bardzo niskie. Według orzeczenia przedstawicieli niemieckiego przemysłu budowy kotłów parowych, aparatów, przewidzieć należy dalszy kryzys w Niemczech w tej dziedzinie produkcji.

PRZEMYSŁ LOKOMOTYWOWY.

Niemcy otrzymali zamówienie na dostawę 44 kotłów parowozowych dla India Store Departament w Indjach w wysokości 69 497 £. (ok. 3 milj. złotych). Z przydzielonego zamówienia oddano 34 kotłów do wykonania Berliner Maschinenbau A.-G. (Schwarzkopf), oraz 10 kotłów koncernowi A. E. G.

METALE SZLACHETNE.

Wartość wydobytego w 1929 r. złota wynosi ok. 405 milj. dolarów. Na czele producentów złota stoi Afryka Brytyjska, poczem kroczą Stany Zjednoczone, Kanada, Meksyk, Australia itd.

Wartość produkcji srebra w Niemczech wynosi za 1929 r. 12 milj. marek niem. M. R.

Odnowienie Żelaznych Syndykatów Metalurgicznych w Niemczech

Z końcem grudnia r. ub. — pisze „Polska Gospodarcza” — upływały terminy ważności ogólnego Syndykatu Stalowego w Niemczech (Rohstahlgemeinschaft), jak i poszczególnych grup, wchodzących do składu tego Syndykatu. Ogólna opinia w gronie ciężkiego przemysłu żelaznego doskonale zdawała sobie sprawę z powagi sytuacji, jakaby się wytworzyła, — o ileby Syndykat się rozwiązał — o następstwach tego wyraźnie mówił barometr cen, który i tak w ostatnich latach wykazywał zarówno w Niemczech, jak i na europejskim międzynarodowym rynku bardzo niski poziom. Świadomość tych następstw skłoniła zainteresowanych do wcześniejszego jeszcze przygotowania całego zagadnienia i rzeczywiście w dniu 20 grudnia 1929 r. zostały podpisane odnośne umowy syndykackie, mające być przedłużeniem umów dotychczasowych.

Przy układaniu nowych warunków, na miejsce czołowe zostały wysunięte dwie zasady: zasada stabilizacji zarówno wytwórczości jak zbytu oraz zasada racjonalizacji produkcji, która tak wybitną rolę odgrywa w przemyśle niemieckim. Zobaczmy, w jaki sposób obie te idee zostały przeprowadzone.

Zasada stabilizacji, do której wzdycha już świat cały, znalazła w syndykacie niemieckim wyraz w dwóch kierunkach: w terminie, na jaki został ustanowiony nowy syndykat, oraz w odebraniu członkom możliwości wprowadzania nowych działów fabrykacji, których dotąd nie uprawiali. Syndykat został zawiązany na stosunek bardzo długi przeciągu czasu, gdyż na 10 lat, t. j. od 1 stycznia 1930 r. do 1 stycznia 1940 r. z możliwością wymówienia go dopiero od 1935 r. przy pewnych ściśle określonych warunkach, które jednak publicznie nie są jeszcze znane. W ten sposób wytwórcy, zarówno jak pośrednicy i przetwórcy uzyskują pewność i stałość swoich kalkulacji na dłuższy przeciąg czasu. Poza tem zasady stabilizacji przeprowadza artykuł, zabraniający członkom Rohstahlgemeinschaftu produkowania wytworów, których dotąd nie fabrykowali. Jest to zupełna nowość, jakiej nie spotyka się nigdzie w żadnych umowach syndykackich. Postanowienie to wyklucza możliwość rozszerzenia swojej wytwórczości w działach ubocznych, na zasadzie czego w następstwie kontrahent mógłby ewentl. występować z pretensją podwyższenia jego kwoty. To zaś było zawsze postrachem syndykatów, gdyż prowadziło do rozbicia porozumienia.

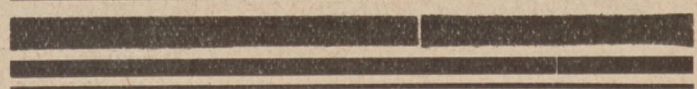
Jak widać już z dzisiejszych prac, budowa międzynarodowego Kartelu Stalowego będzie w przyszłości podobna do niemieckiej, i wyraźnie już można dostrzec, że wpływ tego ostatniego w znacznym stopniu odbije się na charakterze i organizacji porozumienia międzynarodowego.

Zdawałoby się, że artykuł, zabraniający członkom syndykatu nowej fabrykacji, uniemożliwia wszelką racjonalizację. Ażeby temu zapobiec i utrzymać jedną z przewodnich idei organizacyjnych hutnictwa niemieckiego, postanowiono w ramach poszczególnych grup możliwość skupywania kwot lub ich części i w ten sposób grupowania fabrykacji pewnych wytworów. Tutaj więc idea racjonalizacji nietylko że odzyskuje pełne swoje znaczenie, lecz przemysł otrzymuje możliwość takiej koncentracji, jakiej dotąd nawet nie było.

W celu wykorzystania tej możliwości potworzyły się już grupy dla skupu kwot (Ankaufskonsortium),

wśród których powtarzają się te same nazwy i gdzie Zjednoczone Stalownie z Kruppem, Kloecknerem i Gutehoffnungshütte zajmują naczelne miejsce. Ugrupowania te skupiły pakiety akcji czterech przedsiębiorstw, nadających się do takiego przenoszenia kwot. Uzyskały one większość w radach administracyjnych i w ten sposób mogą dysponować całością lub częścią kwot tych przedsiębiorstw.

W ścisłym związku z reorganizacją Syndykatu Stalowego znajdują się jego stosunki z przetwórcami. Została również zawarta umowa między syndykatem i przemysłem przetwarzającym dla wywozu (Aviakommen), w której przetwórcy uznają nowy stan rzeczy i zobowiązują się nabywać potrzebny im towar wyłącznie w hutach zsyndykalizowanych, huty zaś mają dostarczać im towar po cenach międzynarodowych, przyczem różnica między ceną wewnętrzną i eksportową będzie przetwórcom zwracana nie w gotówce, lecz towarem przy następnym zakupie. W ten sposób huty chcą zacieśnić stosunki z przetwórcami i w pewnym stopniu uzależnić ich od siebie. Z drugiej strony przetwórcy zdołali w poszczególnych wypadkach uzyskać od hut zobowiązanie, że te ostatnie nie będą zajmowały się przetwarzaniem. Ażeby jednak zobowiązanie takie uczynić globalnem w stosunku do wszystkich hut, przetwórcy musieliby się organizować i przeprowadzić formalne pertraktacje z całą organizacją hut. Będziemy więc prawdopodobnie wkrótce świadkami kartelizacji przetwórców w tym samym duchu, w jakim nastąpiła kartelizacja hutnicza.

JAKTO, jeszcze nie zaprenumerowałeś tyg. „AUTOLOT“ ...?

Czy nie wiesz, że nie prenumerując go wyzbyty jesteś najciekawszych wiadomości ze świata auto-lotniczego i motocyklowego, że tem samem nie trzymasz ręki na pulsie życia motoryzacji.!!?

Powinieneś natychmiast zwrócić się do administracji „AUTOLOTU“ (tel. 85-68) żądając nadesłania egzemplarza okazowego, lub wpisania Cię, jako prenumeratora na b. kwartał.

Prenumerata kwart. 3,50 zł.

Adres: „AUTOLOT“, WARSZAWA, SZKOLNA 8
P. K. O. 16,940.

8541

Zagranica na M. T. P.: Finlandja.

Po raz pierwszy na Targach w Poznaniu brała udział Finlandja, wystawiając na dużym stoisku maszyny mleczarskie, serowarstwo, wyroby skórzané, przybory lekkoatletyczne, piece kuchenne i oryginalne wyroby z tzw. porcelany marmuryzowanej.

Z IV. Zjazdu Inżynierów Mechaników Polskich w Warszawie

W dniach od 2—4 maja rb. odbył się w Warszawie IV. Zjazd Inżynierów Mechaników Polskich. Do Zjazdu tego przygotowywano się długo i starannie, przypisywano mu wielkie znaczenie. I słusznie. Na tak szeroką bowiem skalę zakreślony program Zjazdu obejmował najżywotniejsze zagadnienia, związane z naszym życiem gospodarczym, a mówiąc ściślej, z rozwojem polskiego przemysłu maszynowego.

Uroczyste otwarcie Zjazdu odbyło się dnia 2 maja rb. w auli Politechniki Warszawskiej.

Zjazd zagał prezes Stow. Inż. Mechaników, inż. Cz. Mikulski, poczem powołano Prezydjum z prof. Geyslerem z Krakowa na czele. Następnie przemówienie powitalne wygłosił rektor Politechniki Warszawskiej, prof. dr. inż. A. Pszenicki, podkreślając znaczenie Zjazdu.

Następnie przemówił p. Min. Przemysłu i Handlu, inż. E. Kwiatkowski. Słowa, wypowiedziane przez niego, najlepiej charakteryzują znaczenie Zjazdu. M. in. powiedział p. Minister:

„Zjazd Inżynierów-Mechaników Polskich powi-

nien być dziś jednym z najbardziej ważnych i doniosłych zjawisk w naszym życiu państwowem. Powinien on cieszyć się największą popularnością i życzliwością i winien koncentrować na sobie największą uwagę całego społeczeństwa. Zdaje się, dodaje p. Minister — że coraz bardziej pogłębianą jest myśl, iż tylko dwie dziedziny nauki i pracy, które dziś ważą na całokształcie organizacji postępu, to jest mechanika i chemja”.

P. Minister wskazał dalej, iż Zjazd, którego celem jest służenie wytwórczości, a więc i całemu życiu gospodarczemu, oraz bezpieczeństwu państwa, jest niezwykle ważnym momentem, oddziaływującym nietylko na dziedziny specjalne, ale na całokształt życia gospodarczego. P. minister zakończył przemówienie życzeniem owocnej pracy.

Po przemówieniu p. min. Kwiatkowskiego i po odczytaniu depezb, nastąpił referat p. dyr. inż. Piotrowskiego. W referacie swym prelegent streścił dzieje powstawania i rozwoju przemysłu maszynowego w Polsce, podkreślając przemysł maszyn rolniczych, jako początek naszych w tym kierunku poczyniań.

Po zamknięciu zebrania inauguracyjnego rozpoczęły prace poszczególne sekcje (metaloznawcza, energetyczna itd.). Wygłoszono szereg ciekawych referatów na tematy techniczne, przyczem poruszono cały szereg zagadnień natury ogólnogospodarczej i społecznej.

Prace w sekcjach trwały do 4 maja, w którym to dniu o godz. 6.30 odbyło się zebranie ogólne, końcowe. Na zebraniu końcowym wygłoszono również kilka referatów: *Prof. Hanswald* — „Twórcza praca konstruktora“, *inż. Z. Warszawski* — „Inżynier i handlowiec“; *inż. S. Kruszewski* omówił niedomagania naszego szkolnictwa; na uwagę zasługuje referat *inż. Wł. Łoskiewiera* o konieczności stworzenia przemysłu glinowego w Polsce.

Rezultaty Zjazdu niewątpliwie będą bardzo doniosłe, nadzieje, w tym Zjeździe pokładane, nie zawiodły. Obrady, utrzymane na tak wysokim poziomie, stanowiąc będą poważny etap w naszej drodze ku samodzielności, samowystarczalności gospodarczej.

W-cz.

Zjazd Związku Izb Przem.-Handl. w Poznaniu

Dnia 4 maja br. odbył się w Poznaniu Zjazd Komisji Związku Izb Przem.-Handlowych Rzplitej Polskiej, w którym wzięli udział przedstawiciele 11 Izb. Lwowską Izbę reprezentowali zastępca dyr. F. Wachtel i starszy referent dr. Zipper.

Na porządku dziennym obrad znajdował się projekt rozwiązania sprawy budowlano-mieszkaniowej, referowany przez prezesa Izby Przem.-Handl. w Warszawie, byłego ministra *inż. Klarnera*, projekt statutu Związku Izb, referowany przez *prof. Chełmońskiego*, projekt nowelizacji ustawy antialkoholowej i ustawy o monopolu spirytusowym wraz z rozporządzeniem wykonawczym, wreszcie wybór delegatów do Państw. Instytutu Eksportowego.

Dwie pierwsze sprawy załatwiono w komisjach jako wnioski na najbliższe zebranie plenarne Związku izb. Sprawę nowelizacji ustawy alkoholowej i o monopolu spirytusowym odłożono z powodu pośpiechania rozporządzonego czasu całkowicie dwóm pierwszym sprawom. Wyboru zaś delegatów do Państwowego Instytutu Eksportowego w osobach prezesa Izby Przem.-Handlowej w Bielsku, *dr. Weinschenka* i dyrektora Izby Przem.-Handlowej w Warszawie, *Stanisława Wartalskiego* dokonano na ogólnym posiedzeniu delegatów Izby.

Ważne dla reflektantów na lodownie w Małopolsce!

Niniejszem podaję do wiadomości Szanownym Reflektantom na lodownie na terenie Małopolski, że firma

S. Sattler, Kraków, Stradom 18,

przestała być z dniem 1 maja b. r. moim przedstawicielem lodowni chłodzących lodem i prądem elektrycznym. Wszelkie zlecenia zechcą Szanowni kontrahenci oddać kierować wprost pod moim adresem

„ESTE-RA“

8848

Fabryka Wyrobów Blaszanych i Lodowni
POZNAŃ-Komandorja, ul. Warszawska

POLSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU CYNKOWEGO

Spółka Akcyjna w Będzinie

Największa fabryka wyrobów przetwórczego przemysłu cynkowego w Polsce

polecamy:

Blachę ocynkowaną do krycia dachów

Marki „C. K. H. Król. Huta“

znana ze swej niedoścignionej dobroci gatunkowej zarówno na całym terenie Rzeczypospolitej Polskiej jak i w wielu krajach europejskich i zamorskich.

Blachą ocynkowaną marki „C. K. H. Król. Huta“

pokryto olbrzymią ilość domów mieszkalnych, kościołów, pałaców i t. p. w kraju i zagranicą.

Naszą blachę ocynkowaną nabyć można w składach żelaza i materiałów budowlanych, Spółdzielniach Rolniczo-Handlowych i Kooperatywach.

Zamówienia mogą również być przesyłane wprost do fabryki.

Inne wyroby:

Blacha cynkowa we wszystkich żądanych rozmiarach

Wiadra i garnki ocynkowane ze znakiem „C. K. H.“

Bednarka ocynkowana na haki do rynien (rynajzy) i obręcze

Blachy dziurkowane z wszelkich metall dla przemysłu górniczego, młynów, browarów, gorzelni i cukrowni, dla centrifug, filtrów i innych celów techn.

Bębny blaszane do karbidu, azotniaku, asfaltu i t. p.

Wzory, oferty i kosztorysy wysyłamy na żądanie bezpłatnie.
Produkcja roczna 30.000 ton.

Blachę ocynkowaną do krycia dachów marki „C. K. H. Król. Huta“ eksportujemy do: Austrii, Argentyny, Bułgarii, Danii, Estonii, Finlandji, Grecji, Jugosławii, Litwy, Łotwy, Rumunii, Szwecji, Szwajcarii, Węgier i Innych. 8864

Na sezon obecny

PATENTOWANE ŁÓŻKO DYWANOWE

oryginalne „PERFEKT“ niezbędne dla hoteli, pensjonatów i każdego domu. Łóżko dywanowe jest ideałem przy braku miejsca. Do nabycia we wszystkich lepszych magazynach mebli i żelaza. Prosimy przy kupnie zwracać uwagę na znak ochronny obrazowy i słowny.

„PERFEKT“

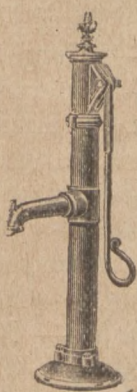
W razie niemożności nabycia uprasza się zwrócić wprost do fabryki, która wskaże najbliższe miejsce nabycia.

„Perfekt“ Wytwórnia patentowanych łóżek dywanowych

Spółka z ogr. odp.

8857

BIELSKO — KAMIENICA

Marcin Narożny

Przedsiębiorstwo wiercenia studzien i zakładania wodociągów

POZNAŃ, ul. Zwierzyniecka 29, tel. 68-63 i 78-53

poleca się do wykonywania wszelkich prac oraz reperacji.

Specjalność: głębokie wiercenia

Tanie pompy na ślądzie

8858

Ograniczenie produkcji w górnośląskim przemyśle węglowym

Produkcja węgla w polskim zagłębiu górnośląskim, jak o tem już wspominaliśmy, doznała w ciągu marca rb. dalszego ograniczenia i sytuacja w kwietniu nie uległa również zmianie na lepsze. Licha konjunktura zbytu zarówno na rynku krajowym, jako też zagranicą trwa nadal i zmusza przemysł do coraz dalszej redukcji produkcyjnej.

Kryzys węglowy, względnie brak zbytu, odbija się ujemnie na stanie zatrudnienia w kopalniach, które skoro nie pomogły częściowe przerwy i przymusowe świętowanie zatrudnionych załóg, zniewolone były przejść do masowego zwalniania robotników z pracy. W pierwszym kwartale rb. zwolniono w kopalniach na Górnym Śląsku przeszło 8 000 górników, a w czasie od 1 do 15 kwietnia wypowiedziano pracę dalszym 4 000 robotników. Zwiększyły się więc szeregi bezrobotnych na Śląsku do 15 kwietnia o 12 000 robotników.

Większość kopalń pracuje przy ścieśnionych załogach tylko 5 dni w tygodniu. W marcu rb. wydobyto w kopalniach górnośląskich ogółem 381 105 ton węgla, z których na potrzeby rynku krajowego zużyto 211 407 ton i wywieziono zagranicę 123 537 ton, czyli zbył ogólny wynosił 334 944 ton. Mimo znaczne ograniczenie produkcji zwiększyły się zapasy na zwalach o około 33 000 ton, osiągając olbrzymią rezerwę węgla w ilości 1 403 637 ton.

Jak narazie, niema widoków na rychłe polepszenie się sytuacji na rynku węglowym, bowiem w obliczu ogólnej i ostrej depresji gospodarczej wątpliwem jest, czy w sezonie wiosennym przez żywsze uruchomienie i zatrudnienie niektórych gałęzi przemysłowych, zwiększy się na rynku wewnętrznym zapotrzebowanie na węgiel. Aż do ratyfikacji traktatu handlowego polsko-niemieckiego — jak twierdzą w kołach przemysłu węglowego — produkcja pozostanie niezawodnie na obecnym niskim poziomie.

Na zagranicznym rynku węglowym sytuacja jest analogiczna, jak u nas w kraju. Ogólny eksport węgla polskiego w marcu wynosił 831 000 ton, w przeciwstawieniu do 867 000 ton w lutym. Do krajów północnych wywieźliśmy 427 000 ton (w lutym 428 000), do

krajów ościennych i środkowo-europejskich 205 000 (218 000) ton, do innych krajów 131 000 (154 000) ton. W pierwszym kwartale rb. eksport górnośląskiego węgla zwiększył się o 8,5 procent w porównaniu z równym okresem roku zeszłego. Wzrost ten jest bardzo minimalny, skoro uprzytomnimy sobie trudności, z jakimi eksport węgla w pierwszym kwartale roku 1929 walczył naskutek ogromnych mrozów. Podczas gdy zeszłoroczne transporty zamarzały w portach i wśród drogi na statkach i utykały w zaspach śnieżnych całe pociągi towarowe, a nawet przez pewien czas wstrzymany był wszelki transport lądowy i wodny, to w roku bieżącym przy stosunkowo łagodnej zimie, transport i wywóz węgla z tej strony nie doznawał żadnych przeszkód.

W roku ubiegłym mimo wszystko wywóz węgla do krajów środkowo-europejskich mniej napotykał przeszkód, aniżeli do krajów zamorskich. To też manko wywozu węgla górnośląskiego do tychże krajów za pierwszy kwartał rb. jest znaczne i osiąga 40,8 procent. Zmniejszył się przedewszystkiem wywóz do Czechosłowacji, wynosząc tylko 46 000 ton (w pierwszym kwartale 1929 r. 60 000 ton). Kontyngent wywozowy do Czechosłowacji 60 000 ton za obopólnem porozumieniem obu rządów został narazie wstrzymany, ponieważ czechosłowacki przemysł węglowy przeżywa obecnie również kryzys. Zmniejszył się poza tem także niemal o połowę eksport do Włoch, dokąd w pierwszych trzech miesiącach rb. wywieźliśmy jedynie 35 000 ton wobec 60 000 ton w takimże czasie w roku ubiegłym. Od 15 listopada 1929 począł bowiem obowiązywać układ węglowy angielsko-włoski i węgiel angielski wypiera z obrotów zarówno niemiecki węgiel reparacyjny, jako też węgiel polski.

Na rynkach zagranicznych zwiększyła się także konkurencja innych krajów, a między innymi węgiel z zagłębia reńsko-westfalskiego, przez co obniżył się nieco poziom cen. Po przejściowej wyższej w grudniu i styczniu, przy nowych obecnie transakcjach obniżono cenę o 2 szylingi za tonę. Pertraktacje o konwencję cen z Anglią zostały narazie wstrzymane aż do wejścia w życie nowej nagielskiej ustawy węglowej.

—p—

Targi i Wystawy w roku 1930

- 10 maja do 18 maja — Targi Szwedzkie — Göteborg
- 10 maja do 25 maja — Targi Wzorów — Valencja
- 17 maja do 1 czerwca — Targi Wzorów — Paryż
- 17 maja do 3 czerwca — Pierwszy Wiosenny Targ Katowicki — Katowice
- 31 maja do 30 czerwca — Międzynarodowa Wystawa Kulinarna w Zurychu
- maj — wrzesień — Wystawa futer i łowiectwa — Lipsk
- 8 czerwca do 14 lipca — Wystawa czeskich kamieni szlachetnych w Turnowie (Czechosł.)
- 19 czerwca do 24 czerwca — Wystawa Stockholmska — Stockholm (Szwecja)
- 6 lipca do 10 sierpnia — Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki — Poznań
- 4 sierpnia do 10 sierpnia — Ogólna Wystawa Szwedzka — Malmö (Szwecja)
- 16 sierpnia do 22 sierpnia — XI. Targi w Libercu (Reichenberg)
- 31 sierpnia do 7 września — Wystawa rzemiosła i przemysłu ludowego — Równo
- 2 września do 16 września — Targi Wschodnie — Lwów
- 14 września do 28 września — Targi Północne — Wilno

WSZYSTKO

TŁOCZONE
CIĄGNIONE
SPAWANE

Z BLACHY

ALUMINOWEJ
MOSIĘŻNEJ
ŻELAZNEJ

DOSTARCZA

MASOWO
SZYBKO
DOKŁADNIE

PELIKAN S.A.

WARSZAWA
STĘPIŃSKA
N°10-16

8843

Bracia Lilpop, Szulc i S-ka

Sp. z ogr. odp.

dawniej SIEREDZKI & SZULC

Centrala Maszyn i Narzędzi

Rok założenia 1904

Telefon 3450 Poznań, Św. Marcin 43 Telefon 3480

Polecają do natychmiastowej dostawy ze składu: Obrabiarki do drzewa i metalu. Maszyny blacharskie. Nożyce i dziurkacze do blachy. Narzędzia pneumatyczne. Pilniki krajowe i zagraniczne. Wszelkie narzędzia Łożyska kulkowe i samosmarujące oraz wszelkie części transmisyjne. Pasy skórzane i z sierści wielbłądziej. Tarcze i wyroby szmerglowe, krajowe i zagraniczne. Artykuły techniczne. Aparaty do spawania. Stal do różnych celów

8414

Wszelkie pily do drzewa wyrobu Friedenshitte

Rury gazowe i kotłowe. Oryginalne szwajcarskie łączniki marki + GF +. Armatury, artykuły instalacyjne, śruby i nakrętki

Kierownictwo fachowe.

Usługa sprawna

Ceny umiarkowane

okuc i armatur etc.

METALURGJA

T. z o. p.

POZNAŃ

STRUMYKOWA 19-20

TELEFON
NR. 21-26

Niklo- Chromowanie

Wykonuje

Okucia budowlane

Okucia wagonowe

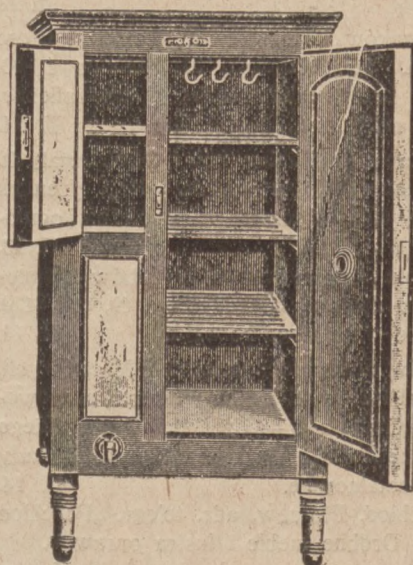
Armatury mosiężne

8786

„ESTE-RA”

Stefan Radajewski
Poznań-Komandorja
ul. Warszawska. Tel. 31-49

Fabryka wyrobów blaszanych, chłodni pokojowych i automatycznych do prądu elektrycznego

oraz dostarcza wszelkie sprzęty kuchenne

Sitka do mleka, herbaty i zup; tarki do kartofli; lejki; formy do ciast, budynku i lodu; oliwiarki; pompy do nafty, oliwy i t. p.; ogrzewacze brzuszne i do nóg; bańki do nafty białe i lakierowane; polewaczki; miary wzorcowane we wszystkich wielkościach; pudła do węgla; wanny do kąpienia i prania i wiele innych artykułów.

Rury i kolana patentowe do pieców z blachy żelaznej i pocynkowanej - Młynki do mielenia kawy - Lodownie wszelkich wymiarów. 8820

Kto ma prawo do tytułu inżyniera?

Wedle ustawy z 21. 9. 1922 Dz. Ust. Nr. 90 poz. 823 tytuł inżyniera jest stopniem akademickim. Używać go mają prawo:

1) Osoby, którym tytuł inżyniera nadała Rada Wydziału technicznego szkoły akademickiej krajowej lub — odnośnie do tytułu inżyniera rolnictwa — Wydziału filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, a to na podstawie ukończonych studiów na odnośnym wydziale w charakterze studenta i po złożeniu przepisanych egzaminów.

2) Osoby, które posiadając warunki do immatrykulacji w charakterze studenta, uzyskały nostryfikację zagranicznego dyplomu inżynierskiego na odnośnym wydziale szkoły akademickiej krajowej i na tej podstawie nadanie tytułu inżyniera — przez Radę tego wydziału.

3) Osoby, które uzyskały dyplom inżynierski (świadcstwo złożonego drugiego egzaminu państwowego), w szkołach akademickich państw zaborczych przed 1. 11. 1918.

4) Absolwenci Wydziałów technicznych w szkołach akademickich b. monarchji austriackiej, którzy ukończyli studia przed wprowadzeniem egzaminów państwowych w tych szkołach.

5) Osoby, które nabyły prawo do tytułu inżyniera na podstawie paragr. 5 rozporządzenia z 14. III. 1917 Nr. 130 austr. Dz. P. P., które uprawniało do nadania tytułu inżyniera w b. zaborze austriackim

absolwentom pewnych wymienionych w tem rozp. szkół.

6) Autoryzowani inżynierowie i geometrzy cywilni w b. zaborze austriackim.

7) Osoby, które ukończyły przed upływem r. 1918 przynajmniej średnią szkołę techniczną w Rzeszy niemieckiej i do dnia wydania ustawy wymienionej z r. 1922 nosiły tytuł inżyniera, jednak po stwierdzeniu przez Ministerstwo Wyznań Rel. i Oświec. Publ., że tego tytułu używały legalnie.

8) Osoby, które ukończyły techniczną szkołę zawodową, średnią a przytem posiadają następujące wymogi: a) odznaczyły się wybitną działalnością w zawodzie technicznym, b) wykażą się praktyką conajmniej 5-letnią zawodową po otrzymaniu ostatecznego stopnia zawodowego w średniej szkole technicznej, c) wykażą się dowodami ukończenia średniej szkoły zawodowej, d) przedstawia sprawozdanie z prac dokonanych w czasie praktyki zawodowej, e) wykażą na egzaminie nawiązującym do złożonego sprawozdania, że poziom ich wiedzy dorównywa temu, jaki jest wymagany od absolwentów akademickich szkół lub Wydziałów technicznych, f) na podstawie danych pod a—e uzyskały od Rady Wydziału technicznego w szkole akademickiej krajowej tytuł inżyniera.

Bezprawne używanie tytułu inżyniera stanowi przekroczenie, karalne sądownie grzywną do 1000 zł, o ile w tem bezprawnym używaniu niema czynu zagrożonego karą wyższą.

Spis wystawców

branży metalowej, maszynowej, radjo- i elektrotechnicznej, ceramicznej, budowlanej i maszyn rolniczych na V. Międzynarodowych Targach w Poznaniu

(Ciąg dalszy.)

Fabryka Kalfi „Latkowo“, Inowrocław, ul. Św. Wojciecha, adr. teleg. „Inowrocław Latkowo“, tel. Inowrocław 52. — Białe i kolorowe kafle systemu „Velten“ oraz inne i piece kaflowe. **H. 13**

Fabryka Kabli, S. A., Kraków, przedstaw. E. Zołubak, Biuro Techniczne, Poznań, Św. Wojciech 31, telefon 17-30. — Kable ziemne, kable telefoniczne i telegraficzne, przewody i sznury, rurki izol., dodatki itp. **H. 14**

Fabryki Kuchennych Naczyń Kamionkowych i Ogniotrwałych, Henryk Münzer, Bochnia i Kołanów, adr. teleg. „Henryk Münzer, Bochnia“, tel. 60. — Naczynia kamionkowe i ogniotrwałe. **H. 13**

Fabryka Lamp i Odlewnia Artystycznych Wyrobów Metalowych, Marcin Nowak, Poznań, Chwałiszewo 49, tel. 3470. — Lampy elektryczne wszelkiego rodzaju. **H. 14**

Fabryka Lamp i Wyrobów Elektrotechnicznych i Metalowych, N. Gruszkiewicz, D. Pisarewski i Ska, Warszawa, Nowolipie 28, adr. teleg. „Gepeska“. — Żyrandole i wszelkiego rodzaju korpusy oświetleniowe elektryczne oraz artykuły elektrotechniczne i instalacyjne. **H. 14**

Fabryka Luster, A. Poschlod, Pleszew, adr. teleg. „Poschlod Pleszew“, tel. 15. — Drobne meble i lustra oprawne. **H. 19a**

Fabryka Maszyn, Centrala Pługów Parowych, T. z o. p., Poznań, ul. Św. Wawrzyńca 36, adr. teleg. „Centropług Poznań“, tel. 69-50 i 61-17. — Pługi i narzędzia do napędu

parowego, części do parowych pługów, noże do słomy „Ideal“, wyroby kotlarskie, odlewy metalowe, liny, oryg. „St. Ezyd.“ do parowych pługów. **T. O.**

Fabryka Maszyn, G. Scherfke, Poznań, ul. Dąbrowskiego 93, adr. teleg. „Scherfke Poznań“. — Maneże, siekacze do bu raków i młocarnie f-my Karl Mielke, separatory f-my Kemper, Landsberg, motory f-my Anton Schlüter, Monachium, młocarnie f-my Friedrich Kühler, Gerbstedt i żniwiarki f-my Deutsche Werke, Berlin. **T. O.**

Fabryka Maszyn „Herkules“, T. z o. p., Gniezno, ul. Witkowska 6, tel. 26, adr. teleg. „Herkules Gniezno“. — Maszyny do obróbki drzewa oraz urządzenia rzeźni. **H. 14**

Fabryka Maszyn i Armatur „Wartome“, Stanisław Zieliński, Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, tel. 6574. — Armaturę do pary, gazu, wody, cukrownictwa i sikawek, wszelkie odlewnie metalowe. **H. 19**

Fabryka Maszyn i Narzędzi Rolniczych „Kraj“, Warszawa, ul. Chmielna 26, adr. teleg. „Fabkraj Warszawa“, tel. 241-33. — Maszyny i narzędzia rolnicze. **T. O.**

Fabryka Maszyn Inż. M. Luzzatto (Maschinenfabrik Ing. M. Luzzatto), Wien, Quellenstrasse 149, adr. teleg. „Maschin-luz Wien“, tel. U — 42-5-90, przedstaw. „Dom Handlowo-Przemysłowy A. Oppenheim“, Warszawa, ul. Moniuszki 11, tel. 273-16, 8971. — Maszyny do łamania kamieni oraz maszyny dla garbarni. **T. O.**

Tow. Akc. Przemysłu Metalurgicznego

w Polsce
RADOMSKO

Adres telegr.: „Metal“ — Telefon nr. 22.

wyrabia:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, miedziowany, ocynkowany, dla telegrafów i telefonów, w kręgach i prętach, drut kolczasty i skobelki.

GWOŹDZIE druciane kwadratowe, okrągłe i fasonowe.

LINY stalowe wydobywalne, pochylniane, prowadzące, niosące, ciągnące, dla podnośników i dźwigów, dla przekładni.

SPRĘŻYNY meblowe z końcami prostymi, zakręcanymi i zapinanymi.

KLAMERKI stalowe do bel.

NITY saskie, bednarskie, blacharskie, kotłowe, do zbiorników, do krat, do okrętów, do zawias.

WKRETKI żelazne i mosiężne do drzewa i do metali, wkretki kute, śruby do krzesel.

SZPADLE I ŁOPATY stalowe, mołyki, skrobadła i tłuczki.

WIDŁY stalowe do siana, do nawozu, do koks, do buraków, do kartofli, kopaczki i dziabki.

KONSTRUKCJE żelazne, jako to: budynki fabryczne, hale maszynowe, szkielety wież kościelnych, dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, specjalne wagony do piasku 15-o tonowe i mniejsze, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany.

PRODUKCJA UBOCZNA:
słarzan żelaza, cynk skawalony, popiół cynkowy.

4069

7808

Klingerit

najlepsze uszczelnienie dla wysokich ciśnień. Jedynie prawdziwe z marką ochronną „KLINGERIT“

Klinger'a
reflekcyjne
armatury wodomierzowe.

Klinger'a
reflekcyjne specjalne
szkła twarde.

Klinger'a wentyl ze stawidłem tłokowym.

RICH. KLINGER

G. m. b. H.

Gumpoldskirchen pod Wiedniem.

ST. GRABIANOWSKI i Ska

Spółka Akcyjna

Biura Inżynierskie i Dom Techniczno-Handlowy

Zarząd: Katowice, ul. Słowackiego 24

tel. 1321, 1322, 1323

Poznań

pl. Wolności 14 a
tel. 4010, 4011, 4105

Bydgoszcz

ul. Dworcowa 66
tel. 912

Gdynia

ul. Starowiejska
tel. 1888

magazyn przy Dworcu
Fowarowym — tel. 1309

poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut:

ARMATURE: parową, gazową i wodociągową, szkła wodowskazowe, wzlerne i ochronne manometry, oliwiarki, smarownice.

USZCZELNIENIA: Klingerit, tekturę azbestową i techniczną, płyty gumowe i sznur., pakunek konopny, azbestowy, grafitowany.

POMPY: skrzydełkowe, tłokowe, membranowe, tłoczki, smoki.

WEŻE: gumowe, czerwone i czarne, parciane, ssące.

WYROBY SZMERGLOWE: tarcze, papier, płótno, proszek.

APARATY DO SPAWANIA: wytwornice, palniki do spawania i cięcia, wentyle redukcyjne, tlen, karbid, pałeczki, proszek i drut do spawania.

PIŁY: tarczowe, gatrowe i taśmowe, piłki do metalu.

SILNIKI: elektryczne na prąd stały i trójfazowy, silniki spalinowe.

TYGLE GRAFITOWE, cegłę szamotową, masę izolacyjną, korkową i inne artykuły techniczne.

8601b

- Fabryka Maszyn i Specjalna Odlewnia Żelaza i Stali**, Wojciech Staszewski, Pobiedziska. — Maszyny przemysłowe, np. tokarki, zgrubiarki, gietarki. **H. 19.**
- Fabryka Maszyn Rolniczych**, Nitsche i S-ka, Poznań, ul. Kolejowa 1-3, adr. teleg. „Nitscheska Poznań“, tel. 60-43, 60-44, 69-06 i 14-78, przedstaw. firm: H. Lanz, Mannheim (Niemcy), Fr. Meliohar Umrat & Co., Brandys n/L. (Niemcy), Bächer Rudrusze i Lister, Dursley (Anglia). — Maszyny i narzędzia rolnicze, siewniki do nawozów i zboża, wypielacze, dołowniki do kartofli, sortowniki, wialnie, młynki i żmijki, maneże, parowe i motorowe, młocarnie, traktory, motory, maszyny żniwne itd. **T. O.**
- Fabryka Maszyn**, S. Samulski i Sp., Pleszew, ul. Sienkiewicza 34-36, adr. teleg. „Samulski Spółka Pleszew“, tel. 36. — Obrabiarki do drzewa, armatury. **H. 14.**
- Fabryka Maszyn, Wozów i Odlewnia Żelaza**, St. Malinowski, Śrem, adr. teleg. „Malinowski Śrem“, tel. Śrem 17. — Wozy mieszkalne, beczkowszy, przyczepki samochodowe, maneże, walce, młocarnie, sieczkarnie, opielaćce, siewniki. **T. O.**
- Fabryka Mebli Ogrodowych**, Tartak Parowy, Józef Stypuła, Tarnawa p. Zembrzyce. — Meble ogrodowe. **H. 19a.**
- Fabryka Narzędzi i Maszyn „Wiepofana“**, T. A., Poznań, ul. Dąbrowskiego 81, adr. teleg. „Wiepofana Poznań“, tel. 6156. — Tokarki, wiertarki, szlifiernie oraz odlewy żeliwne. **H. 14.**
- Fabryka Narzędzi Rolniczych**, Piotr Szwarz, Lubliniec, G. Śląsk, ul. Powstańców 4, tel. 79. — Kuły pocynkowane i pompy do gnojówki. **T. O.**
- Fabryka Parników**, W. Schütz, Rogoźno Wlkp., ul. Kotlarska 216, tel. 80. — Parniki, aparaty do odgoryczania łubinu i parowania kartofli. **T. O.**
- Fabryka Pasmanterji „Pasamon“**, Bydgoszcz, Promenada 27, adr. teleg. „Pasamon Bydgoszcz“, tel. 1667. — Pasmanterję. **H. 10.**
- Fabryka Piłników i Narzędzi „Grakona“**, T. z o. p., Onufry Gertner i S-ka, Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 7-8, adr. teleg. „Grakona Bydgoszcz“, tel. 176. — Piłniki, raszple, cęgi, młotki, gryzy i inne narzędzia rzemieślnicze. **H. 19.**
- Fabryka Resorów i Sprężyn**, Augustyn Kühnholz, Sp. z o. o., Katowice, ul. Marszałka Piłsudskiego 46-48, tel. 3114. — Resory samochodowe, (osobowe i ciężarowe), sprężyny: maszynowe, buforowe, nośne, zwojowe, pociągowe i do ciśnienia. **T. O.**
- Fabryka Rowerów i Centryfug „Halka“**, P. Nowacki, Bydgoszcz, ul. Rycerska 6, tel. 910. — Rowery i części. **H. 19.**
- Fabryka Rowerów i części „Patria“**, Sp. z o. o., Stęszew Wlkp., Poznań, ul. Dąbrowskiego 78a, tel. Poznań 1925. — Obręcze i błotniki do rowerów. **H. 19.**
- Fabryka Siatek, Lin Drucianych i Konopnych**, A. Zwierzchowski i S-ka, Poznań, ul. Podgórna 10, adr. teleg. „Linodrut Poznań“, tel. 4007. — Siatki, liny druciane i konopne, sieci rybackie. **H. 19.**
- Fabryka Towarów Metalowych**, Wincenty Płonka, Poznań-Zagórze 6, tel. 1100. — Krzyże, lichtarze, kropielniczkki, kandelabry, kałamarze, suszki, noże do listów, menażki, serwisy do kawy, zastawy, herbatniki, masielniczkki, popielniczkki, wazon, postumenty do nożyków owocowych itp. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Metalowych i Dekoracyjnych „Orion“**, Sp. z o. o., Wronki, ul. Lipowa, Poznań, ul. Żydowska 33, tel. Poznań 2744. — Stoliczki palarniane, płyty mos., karnisze oraz wszelkie akcesoria do lamp elektrycznych i gazowych. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Metalowych**, E. A. Falinower, Warszawa, ul. Prózna 5, adr. telgr. „E. A. Falinower Warszawa“, tel. 249-29. — Okucia wyrobów brązowniczych, budowlane, tapicerskie, samochodowe, rymarskie i galanterię metalową. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Metalowych**, G. Weinreb, Warszawa, ul. Koszykowa 51, tel. 161-34 i 114-35. — Zabawki mechaniczne, zabawki ołowiane, gry towarzyskie, pudełka blaszane. **H. 5.**
- Fabryka Wyrobów Metalowych i Biżuterji**, Warszawa, ul. Juliusza Lea 22b. — Łańcuszki srebrne, złote, mosiężne, żelazne, dewizki double złote i srebrne obrączki. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Metalowych**, S. Jabłoński, S. z o. o., Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 17, adr. teleg. „Famet Poznań“, tel. 3003. — Spinki do bielizny męskiej, kółka i haczyki do obuwia, oznaki dla towarzystw itp., łańcuszki instalacyjno-wodociągowe. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Metalowych**, Roman Sternicki, Poznań, ul. Kolejowa 19-21, adr. teleg. „Sternickimłyn“, tel. 6728. — Artystyczne wyroby metalowe, płyty na stoliki parlane, karnisze. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Płaterowanych**, Adolf Kummer, Warszawa, ul. Rymarska 8, tel. 194-05. — Sztuce, żardiniery, etażery, cukiernice, kosze, koszyczki, puławy itp. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów z Miedzi i Mosiadzu**, Kubś i Gogołkiewicz, Poznań, Zaulek św. Wojciecha 2, tel. 1692. — Rozlewaczki uniwersalne do wódek i likierów, maszyny do parzenia kawy, maszyny do wyrobu wody sodowej, rozlewaczki do butelek wód mineralnych, rozlewaczki do piwa, filtry do wódek i likierów, kotły i naczynia miedziane. **H. 19.**
- Fabryka Wyrobów Żelaznych**, Sulkiewicz i Robakowski, Bydgoszcz, ul. Podgórna 5, tel. 892. — Okucia do budowli, zgrzebla i wędzida do koni, krótkie towary żelazne, umywalnie i łózka metalowe. **H. 19.**
- Fabryka Żyrandoli Elektrycznych**, A. Marciniak, S. A., Warszawa, ul. Wronia 23, Wzorownia przy ul. Złotej 49, adr. teleg. „Marciniak Wronia 23“, tel. 195-08, 195-72, 192-02, 260-06 i 260-76. — Oprawy, lampy i żyrandole do oświetlenia elektrycznego. **H. 14.**
- Fabryka Żyrandoli Elektrycznych**, Nowik i Serejski, Warszawa, ul. Elektoralna 20, tel. 7089. — Wszelkie wyroby oświetleniowe, wchodzące w zakres elektrotechniczny. **H. 14.**
- „Fasmit“, Fabryka Szczotek Młyńskich i Technicznych, Poznań, ul. Dominikańska 1, tel. 2906. — Szczotki młyńskie i techniczne. **H. 14.**
- Feder Herman**, Wien, Pfeffergasse 3, Teleg.-Adr. „Federit Wien“, Tel. R. 40-475. — Przybory do palenia i galanterję. **H. 5.**
- Felzytyn i Trocal**, Warszawa, ul. Hoża 48, adr. teleg. „Felzytyn Trocal Warszawa“, tel. 318-48. — Materiały budowlane i izolacyjne. **H. 13.**
- „Fema“, Tow. Akc., Wielkopolska Fabryka Wyrobów Metalowych, Bydgoszcz, ul. Dr. Emila Warmińskiego 6, adr. teleg. „Fema Bydgoszcz“, tel. 821. — Zamki meblowe wszelkiego gatunku i wymiaru, zawiasy taśmowe, elektroplat i czysto mosiężne. **H. 19.**
- Fiser Rudolf**, Warszawa, ul. Mazowiecka 10, przedstaw. firmy: Suchy Janza a Cap, Fabryka Maszyn w Chrast (pod Pilznem) C. S. R. — Siewniki (maszyny rolnicze). **T. O.**
- Flaksbaum Ch.**, Towarzystwo Handlowe Wyrobami Stalowymi, Sp. Akc., Warszawa, ul. Graniczna 9, adr. teleg. „Sarkin Warszawa“, tel. 7402, 410-89, przedstaw. firm: Gottlieb-Hammesfahr, Solingen-Foche (Niemcy), Oskar Sonnenschein, Chemnitz (Niemcy), S. Lauterjung Söhne, Solingen (Niemcy), „Sving“ (Szwecja). — Noże, widelce, szczyrki, brzytwy, kłódki itp. **H. 19.**

Johannes Linz, Rawicz

ROK ZAŁ. 1862

FABRYKA MASZYN, ODLEWIA ŻELAZA I METALI,
KOTLARNIA I WARSZTAT REPARACYJNY.

BIURO TECHNICZNE

DOSTARCZA MASZyny I APARATY DLA:

**CUKROWNI, BROWARÓW,
SŁODOWNI, GORZELŃ,
CEGIELŃ I ROLNICTWA.**

8264

Wyroby blaszane wszelkiego rodzaju.

URZĄDZENIA TRANSMISYJNE.

MONTERZY KAŻDEGO CZASU DO DYSPOZYCJI.

ODLEW SZARY I METALIWNy PIERWSZORZĘDNEGO
WYKONANIA

6918

WŁASNA MODELOWNIA I

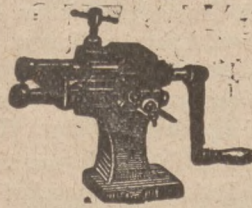
7505z

TELEFON NR. 16 RAWICZ

Maszyny blacharskie

wszelkich typów i wielkości

7469

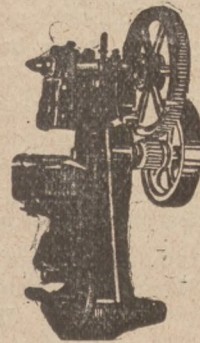

Prasy

mimośrodowe i balansowe

wszelkich typów i wielkości

dostarcza

natychniast, najtaniej
i na dogodnych warunkach

Wytwórnia Maszyn

Blacharskich i Pras

„Wugeska“

:: Dom Techniczno - Przemysłowy ::

Warszawa, Leszno 13

Telefony: 303-31, 524-95

Ilustr. katalogi bezpłatnie.

ZAKŁADY

„EKONOMIA“

NASZE APARATY
OCZYSZCZAJĄ
= W POLSCE =
OK. 50000000
LITRÓW WODY
DZIENNIE

BIELSKO
WOJ. ŚL.

OCZYSZCZANIE

Zmiękczenie
Filtrowanie
Odżelazianie
Odmangan.
Destylacja
Sterylizacja
Odpowietrzanie
Analizy etc

Wody

w WARSZAWIE
inż. B. RUDZIŃSKI
Włczka 39-4, tel. 329-53

Hurtowe Składy Żelaza i wyrobów żelaznych

„TEHAZ“

Towarzystwo Eksploatacji i Handlu Żelazem
7731 Sp. z o. odp.

Zarząd: Warszawa, ul. Koszykowa 39
Telefon 409-50, 197-60

Oddziały: Bydgoszcz, Jagiellońska 46-47
Telefon 16-25, 768, 491

Kowel, ul. Łucka 42. Telef. 39, 21

Poleca do natychmiastowej dostawy ze składu:

Dźwigary	Żelazo korytkowe
Żelazo handlowe	Łopaty krajowe i zagraniczne
Blachy	Widły
Bednarke gorąco i zimno walcowaną	Naczynia emaljowane i ocynkowane
Stal resorową	Wiadra ocynkowane
Surówkę odlewniczą	Konwie do mleka
Druty	Garnki lano-żelazne H. i V.
Gwoździe	Piece Herzfelda i Viktoriusa
Hufnale	Rury i kolana
Podkowy	Armatury do pieców
Łańcuchy	Kosy
Zgrzebła	Sierpy
Osie	Siekiera, oskardy i młoty
Nakrętki i kapsle do osi	Części do plugów i kultywatorów
	Siatki blaszane jednolite i t. d.

Dostawa żelaza wprost z Hut

po cenach Syndykatu Polskich Hut Żelaznych.

Flamger Zudse & Co., Radebeul-Drezno (Niemcy), przedstawiciel: Inż. H. J. Markowski, Biuro Rolniczo-Techniczne, Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 23, tel. 52-43. — Maszyny rolnicze. **T. O.**

Fowler John et Co., Ltd., Leeds Ltd. (Anglia) przedstaw. Plug Parowy Fr. Tuszewski i A. Blum, Fabryka Maszyn, Poznań, ul. Grunwaldzka 21, adr. teleg. „PaŃoplug Poznań“, tel. 6816—6223. — Maszynę do orki parowej i motorowej „Diesla“, plug do orki parowej i walec drogowy. **T. O.**

Frankfurter Azbestwerke, Frankfurt a/M. (Niemcy), przedstaw. Inż. Juliusz Poznański, Biuro Techniczno-Samochodowe, Warszawa, ul. Hortensja 7, tel. 117-18, adr. teleg. „Poznański Warszawa“. — Wulkanizatory, dzwonki i wentylatory do autobusów, reflektory, sygnały, taśmy hamulcowe, wentyle, pompy, wskaźniki. **H. 19.**

Gaertig K. Inż. i S-ka, T. z o. p., Zjednoczone Przedsiębiorstwa Elektryczne, Poznań, ul. Pocztowa 26, adr. teleg. „Energja Poznań“, tel. 2582 i 3584. — Tablice rozdzielcze i doświadczalne, wyrabiane aparaty tablicowe, sieciowe. **H. 14.**

Giesche, — Katowice, Bogucice, przedstaw. A. Klausius, Poznań, ul. Szkolna 11, tel. 18-73. — Wyroby porcelanowe. **H. 13.**

Ginter Johann, Rafinerja szkła ołowianego, Johannesdorf bei Haida (Czechosłowacja). — Kryształy ołowiane. **H. 13.**

Ginter P., Wytwórnia Puszek, Poznań, ul. Woźna 10. Aparaty do kawy, kakao i herbaty. **H. 19.**

„Globus“, Katowice, ul. Wojewódzka 29, przedstaw. W. Worztynowicz, Poznań, ul. Prusa 19. — Piłki do metalu, kasetki do pieniędzy, kłódki. **H. 19.**

Gnieźnińska Fabryka Krzesel, Fr. Schmeling, Gniezno, ul. Trzemeszeńska 56, adr. teleg. „Krzesło Gniezno“, tel. 282. — Krzesła oraz parkiety. **H. 19a.**

Gostyńska Fabryka Maszyn, St. Grzeszkowiak, Gostyń, Targowisko 13, tel. 108. — Młocarnie, maneże, sieczkarnia, wialnie i opelacze ręczne. **T. O.**

Gottschalk Czesław, Inż., Poznań, ul. Spokojna 12, tel. 6258. Motory Deutza. **T. O.**

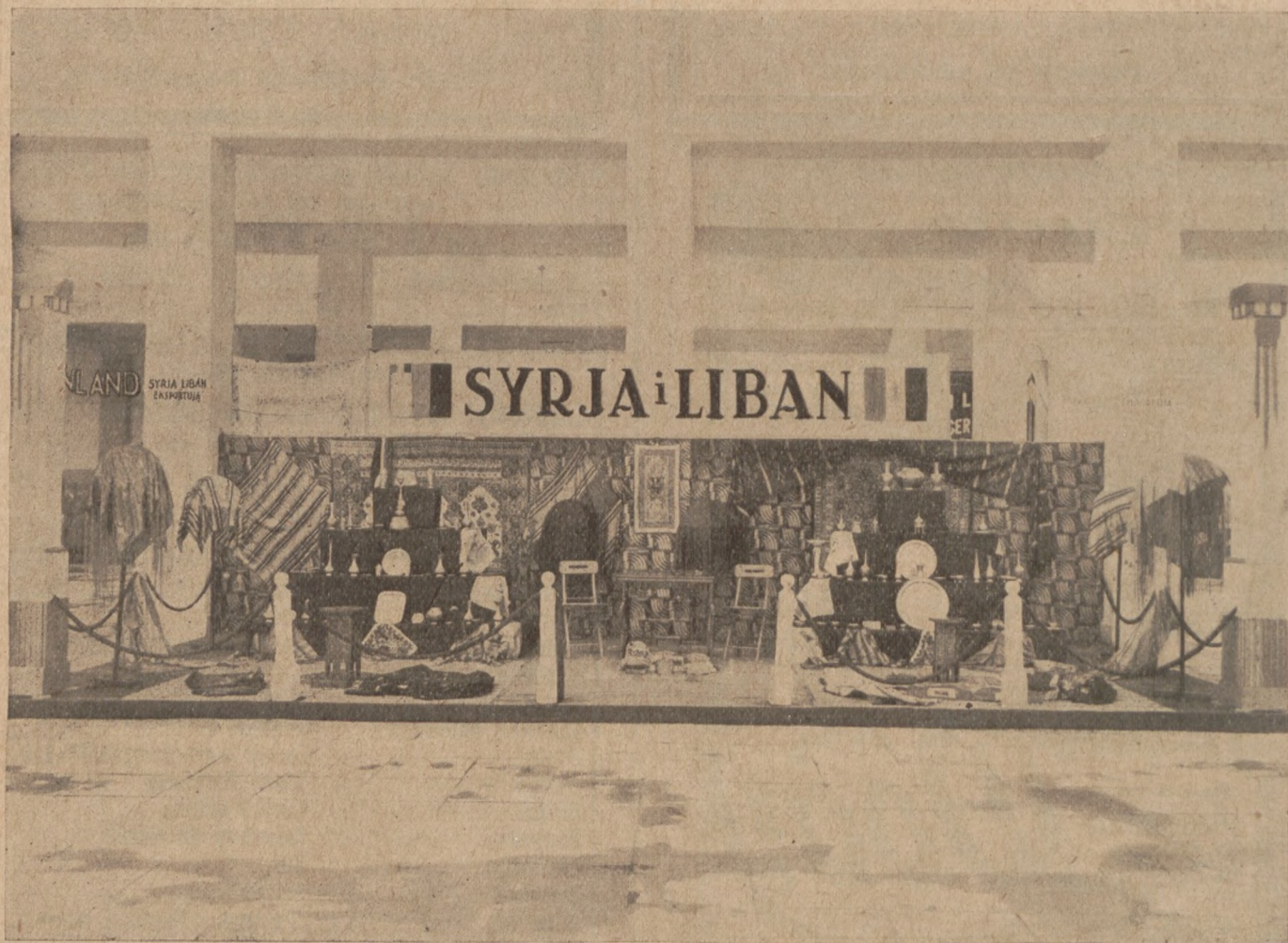
Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura, Spółka Akcyjna Górniczo-Hutnicza, Katowice G. Śl., ul. Kościuszki 30, adr. teleg. „Laura Katowice“, tel. 600. — Walce drogowy. **T. O.**

„Graphika“, G. m. b. H., Berlin-Friedenau, Bennisenstr. 25, Teleg. Adr. „Typolito Berlin“, Tel. Rheingau 57-87. Maszyny drukarskie. **H. 6.**

Grosman Michał, Wytwórnia Wózków Dziecięcych i Lalkowych, Częstochowa, ul. Piotrkowska 2, tel. 718. — Wózki dziecięce i lalkowe. **H. 19.**

Gross Jakób, Kraków, Rynek 8, tel. 4761, przedstaw. firm Moser, Karlsbad (C. S. R.), Neumann & Co., Georgswalde (C. S. R.), Rudolf Metz, Steinschönau (C. S. R.) — Lamy, kryształy, porcelanę. **H. 13.**

(C. d. n.)

Zagranica na M. T. P.: Syryja i Liban.

Jedno z najbardziej atrakcyjnych stoisk na Targach. Syryja i Liban poza suszonymi owocami i przetworami owocowymi wystawiła cudownie inkrustowane przedmioty, makaty syryjskie i wyroby miedziane pięknie cyzelowane. Swą oryginalnością stoisko syryjskie wybijało się na czoło wystawców zagranicznych.

EDMUND TOMASZEWSKI

**Górnośląska
Fabryka Siatek
i Tkanin Drucianych**

Katowice (G. Śl.), ul. Starowiejska 2

Telefon 3008

Skrytka pocztowa 480

Poleca do dostaw terminowych:

LINY STALOWE wszelkiego rodzaju
LINY MIEDZIANE na gromochrony
DRUTY STALOWE I ŻELAZNE
wszelkiego rodzaju

SIATKI i TKANINY DRUCIANE

LINY KONOPNE

GWOŹDZIE DRUCIANE 8544

DRUTY KOLCZASTE

i wszelkie inne towary wchodzące w zakres
fabryk drutu i siatek.

Żądać ofert

FARBA

chroniąca od rdzy

„METALINA“

8081 prawnie zastrzeżona.

Prospekty i oferty przedkłada generalny zastępca

H. SPIRA, Szczakowa - Małopolska.

Polecamy nasze znane z solidnego
wykonania

Okucia

do wszelkiego
rodzaju mebli

z dostawą natychmiastową tak czysto
mosiężne jako też imitację (pomosiężane).

Katalogi i cenniki gratis.

**Bydgoska Fabryka Okuć Meblowych
i Budowlanych T. z o. p., Bydgoszcz**

8692

FRANZ STIASNY

WIEN I., Annagasse nr. 1

Generalna reprezentacja na Polskę Zakładów
Lak- Vernis- u. Verffabrik

»SATURNUS«

ALKMAAR (Holland)

Lakier do blachy

pierwszorzędne specjalności, niezrównane i świetnie
zaprowadzone w kraju i zagranicą.

Lakier srebrny

umożliwiający szlaczowanie bez natłuszczania, nada-
jący powierzchni wysoki połysk.

Lakier do puszek

na konserwy, najlepsza kwasoodporna powłoka.

Emalje na blachy

do szlaczowania o najczystszej tonacji barw.

Lakier plakatowy

odporny na wpływy atmosferyczne.

Prócz tego:

8272

Biała blacha

na opakowania, puszkę do konserw, korki koronne.

Czarna blacha

na opakowania, plakaty i t. p.

Żelazo jaśmowe

czysto wywalcowane i uszlachetnione dla wszystkich celów.

Blachy aluminiowe

folja aluminiowe, blachy stalowe i t. p.

Prosimy zażądać opróbkowanej oferty!

„Wartome“

właśc.: St. Zieliński

Fabryka Maszyn i Armatur Odlewnia Metali

Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, Telefon 65-74

Wykonuje wszelką armaturę parową, gazową i wodną, repara-
cje wszelkich maszyn rolniczych i armatur. Gryzowanie
kół zębatach do samochodów i t. d. Odlewy z miedzi,
spizu, mosiądzu, fosforbronzu, niklu, stalbronzu i wszelkie
odlewy galanteryjne i t. p. 6806

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

EMALJERNIA

Fabryka Szylców Emaljowanych

Spółka z ogan. odpow.

KRAKÓW

ulica Dietłowska 81

Telefon nr. 47-39.

Jedyna w Kongresówce i Małopolsce.

Cenniki wysyłamy na żądanie.

7208

PRZEWOZ WĘGLA NA KOLEJACH POLSKICH.

Od kwietnia do końca października ub. roku koleje polskie postawiły do dyspozycji przemysłu węglowego 1 460 062 wagonów. W porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego, wzrost w ub. roku wyniósł 15,5 proc., gdyż w ub. roku załadowano 190 630 wagonów więcej. Przez porty w Gdyni i w Gdańsku wywieziono 355 549 wagonów węgla, czyli 16 procent więcej niż w roku poprzednim. Drogą lądową wywieziono 229 710 wagonów. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrost wynosi 10,4 procent. Dla rynku wewnętrznego załadowano w kopalniach 839 403 wagonów, czyli o 17 proc. więcej, niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

ZAMKNIĘCIE DWÓCH HUT SZKLANYCH Z POWODU BRAKU ZBYTU.

Sytuacja przemysłu szklanego w Polsce od dłuższego już czasu była poważna. Pogarszające się położenie i brak zbytu zmuszały huty, posiadające kilka pieców, do kolejnego ich gaszenia. Obecnie wskutek rozpaczliwej sytuacji poszczególne huty stanęły wobec konieczności całkowitego wstrzymania produkcji. Według nadeszłych wiadomości z Piotrkowa, zarządy hut szklanych Kara i Hortensja, zatrudniających około 1500 robotników, wypowiedziały pracę robotnikom z terminem dwutygodniowym. Huta szklana Kara produkuje szkło tafelowe, zaś huta Hortensja kryształ, szkło lampowe, stołowe itd. Obok huty Hortensja kryształ wytwarza w Polsce jedynie jeszcze huta Zawiercie.

KARBID POLSKI ZDOBYWA SOBIE UZNANIE ZAGRANICĄ.

Wywóz karbidu z Polski w okresie styczeń—marzec 1930 r. osiągnął 2.887 ton, t. j. o 1.151 ton więcej, niż w tym samym okresie roku zeszłego. Powodzenie, jakim się cieszy polski karbid na rynkach obcych — również zamorskich, — jest w dużym stopniu zasługą porozumienia, zawartego między fabrykami karbidu, które pozwoliło zapewnić polskiemu karbidowi szerokie możliwości eksportowe mimo, że sytuacja geograficzna Polski pod względem eksportu tego artykułu jest raczej niekorzystna. Należy również przypomnieć, że zawarcie porozumienia pozwoliło polskim fabrykom przystąpić do międzynarodowego syndykatu karbidowego i uzyskać tam zastrzeżenie, że obcy karbid nie będzie do Polski importowany.

TRANZYT CZECHOSŁOWACKI PRZEZ PORTY POLSKIE.

Od 1 stycznia rb. została wprowadzona nowa taryfa tranzytowa przez Polskę do portów polskich dla towarów czechosłowackich. Dotyczy ona przewozu towarów pomiędzy stacjami czechosłowackich kolei, a portami w Gdańsku, Gdyni i Tczewie.

Według tej taryfy zezwala się podczas składania towarów wypakowywać przesyłki, zapakowywać, przesypywać, przelewać, mieszać, odstajać, zaopatrywać w znaki, sortować, brać próbki i zestawiać razem w celu łatwiejszego przewozu na drodze morskiej, następnie zezwala się solenie itp.

Spis towarów wymienionych w tej taryfie obejmuje 96 artykułów, z których główne są: szkło, wyroby porcelanowe, zboże, owoce strączkowe, papa, cukier buraczany, towary z drzewa, meble, elektromotory, miedź, juta, spirytus drzewny, saletra syntetyczna, siarka, amonjak, gumoid itd.

Wymienione wyżej taryfy ważne są przedewszystkiem dla kierunków do portów morskich, a tylko dla miedzi, juty, saletry syntetycznej i siarki ważne są w kierunku od portu.

Stąd wynika, że ta taryfa ma donieść znaczenie przedewszystkiem dla czechosłowackiego eksportu.

Ze względów powyższych należy oczekiwać dalszego gruntownego ożywienia tranzytu czechosłowackiego przez Polskę.

NAWET EKONOMIŚCI PRZECIW PODWYŻKOM CEL.

Na Kongresie Ekonomistów w Waszyngtonie z udziałem przeszło 1000 delegatów a w tej liczbie 350 profesorów uniwersytetów uchwalono opublikować odezwę do społeczeństwa z protestem przeciwko nowym taryfom celnym. Deklaracja stwierdza, iż zmiana taryf celnych doprowadzić może do rep esy celnych ze strony państw zagranicznych.

WZROST DROŻYNY NAJMNIEJSZY W CZECHACH, NAJWIĘKSZY W NORWEGJI.

Bardzo ciekawa publikacja ukazała się ostatnio w Szwajcarii, wykazująca porównawczo wzrost kosztów utrzymania w rozmaitych krajach Europy w zestawieniu z odnośnymi pozycjami w roku 1914.

Jako normę podstawową wzięto cyfrę 100 w r. 1914, w stosunku do której wykazuje szereg krajów różne odchylenia, oczywiście stale wzwyż. I tak: w Czechosłowacji wzrost okazał się o wiele mniejszy, niż w pozostałych krajach Europy, bowiem zamiast podstawowych 100, wykazuje w roku 1929 — 105. We Francji, w Austrii i na Węgrzech — 113, w Polsce — 123, w Luksemburgu — 127, we Włoszech — 139, w Holandji — 160, w Szwajcarii — 163, w Anglii — 165, w Szwecji — 170, w Niemczech — 173 i największy wzrost w Norwegii, a mianowicie — 180.

KOLEJE SOWIECKIE W RUINIE.

Komisariat Komunikacji ogłasza komunikat stwierdzający znaczne pogorszenie sytuacji na kolejach sowieckich.

W całym szeregu stacji węzłowych zanotowano wypadki, kiedy robotnicy nie stawali do pracy, aby wyładować transporty towarów, co spowodowało olbrzymie zatory na kolejach. W czasie świąt robotnicy zupełnie nie pracowali na kolejach.

Komisarz Komunikacji Rutzutak wystosował odezwę do kolejarzy, nawołującą do energicznej pracy w celu usprawnienia transportu kolejowego.

SYTUACJA GOSPODARCZA NIEMIEC W ROKU 1929.

Prasa niemiecka publikuje fragmenty sprawozdania Międzynarodowej Izby Handlowej, odnoszące się do sytuacji gospodarczej Niemiec za rok 1929. Cofanie się konjunktury gospodarczej Niemiec, zapoczątkowane w połowie r. 1928, zastrzyżyło się w dalszym ciągu w r. 1929. Główną cechą tej depresji jest brak kapitału. Rynek niemiecki dotychczas jeszcze wykazuje bardzo małą zdolność kapitalizacji, będącej warunkiem rozszerzenia warsztatów pracy. Stan ten powoduje ustawiczny wzrost bezrobocia i zwiększenie się ilości bankructw. Brak kapitałów zastrzał się również dzięki słabemu przyplywowi ich z zagranicy. Brak kapitału i wzrost stopy procentowej najbardziej dały się we znaki rolnictwu, a handel zagraniczny niemiecki charakteryzowała w r. 1929 redukcja importu, wywołana zmniejszeniem się zdolności kupna

na rynku wewnętrznym. Natomiast chcąc wykorzystać swój aparat produkcji, przemysł niemiecki wykazał wielką aktywność na rynkach zagranicznych. Poza tem eksport niemiecki znalazł poparcie dzięki pomyślnym warunkom inwestycyjnym w niektórych krajach zagranicznych.

NOWA MIĘDZYNARODOWA FUZJA PRZEMYSŁU GRAMOFONOWEGO.

Według „Daily Express” zostały już omówione zasadnicze warunki fuzji międzynarodowej wielkich wytwórni gramofonowych: Columbia — Graphophon i Gramophon Co. (His Master's Voice), wzgl. Victor Talking Comi., pozostającej pod kierunkiem Radio Corporation of America. W ciągu miesiąca fuzja ta ma być podana do publicznej wiadomości.

Wprawdzie Radio Corpor. of America w półoficjalnej formie zaprzeczała ostatnio wszelkim tego rodzaju pogłoskom, lecz forma i sposób tego zaprzeczenia pozostawia wiele wątpliwości, co tem więcej prawdopodobieństwa nadaje wiadomości „Daily Express”.

STANY ZJEDNOCZONE MONOPOLIZUJĄ WYNALAZKI.

Koła finansowe Wallstreet przygotowują plany założenia światowego Clearinghouse'u dla wynalazków, który ma być pośredniczącą instytucją między wynalazcami a przedsiębiorcami, a prócz tego ma również zajmować się sprawą finansowania wynalazków. Filje centrali Clearing'u w New Yorku mają być założone w Europie, między innymi w Berlinie (na Europę Centralną), w Paryżu (na Europę Zachodnią i Południową), w Londynie (na Anglię). Clearinghouse ma obsługiwać informacyjnie należące do liczby jego członków—założycieli firmy amerykańskie, których liczba wynosi narazie 200 przedsiębiorstw. Do Zarządu Clearinghouse należą: Campbell, Peterson, M. Flook, W. S. Gray, H. Arthur.

SZEŚĆ MILJONÓW BEZROBOTNYCH W AMERYCE.

Wszędzie dobrze, gdzie nas niema. Stare to przysłowie zawiera w sobie dużo prawdy. Bo oto wciąż narzekamy na bezrobocie u nas, zwalając winę za ten stan rzeczy na tych lub owych, a przytem tak chętnie powołujemy się na zagranicę, gdzie rzekomo jest lepiej. A tymczasem nawet Ameryka, kraj najbogatszy, dokąd wszystko złoto z całej Europy w czasie wojny odpłynęło, cierpi również poważnie na bezrobocie, o czem świadczy choćby poniższy telegram:

Waszyngton. W Komisji Handlowej Senatu William Green, prezes Amerykańskiej Federacji Pracy, oświadczył, że w kraju jest obecnie 3.700.000 ludzi bez pracy, przyczem robotnicy stracili w jednym miesiącu lutym — 400 mil. dolarów zarobku. „O ile rząd chce uniknąć rewolucji — mówił Green — musi on zaopiekować się losem bezrobotnych. Jestem przeciwnikiem systemu zapomóg dla bezrobotnych, ale także zapomogi będą konieczne, o ile nie zostanie utworzona jakaś instytucja, zabezpieczająca robotnika przed bezrobociem. Ludzie nie mogą chodzić głodni.” Green uważa za jeden z najskuteczniejszych środków przeciwko bezrobociu zaprowadzenie powszechnego 5-dniowego tygodnia pracy. Cyfry, podane przez Greena, reprezentującego konserwatywną organizację pracy, uważane są przez niektórych za zbyt optymistyczne. W sferach radykalnych twierdzą, że cyfra bezrobotnych sięga 6, a nawet 7 milionów ludzi.

„WIEPOFANA“

**Wielkopolska Odlewnia
Fabryka Narzędzi i Maszyn**
Towarzystwo Akcyjne

Poznań - ul. Dąbrowskiego 81. - Tel. 61-56

Tokarki precyzyjne szybkobieżne:

- a) wzniesienie kłów 180/300 mm, przy rozstawieniu: 1000, 1500, 2000 i 2500 mm, model TN 180,
- b) wzniesienie kłów 180/200 mm, łoża pryzmatyczne, jednokołowy napęd, rozstawienie 1000 i 1500 mm, model TJ 180,

Tokarki typu ciężkiego

wzniesienie kłów 325/750 mm, przy rozstawieniu 1500 i 2500 mm, łoża pryzmatyczne, model T 325.

Wiertarki

8299a

słupkowe do otworów 15 mm \varnothing
i stołowe do otworów 8 mm \varnothing

Szlifierki

słupkowe i stołowe do tarcz 200 mm.

CH. GRÜN i Synowie

WARSZAWA, Nalewki 11

Telefon 89-64, 17-64 i 17-34.

Blachy, druty, pręty, rury mosiężne, miedziane, cynkowe, aluminiowe itp.

Kupno szmelcu mosiężnego, miedzianego, aluminiowego i t. d.

8838

Zakład Wyrobów Drucianych MICHAŁ RUS

Zadzielo obok żywc

Poleca solidnego wykonania sprzęty kuchenne i przybory dla gospodarstwa, z drutu, cynowane oraz wycieraczki do butów wszelkich wymiarów, na żądanie wykonuje wszelkie artykuły druciane, według oryginalnych nadesłanych wzorów po bardzo przystępnych cenach. 6417

8811

Redakcja pisma służy bezinteresownie Szan. Abonentom swoim chętnie wszelkimi informacjami w sprawie krajowych źródeł zakupu

Wszelkie życzenia w tym kierunku prosimy skierować do redakcji pisma.

Höntsch'a Höntsch'a „Słońcocien”

Najskuteczniejsza ochrona przeciw słońcu w pracowniach, biurach, halach i warsztatach, jest proszek chemiczny do pomalowania

„Słońcocien”

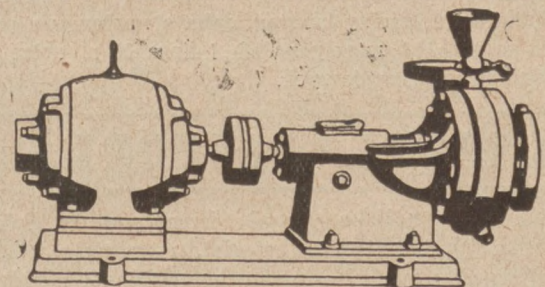
Jedyni wytwórcy:

8733

Höntsch i S-ka Sp. z o.o.
Poznań - Rataje 10

7287

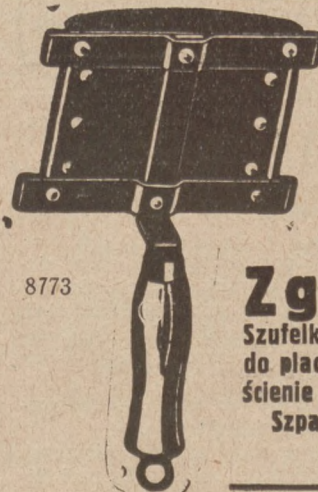

3240

POMPY ODŚRODKOWE

dla każdego rodzaju cieczy i każdą wydajność dostarcza:

Fabryka Maszyn Górniczych, Katowice-Załęże

8773

**WIELKOPOLSKA
FABRYKA WYRO-
BÓW METALOWYCH**

POZNAŃ

Łazarska nr. 2. Tel. 6340

Zgrzebła do koni i bydła.

Szufelki do węgla i śmieci - Blachy do placaka - Haki do łózek - Pierścienie do kos - Grabie żelazne - Szpadelki i grabki dziecięce - Uszka do obrazów.

Sprawy podatkowe

OBCIĄŻENIE PODATKOWE W POLSCE.

W Komisji Budżetowej Senatu naprowadził p. senator Szarski ciekawe cyfry, ilustrujące nierównomierność w obciążeniu podatkowym. I tak tytułem podatku dochodowego wpłynęło od 1 stycznia 1926 do 31 marca 1929 ogółem 1,4 miliardów zł., t. j. 32 proc. wszystkich wpływów z danin publicznych (podatków, opłat stempowych i cel), albo 21 proc. wszystkich wpływów z danin publicznych i monopoli. Ponieważ zaś ilość płatników wynosiła 1,78 proc. całej ludności, przeto ta drobna ilość zapłaciła 32 względnie 21 proc. ze wszystkich dochodów skarbowych. Płatnik podatku dochodowego jest więcej niż 12 razy, a płatnik podatku obrotowego więcej niż 10 razy obciążony w porównaniu z płatnikiem, nieplacącym ani podatku dochodowego, ani obrotowego. Jeszcze jaskrawiej wyglądają te cyfry, jeśli uwzględnimy dochody administracji i przedsiębiorstw państwowych. Wówczas 1,78 proc. ludności płaci aż 18 proc. wszystkich wpływów. Chyba dostatecznie jasne, dlaczego gospodarstwo ginie.

PRZEDŁUŻENIE MOCY OBOWIAZUJĄCEJ ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE 10% DODATKU NADZWYCZAJNEGO DO PODATKÓW I OPŁAT STEMPLOWYCH.

Ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 1. 4. 1930 (Dz. Ust. R. P. Nr. 28 poz. 251), w myśl którego w okresie od 1. 4. 1930 r. do 31 marca 1931 r. pobierany będzie nadzwyczajny dodatek w wysokości 10% od uiszczanych w tym okresie podatków bezpośrednich, pośrednich, opłat stempowych, podatku spadkowego i od darowizn, jak też do wpłacanych lub przymusowo ściąganych w tymże okresie zaległości wyżej wymienionych danin. Dodatek nie będzie pobierany do podatku dochodowego od uposażenia służbowych, podatku od lokali i placów niezabudowanych, podatku od kapitałów i rent, majątkowego, daniny lasowej, opłat stempowych, przewidzianych w art. 102 ustawy z dnia 1 lipca 26 r., opłat celnych i dodatków samorządowych.

IMPORT - EKSPORT

(h) Firma brazylijska pragnie importować z Polski następujące artykuły: cement, węgiel, rury, żelazo konstrukcyjne, wyroby tekstylne-liniane, bawełniane i z jedwabiu sztucznego. Firma ta jednocześnie poszukuje odbiorców na towary pochodzenia brazylijskiego. Bliższych informacji udziela Izba Handlowa Polsko-Lacińska-Amerykańska, Warszawa, ul. Hortensja 6., — za zwrotem kosztów korespondencji w wysokości 1 zł. (w znaczkach pocztowych).

WŚRÓD WYDAWNICTW

Międzynarodowe Porozumienie Producentów. Ukazała się nowa praca p. H. Gliwica p. t. „Międzynarodowe Porozumienia Producentów“.

W pracy tej w sposób bardzo szczegółowy autor przedstawia niezmiernie interesującą i mało zbadaną sprawę kartelizacji międzynarodowej i przytacza cały szereg opisów i przykładów pierwszy raz podawanych w literaturze światowej.

Na specjalną uwagę zasługują rozważania ogólne oraz ocena zjawiska tworzenia się zrzeczeń międzynarodowych; szczególnie zaś godne zaznaczenia są monografie i opisy takich karteli jak kartel stali, cynku; syndykaty — jak syndykat szyn, rur, miedzi, aluminium, magnezytu, szkła lustrzanego, soli potasowych i innych; trusty — jak trusty nici, tytoniu, niklu, zapalek i margaryny.

Jest to pierwsza próba w literaturze powsz. chnej systematycznego ujęcia tego nowego niezwykle zajmującego zjawiska.

Książka w cenie 9.— zł. jest do nabycia we wszystkich większych księgarniach i na składzie głównym w księgarni Trzaska, Ewert i Michałski w Warszawie.

Skrzynka zapytań

z dziedziny porad fachowych
i źródeł zakupów.

UPRASZA SIE O PODANIE ADRESU:

Nr. 5208. hurtowni świec samochodowych marki „Boche“ i „Champion“.

Nr. 5243. fabryki, wyrabiającej naczynia szklane zeberkowe do akumulatorów radiowych.

Nr. 5319. firmy, która ma zastępstwo na magneta do motocykli.

Nr. 5382. firm, które produkują płytki do kopjowania (zwilżania).

Nr. 5388. zastępcy na amerykańskie opony samochodowe „Millera“.

Nr. 5420. Wytwórni kamyczków do zapalniczek.

Nr. 5421. fabryki, dostarczającej wiaderka emalowane i blaszane dekoracje dziecięce do zabawy.

Nr. 5427. dostawców na sprężyny do słoje do zapraw.

Nr. 5435. firmy, która dostarcza drzewo do robot piłeczkowych (Laubsägeholz).

Nr. 5437. fabryki wyrobów gumowych np. gumy bilardowej.

Nr. 5459. firmy dostarczającej drut platynowy średnicy 0,25 mm.

Nr. 5460. firmy, dostarczającej nowe ewtl. i używane zdatne do użytku maszyny do odlewu rur ołowianych.

Nr. 5463. firmy, wyrabiającej żaluzje z blachy falistej.

Nr. 5465. fabryki, dostarczającej pastę do poniklowania i polerowania.

Nr. 5470. firmy, wyrabiającej dzwonki do rowerów.

Nr. 5473. fabryki, wyrabiającej areometry lewarowe do mierzenia gęstości kwasu stosowanego do akumulatorów.

Nr. 5480. firmy dykt i fornierów w Ameryce Północnej.

Nr. 5482. odlewni, która wyrabia antaby żelazne lane i mosiężne do zamków budowlanych.

Nr. 5509. fabryki, dostarczającej miechy kowalskie (t. zw. „Schmiedeblassbälge“).

Nr. 5512. firmy, dostarczającej metry drzewne do składania (Holzgliedermasstäbe).

Nr. 5518. firmy, dostarczającej porcelanowy kit alabastrowy w proszku.

Nr. 5519. firmy, dostarczającej kapsle blaszane do drewnianych trzonek do pilników.

Nr. 5520. firmy, wyrabiającej meble ogrodowe żelazne.

UPRASZA SIE O PODANIE:

Nr. 5276. przepisu na specjalną masę, której używali murarze przed wojną do zaklejania wzgl. reperowania szczelin i dziur w murach i fasadach domów i balkonów. Masa ta była bardzo trwała.

Nr. 5511. która firma dostarcza hurtowo guziki, względnie gałki porcelanowe do szabaśników oraz do drzwi blaszanych?

(PRZEDRUK ARTYKUŁÓW DOZWOLONY JEDYNIEM ZA PODANIEM ŹRÓDŁA).

Ilość i moc silników zainstalowanych w Polsce

Pisma fachowe podały bardzo ciekawe zestawienie, dotyczące ilości i mocy zainstalowanych u nas silników. Zestawienie to przytaczamy poniżej.

Ogólna moc silników, czynnych w przemyśle polskim (włączając górnictwo i hutnictwo) wynosi 3.589.211 HP. Zakładów posiadających silniki jest 16.868. Maszyn parowych pracuje w Polsce 11.738, ich siła pędna wynosi łącznie 1.064.000 HP. Turbin parowych i wodnych mamy 2.918, o sile ogólnej 1.259.000 HP.

Moc silników, pracujących w górnictwie, dochodzi do 1.220.000 HP., w elektrowniach i wodociągach 742 tysiące, w hutnictwie 395 tys., w przemyśle spożywczym 362 tys., włókienniczym 258 tys., chemicznym 178 tys., drzewnym 120 tys., mineralnym 118 tys., metalowo-maszynowym 105 tys.

Maszyn parowych pracuje najwięcej w górnictwie: 2.825, o sile 342.000 HP.; przemysł włókienniczy posiada ich 771 (131.000 HP.); hutnictwo 313 (133.000 HP.); elektrownie i wodociągi 304 (56.000 HP.).

Turbin jest najwięcej w górnictwie: 200, siła ich wynosi 379.000 HP. Elektrownie i wodociągi mają 167 turbin o sile 569.000 HP. Ilościowo więcej turbin posiada górnictwo. Siła pędna turbin, działających w hutnictwie, wynosi 69.000 HP. (jest ich 33), a w przemyśle włókienniczym 36.000 HP. (44 turbiny).

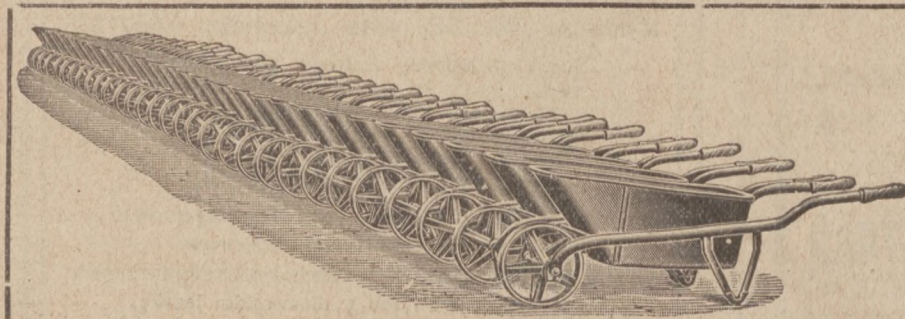
Ogólna ilość silników spalinowych, czynnych w Polsce, przekracza 5 tys. sztuk; siła ich przewyższa 180.000 HP.; zakładów, posiadających silniki spali-

nowe jest przeszło 3 tysiące. Ogólna cyfra koni parowych silników spalinowych w przemyśle spożywczym (ten rodzaj przemysłu posiada najwięcej motorów tego rodzaju), wynosi 70.000 HP. (2.049 silników), w elektrowniach i wodociągach 42.000 HP. (229 sztuk), w hutnictwie około 17.000 HP. (19 silników), w przemyśle metalowo-maszynowym 16.000 HP. (1.327 sztuk), w górnictwie 13.000 HP. (552 motory).

Prądnic (dynamomaszyn) jest w Polsce 6.065 o ogólnej sile 1.016.000 HP.: silników elektrycznych 55.066, o sile 1.585.000 HP.; zakładów, posiadających elektromotory jest 11.310.

Największa ilość dynamomaszyn jest oczywiście skoncentrowana w elektrowniach i wodociągach; posiadają one w sumie 535 prądnic o ogólnej sile 411.000 HP. Górnictwo ma 328.000 HP. (727 prądnic) hutnictwo 63.000 HP. (79 „dynamo“), przemysł spożywczy 52.000 HP. (2.010 prądnic), chemiczny 39.000 HP. (243 dynamo), mineralny 33.000 HP. (215 maszyn), włókienniczy 32.000 HP. (566 prądnic), metalowo-maszynowy 27.000 HP. (528 sztuk).

Najwięcej silników elektrycznych posiada górnictwo, a mianowicie 465.000 HP. (10.940 silników), przemysł włókienniczy 85.000 HP. (6.224 silników), elektrownie i wodociągi 74.000 HP. 2.689 silników), przemysł chemiczny 69.000 HP. (4.886 sztuk), spożywczy 65.000 HP. (5.922 motorów), metalowo-maszynowy 56.000 HP. (8.046 motorów), mineralny 41.000 HP. (1.623 silników).

ANTONI DYMNIKI

FABRYKA WYROBÓW ŻELAZNYCH W JAROSŁAWIU

Taczki całozelazne lekkie, silne, niewywrotne, o pojemności 60, 80, 100, 120, 140, 160 l. Model nowy znacznie ulepszony 8013

Kółka do taczek patent, żelazne, samoczynnie się smarujące z panewkami do wymiany.

Wyroby nieprześcignione w konstrukcji i trwałości. Tysiące w użyciu. Liczne referencje pierwszorzędných odbiorców.

Genjalny człowiek z genialnymi wynalazkami

Wystawa „WIELOCHŁODU“ i „CLARO“ na Międzynarodowych Targach w Poznaniu.

Na tegorocznych Targach w Poznaniu spotkać się mogło kupiectwo polskie z człowiekiem, który zasługuje na miano nadzwyczajnego, ze względu na eksponaty, nie tylko genialne w swym pomysle ale też urzeczywistnione w myśl najnowszych wymogów życia praktycznego.

Stoisko tego przemysłowca - wynalazcy, stało się ośrodkiem zainteresowania całego zawodu restauracyjnego i cukierniczego, — niemniej jak wszystkich zainteresowanych w gospodarstwie gościnnem lub domowem.

Wynalazca i wystawca „Pierwszej Krajowej Fabryki Aparatów Piwnych, Lodowni i Wyrobów Metalowych“, P. Horowitz, Kraków, Zacisze 6, demonstrował naocznie każdemu urzeczywistnienie ideału takiej chłodni, którą opędza się wprost bez kosztów — o ile tylko dane gospodarstwo wymaga równocześnie pędzenia piwa wzgl. wyrobu wody sodowej. W tem oto cały dowcip tego to iście genialnego wynalazku, że pozwala czterokrotnie wykorzystać kwas węglowy potrzebny i tak w każdej restauracji do pędzenia piwa względnie do wyrobu wody sodowej — wobec czego chłodzenie witrzyn spożywczych — również wynalazku tej firmy, — jak i wyrób lodu i lodów dostaje się do rąk posiadacza „Wielochłodu“ gratis. Jest to nadzwyczajny postęp w racjonalizacji gospodarstwa gościnnego i domowego, zwłaszcza jeżeli ten wynalazek uzupełniony jest drugim wynalazkiem niemieckiej wagi dla restauratorów, wynalazka znanego już w kraju i zagranicą pod nazwą „Claro“ — Aparat do Konserwowania Piwa.

„Claro“ opatentowany w całej Europie ma tak doniosłe znaczenie szczególnie higieniczne, że nie wątpimy, iż nim zainteresują się władze sanitarne.

Ktokolwiek zna mankamenty zanieczyszczonych rur pędzących piwo i zna koszty związane z czyszczeniem tych rur względnie niebezpieczeństwo grożące konsumentowi wskutek zanieczyszczenia tych rur, ten doceni całe błogosławieństwo takiego wynalazku, który nie tylko swoją dobrocią usuwa te wszystkie mankamenty i niebezpieczeństwa ale też swoją niezmiernie dostępną ceną (75,— zł) przystępny jest dla najskromniejszego nawet przedsiębiorstwa restauracyjnego.

Podkreślić należy że „Claro“ nie tylko usuwa wady ale daje też nadzwyczajne zalety przy szynkowaniu piwa. Dotychczas piwo z powodu nadmiaru drożdży, osadu i różnych nieczystości, niedających się gołym okiem dostrzec czyni zwłaszcza pierwszą szklanke wydobytą z beczki mętną i nie do użytku. Zatem zaoszczędza restaurator na każdej beczce przynajmniej 0,75 zł. Ponadto o ile piwo jest złamane (zależałe), zwietrzałe otrzymuje po przejściu przez ten aparat swój pierwotny smak i swoją należytą jakość chociaż stać może kilka dni nabite, dając mimo wszystko zgęszczoną pianę, jak u Pilsnera.

Poza tem wystawiała ta wyjątkowa firma cały szereg innych bufetowych ulepszeń i wynalazków własnych wzgl. niemieckich połączonych fabryk.

Wyszczególnić należy, że chociaż wystawy tych samych eksponatów w Lipsku i Wiedniu wywołały tam tak dalekie zainteresowanie, że zamówienie na 600 chłodni dla Brazylii oddały zjednoczone fabryki niemieckie za akredytywą bankową wynalazcy — to przecież powodzenie i transakcje uskutecznione obecnie na Targach pozostawiają nawet takie powodzenie w cieniu.

Opis i sposób użycia.

Aparat składa się z 2 części metalowych (mosiężnych pocynowanych) rys. 1 B. i C. część dolna jest stałe przymocowana do ściany w piwnicy o ile jest aparat piwniczny lub

wewnątrz aparatu o ile jest pokojowy. Dolna część aparatu Claro rys 2 posiada wylot z gwintem (S), do którego przykręca się rury idące do kurka wylotowego. Część górna rys. 3 posiada wylot z gwintem (r), do którego przykręca się rurkę lub wąż gumowy (szlauch) idący od nabijacza.

Czyszczenie aparatu Claro.

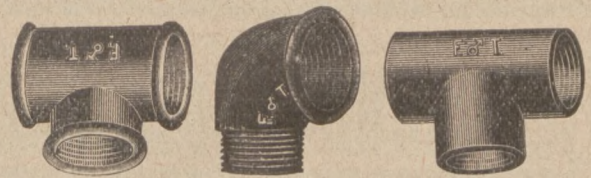
Część górna aparatu rys. 3 posiada rurkę (1) zaopatrzoną w kurek (m) w której się zbiera cały osad. Aby cały brud i osad wypuścić należy odkręcić kurek (m) a brudne piwo się wyleje. — Aby oczyścić aparat Claro należy zwolnić trochę 2 śruby boczne (q) poczem górna część aparatu z łatwością da się odjąć. Górną część rys. 3 odjąć i zwolnić nieco wewnątrz znajdujący się klucz (g), aby brudne siatek z łatwością spłynął i razem z siatkami, nie wykręcając ich całkiem, włożyć na 2 minuty do ciepłej wody aby z brudu przepłókać. Następnie należy zwolniony klucz (g) dokręcić, a wówczas woda z wkładki wypłynie i napowrót założyć część górną rys. 3 na część dolną rys. 2 i przykręcić 2 boczne już poprzednio zwolnione śruby.

Należy uważać aby po przepłókaniu aparatu zamknąć napowrót kurek (m). 8827

Wkładkę należy co 8 do 10 dni zmieniać.

Wkładki rezerwowe stałe na składzie.

Uwaga! Przed założeniem aparatu „Claro“ należy rury do piwa dokładnie przeczyścić.

**FEINSTAHLWERKE
TRAISEN-LEOBERSDORF A. G.**

vorm. FISCHER, TRAISEN (Dolna Austrija)

Adres telegraficzny: „Feinstahl-Traisen“

**Olewnia stali i metali miękkich, fabryka zamków
SPECJALNOŚĆ: Kształtki z specjalnego żeliwa odwęglonego na rury gazowe i wodociągowe, marki sławy światowej F. T.**

Wykonujemy pozatem: zamki budowlane, meblowe oraz kłódki pancerne, dalej odlewy stalowe i z metali miękkich, według nadesłanych nam rysunków i modeli.

Kształtki i zamki dostarczamy franko oclone, ewent. franko dom w złotych.

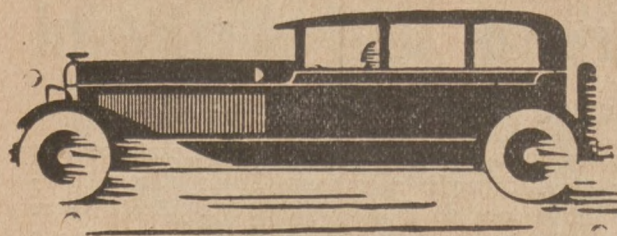
Zapytania, względnie zamówienia skierować należy do jeneralnego zastępcy na Małopolskę, Górny Śląsk, Poznańskie, Pomorze i Wolne Miasto Gdańsk:

Jakob S. Karl, jun., Wiedeń

(Wien II), Feuerbachstrasse 8

na teren b. Kongresówki: 8232

POSŁUSZNY, Warszawa, Żórawia 33

Oziat Samochodowy

Jak zmniejszyć ilość wypadków w ruchu kołowym?

Wiemy wszyscy, że postęp wymaga ofiar. Czasami ofiary te ograniczają się do wydawania tylko większych sum pieniędzy, zasadniczo jednak prawie zawsze wchodzi w grę i życie ludzkie. Są dziedziny, gdzie każdy krok trzeba płacić krwią licznych ofiar. Do dziedzin tych należy też i automobilizm. Nie mówimy tu o wyścigach i jazdach rekordowych, a mamy na myśli zwykłą komunikację samochodową.

Rzeczywiście wystarczy przeglądnąć choćby pobieżnie tabele statystyczne, aby stwierdzić, że w wypadkach samochodowych w niektórych krajach ginie więcej ludzi, niż w czasie najgroźniejszych epidemii lub wojny.

Jak na to poradzić? Mimowoli nasuwa się przypuszczenie, że dzisiejsze metody walki z wypadkami ulicznymi nie wystarczają. Najostrzejsze kary, nakładane na kierowców, nic nie pomagają w całej sprawie, tak samo nie pomagają obwinianie pieszych w bezmyślności i niezaradności. Czy więc nie zaniechać tworzenia nowych zawiłych przepisów i obmyślenia specjalnych grzywn? Czy to jest właściwa droga zapobiegania nieszczęściom?

Im więcej przepisów, tem większa bezkarność i osłabienie odpowiedzialności przez rozdrobnienie uwagi wewnętrznej. Przepisów wystarczy kilka, prostych a syntetycznych. Warto natomiast pomyśleć o czem innym.

Przy badaniu wypadków ulicznych okazało się, że przedewszystkiem zależne były one od indywidualnych osobowości każdego z aktorów tragedji, czyli od jego psychologicznego nastawienia, natomiast zewnętrzne okoliczności i przypadek bardzo w tem małą odgrywają rolę. W tym więc kierunku winny iść wszystkie wychowawcze usiłowania władz i społeczeństwa w stosunku do ulicy, by obudzić i podtrzymać zawsze świadomą, pozytywną wolę unikania wypadków, do czego administracyjne grzywny jak najmniej się nadają.

Jak wykazały doświadczenia innych krajów, szczególnie anglo-saskich, do tego rodzaju psychologicznego nastawienia ulicy służy przedewszystkiem nieustanna i systematyczna propaganda.

Środki na nią znalazły się w Ameryce z funduszków ubezpieczeniowych od wypadków, a propagandę ubezpieczeń łatwo przeprowadzono, wykazując z ołówkiem w rękę straty, powodowane corocznie wypadkami, sięgające miliardów i niedocenionej wartości życia ludzkiego, wobec względnie znośnych kosztów ubezpieczeniowych. Skutek nie dał na siebie długo oczekiwać w Ameryce, gdzie na 1000 samochodów w r. 1925 zdarzyło się tylko 1,1 wypadków i w Anglii — 2,23, gdy jednocześnie w Niemczech było 10,2.

Głównem ogniskiem propagandy bezpieczeństwa

ruchu kołowego jest Towarzystwo Ubezpieczeniowe „National-Safety-Connert”, w Anglii „Safety-First-Association”, rozporządzające ogromnymi środkami pieniężnymi i pozostające w ścisłym kontakcie z różnymi organizacjami społecznymi.

W Anglii zawiązała się specjalna Liga dobrych obyczajów ulicznych, która przeprowadza bardzo ciekawe konkursy uliczne i premje za 5-cio-letnią i dłuższą jazdę szoferów bez wypadku. Premje tego rodzaju są uważane w zasadach za dowód niewinności szofera w razie wątpliwej odpowiedzialności za wypadek. Przy wydawaniu premij czynny udział biorą osoby z rodziny królewskiej.

Wartoby w tamtą stronę, ku anglo-saskim narodom, skierować nasze odpowiedzialne czynniki po wzory i dorobek praktyczny w rozwiązywaniu coraz bardziej skomplikowanej i coraz groźniejszej kwestji ruchu ulicznego i zawczasu należałoby wprowadzać w czyn to, co tam już wypróbowaniem zostało, nie czekając, aż nas do tego zmusi ostateczna konieczność.

Najkorzystniejsza okazja

kupna samochodu używanego
pierwszorzędnego fabrykatu

Fiat	mod.	509	4/20	KM.	4-osob.	otwarty
Fiat	„	501	6/21	„	4- „	otwarty
Fiat	„	503	6/30	„	4- „	otwarty
Fiat	„	503	6/30	„	4- „	kryty
Fiat	„	507	9/31	„	6- „	kryty
Minerva		8/40	„	4- „	„	kryty
Ceirano		6/25	„	4- „	„	otwarty
Opel		7/34	„	4- „	„	kryty
Opel		10/40	„	6- „	„	kryty
Opel		12/50	„	6- „	„	kryty

i wiele innych

polecamy na warunkach najdogodniejszych

Komu zależy na kupnie samochodu dobrego, a jednocześnie taniego, ten nie powinien pominąć tej jedynej w swoim rodzaju okazji. 8782

„BRZESKIAUTO“ Sp. Akc. POZNAŃ
ul. Dąbrowskiego 29 telefony 63-23, 63-65

Koncesjonowane kursy dla kierowców
samochodowych stale czynne.

Problem dworców autobusowych

Doniedawna jeszcze jedynym środkiem komunikacji lądowej była kolej, która w tej dziedzinie posiadała monopol, gdyż trudno było ekonomicznie i szybko przewieźć na większą odległość pasażerów i bagaże koniami lub innymi zwierzętami pociągów. Obecnie ważnym uzupełnieniem kolej stał się autobus pasażerski, który zastąpił pociąg w komunikacji na bliższą odległość.

Początkowo komunikacja autobusowa przeżywała stadium prób i eksperymentów, tak, że trudno było mówić o jakiejś jej celowej organizacji. Obecnie jednak, kiedy prawie cały ruch podmiejski został przejęty przez autobusy i kiedy te ostatnie kursują już nie „na próbę”, lecz spełniają swe zadanie racjonalnie, przewożąc szybko, bezpiecznie i punktualnie pasażerów, trzeba poważnie zastanowić się nad kwestją wprowadzenia różnych udogodnień dla pasażerów.

Najważniejszym i najpilniejszym zagadnieniem jest budowa wygodnych, dobrze położonych i łatwo dostępnych dworców, z których odchodziłyby wszystkie autobusy, łączące dane miasto z jego bliższymi okolicami. W niektórych miastach kwestja budowy takich dworców została już definitywnie i rozsądnie rozstrzygnięta ku zadowoleniu ludności, w innych natomiast do dziś jeszcze toczą się na ten temat przewlekłe spory i dyskusje. Z jednej strony różne czynniki opierają się budowie dworców ze względu na kolej, która coraz boleśniej odczuwa konkurencję autobusów, z drugiej same władze miejskie nie umieją zająć właściwego stanowiska i chcą nawet na cudzych autobusach ubić interes, wyrzucając także dworce za obręb miasta i łącząc je z centrum własnymi liniami tramwajowymi. Metody te są stanowczo złe, gdyż autobus jako takowy, niezależnie od tego, czy będą komunikację tę eksploatowały osoby prywatne, samorządy czy też nawet rząd, musi w dziedzinie komunikacji zająć właściwe stanowisko i dlatego gra na zwłokę w tak ważnej kwestji nic w rzeczy całej nie zmieni, a najwyżej zaszkodzi samej ludności miasta, która zmuszona jest często do niepotrzebnych wędrówek i straty czasu celem odszukania właściwego autobusu.

Ze Zjazdu kierowników referatów prasowych

„Szofer Polski” podaje, że w Ministerjum Robót Publicznych odbył się Ogólno-Krajowy Zjazd kierowników referatów samochodowych poszczególnych urzędów wojewódzkich.

Na Zjeździe tym omawiano przede wszystkim cały szereg zagadnień, zmierzających do uregulowania ruchu samochodowego w Polsce, oraz nadania postępowaniu władz administracyjnych charakteru możliwie jednolitego na terenie całego państwa, w celu zapobieżenia ewentualnym rozbieżnościom.

Omawiano nadto obszernie wnioski, zmierzające do zapewnienia pasażerom, korzystającym z komunikacji autobusowej, maximum bezpieczeństwa.

Wreszcie dysputowano nad wprowadzeniem w życie nowej konwencji międzynarodowej, dotyczącej ruchu samochodowego, ratyfikowanej przez Polskę 23 marca 1929 r., która wejdzie w życie przed końcem rb.

Wkońcu stwierdzono bezwzględną konieczność wykorzystania wszelkich uprawnień władz wojewódzkich, wynikających z obowiązujących rozporządzeń, w celu dalszego uporządkowania stosunków w dziedzinie komunikacji samochodowej. Na tej podstawie poszczególne urzędy wojewódzkie wydadzą niebawem odpowiednie zarządzenia.

**Największy wybór akcesoryj samochodowych
w Polsce.**

Pierścienie tłokowe, łańcuchy pociągowe i rozdzielcze

Okucia do karoserji:

Zamki, klamki, zawiasy, blacha aluminiowa, listwy żelazne, mosiężne, aluminiowe i t. d.

8606

L. Krupka

Warszawa

Nowy Świat 5. Tel. 21070

Kilka - set

opon i detek

różnych marek stale na składzie.

Katalogi wysyła się na żądanie.

Samochody okazyjne

AUSTRO-DAIMLER

6-cyl. 10/40 MK. limuzyna 6-osob.

AUSTRO-DAIMLER

6-cyl. 10/40 MK. torpedo 6-osob.

CITROEN

B. 14 6/25 MK. limuzyna 4-osob.

CITROEN

C. 4 8/32 MK. limuzyna 5-osob.

STOEWER

8-cyl. 8/40 MK. Berline 5-osob.

poleca na dogodnych warunkach spłaty,
gotowe do jazdy

Towarzystwo

Budowy i Sprzedaży Samochodów

S. A. (dawn. Austro-Daimler) oddział w POZNANIU
ul. Dąbrowskiego 7 Telefony 7665 - 7558

Własne warsztaty i garaże.

8834

Sami nabywcy przeciw dogodnym warunkom kupna samochodów

Znamienna uchwała na Zjeździe Właścicieli Autobusów województwa kieleckiego.

Zazwyczaj każdy nabywca dąży do jak najdogodniejszych warunków kupna. Zachodzą jednak wypadki, kiedy zbyt duża łatwość kupna może spowodować zupełnie niepożądane skutki. Tak ma się sprawa w przemyśle przewozowym, a wyraz temu dał Zjazd Właścicieli Autobusów województwa kieleckiego, który między innymi powziął też uchwałę, skierowaną przeciw tym kupcom samochodowym, którzy sprzedając autobusy na niesłychanie dogodnych warunkach, powodują tem nadmierne przeciążenie linii komunikacyjnych autobusami i wywołują zbyt wielką konkurencję. W związku z tem Zjazd postanowił upoważnić organizację centralną do wszczęcia rokowań z przedstawicielami handlu samochodowego o obostrzenie warunków sprzedaży wozów.

Prócz podkreślonych przez Zjazd powodów zbyt dogodnych warunków, na jakich można obecnie nabyć autobus, przyczyniają się do tego, że przemysłem przewozowym zaczynają zajmować się ludzie, nieposiadający dostatecznego kapitału. Tacy przedsiębiorcy obliczają, że spłaty będą skutecznie z dochodów, ciągniętych z zakupionego wozu, ponieważ jednak dochody te nie są duże, popadają oni wkrótce w kłopoty finansowe, nie remontują swej maszyny i tak źle obsługują linię, że się ujemnie odbija wogóle na opinii naszej publiczności o autobusach. Należy stwierdzić, że dobre prowadzenie przedsiębiorstwa przewozowego wymaga posiadania pewnej rezerwy gotówkowej, bez której trudno myśleć o ciągłości i pewności pracy.

Kontrolerzy ruchu kołowego

W ośmiu województwach centralnych i zachodnich czynnie będą już w najbliższym czasie specjaliści kontrolerzy drogowi, zadaniem których będzie kontrola ruchu kołowego na drogach publicznych, a przede wszystkim ruchu samochodowego i autobusowego.

Kontrolerzy ci będą objeżdżali tereny swego województwa wyposażeni w motocykle. W każdym z 8 województw czynnych będzie po 2 kontrolerów. Przejdą oni wszyscy specjalny kurs przeszkolenia.

Niezależnie od powyższych kontrolerów w województwach, w których policja drogowa już istnieje, będzie ona narazie utrzymana.

Specjalne sądy automobilowe

Na ostatnim posiedzeniu Komisji Sportowej Automobilklubu Polski poruszono kwestję stworzenia specjalnych sądów do spraw automobilowych.

Kwestja ta wyloniła się w związku ze stałym wzrostem ruchu automobilowego i wzrostem ilości nieszczęśliwych wypadków. Takie sądy miałyby na celu specjalizację sędziów, co przyczyniłoby się do znacznie sprawniejszego i sprawiedliwszego rozstrzygnięcia spraw.

Wypadki automobilowe są tak skomplikowane, a wyrobienie sądu o przebiegu wypadku, a więc o winie kierowcy, nieostrożności przechodnia, o stanie maszyny w chwili wypadku i innych towarzyszących okolicznościach, nieraz jest tak trudne, że bez dokładnej znajomości automobilizmu wyrokowanie w tego rodzaju sprawach, nawet oparte na opinii biegłego, nastęrcza dla sędziów wiele trudności, a dla stron często przynosi orzeczenie sprzeczne z tem, jakiego się mogły być spodziewać.

Od Redakcji

W następnym numerze naszego pisma zamieścimy nadesłany nam bardzo ciekawy artykuł pod tyt.: „100 000 km. bez zmiany tłoków”.

ŁAŃCUCHY

elektrycznie spawane i kute na kuźniarkach z wykrojami kalibrowane i niekalibrowane dla górnictwa, hutnictwa, cegielni, cukrowni itd.

ŁAŃCUCHY Galla

w każdym życzonem

„

transmisyjnoe

do samochodów

wykonaniu.

„

Ewarta

„

Fleyera

8793

Kompletne koleje łańcuchowe — Gwoździe do szyn
dostarcza po cenach fabrycznych :

„ŁAŃCUCH”

Fabryka Łańcuchów,

Gwoździ do szyn

KRÓL. - HUTA

ul. 3-go Maja 111 Tel. 1553

„POLFAZAM”

Fabryka zamków i okuć samochodowych

POZNAŃ - DĄBROWSKIEGO 81

właściciel B. GILL

wykonuje

8592

wszelkie okucia do karoseryj i wagonów.

Zamki, antaby, rączki, przedłużacze do zamków. Zawiasy wszelkiego rodzaju, dźwigi do podnoszenia szyb i zderzaki.

Wyrabiamy również części zapasowe do samochodów wszelkich marek a mianowicie: kamienie do amortyzatorów, buksiki szrenkowe, buksiki do steru, panewki i t. p. z materiałów trwałych w każdej ilości i życzonych rozmiarach, niczem nie różniących się od oryginalnych oraz wszelkie inne prace w zakres tenże wchodzące.

Silniki samochodowe

oraz kompletne skrzynki biegów wymagające drobnych napraw i nadające się do łodzi motorowych, drezyn i t. p.

polecamy na warunkach najkorzystniejszych. 8829

BRZESKIAUTO Sp. Akc. Poznań, ul. Dąbrowskiego 29.

telefon 63-23, 63-65

WALENTY KONIECZNY

Auto-Garaże i Warsztaty Samochodowe

>FORTUNA<

Poznań, ul. Kościelna 33 — Telefon 77-34

Naprawa wszystkich typów samochodów,

motorów spalinowych, ropnych

i traktorów.

8614

Prace wykonuje się pod własnym kierownictwem właściciela, mającego długoletnią praktykę.

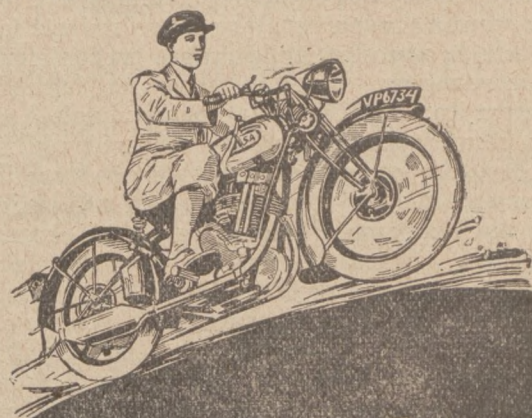
Przemysł Rowerowy i Motocyklowy

Organ Związku Mechaników Samodzielnych na Polskę Zachodnią

Twórzmy zrzeszenia i związki rowerzystów!

Rower stał się u nas niezbędnym narzędziem i z tego powodu popularność jego wzrasta. Jest to zupełnie zrozumiałe, gdyż nie stać nas na samochody a nawet w obecnych czasach ciężkiego kryzysu ekonomicznego i niskich zarobków wielu ludzi na lepszych pozornie stanowiskach, nie może sobie pozwolić nawet na posiadanie własnego motocykla. W takich warunkach jak najszerze korzystanie z roweru staje się koniecznym. Na nieszczęście jednak, komunikacja rowerowa napotyka u nas na różne trudności, jak to: brak odpowiednich dróg, próżność, która nie pozwala wielu osobom korzystać z tak demokratycznej maszyny, niektóre przepisy ruchu krepującego rowerzystów itp. Aby zwalczyć te przeszkody, nie wystarczy dobra wola poszczególnych jednostek i nie pomogą też stosunkowo mało liczne i niezamożne stowarzyszenia rowerowe o charakterze czysto sportowym. Rzeczywiście, najpobożniejsze nawet życzenia luźnych jednostek nie mogą wywrzeć żadnego wpływu na decyzje czynników miarodajnych, a działalność stowarzyszeń sportowych, jest już z natury rzeczy skierowana w inną stronę. Nie znaczy to bynajmniej, że stowarzyszenia sportowe nie są potrzebne. Naodwrot — mają one wielkie znaczenie i spełniają poważne zadanie, werbując młodzież do szeregów rowerzystów, współdziałając przy budowie cykłodromów i popularyzując w miarę możliwości sport rowerowy. Działalność ich jednak nie wystarczy, gdyż nie obejmują one ogół rowerzystów — tej wielkiej masy ludzi, korzystających z rowerów w celach wyłącznie praktycznych, t. zn. dla dojeżdżania do miejsca pracy, obsługi klienta itp. W takich warunkach wielką rolę mogłoby odegrać jakieś stowarzyszenie, które obejmowałoby wszystkich rowerzystów i dzięki temu mogłoby mieć poważniejszy wpływ na rozwiązanie szeregu zagadnień, o których dziś nikt nie myśli, lub których nikt nie ma zamiaru wykonać. Gdyby takie stowarzyszenie udało się stworzyć rzeczywiście, i gdyby ono potrafiło objąć choćby jedną trzecią wszystkich właścicieli rowerów, stałoby się ono czynnikiem, z którym musiałyby się bardzo poważnie liczyć różne władze.

Do podniesienia powagi takiego związku, przyczyniałyby się z jednej strony jego liczebność, z drugiej — zamożność. To ostatnie twierdzenie mogłoby nas zdziwić, gdyż na pierwszy rzut oka wydaje się trudnym, aby rzesze biednych rowerzystów potrafiły w krótkim czasie zebrać poważniejszy kapitał. Jednakże najprostsze nawet obliczenie wykazuje, że przy dostatecznie dobrej organizacji nawet, mimo bardzo niską wkładka członkowska, kapitał takiego stowarzyszenia może stać się bardzo poważnym. Przypuśćmy, że każdy członek opłacałby średnio 0,50 zł. miesięcznie, co nie przedstawiałoby dla niego żadnych trudności, a w ciągu roku stworzyłoby sumę 6.— złotych. Jeżeli nawet zgóry obliczymy koszty związane ze ściąganiem składek, oraz inne rozchody administra-

BSA

ŚWIATOWEJ SŁAWY MOTOCYKL ANGIELSKI

Żądajcie bezpłatnych katalogów.

Przedstawiciele B. S. A. we wszystkich większych miastach Polski. 8823

Wstępnych informacji udziela: akredytowany delegat na Polskę

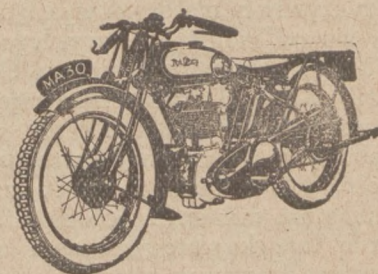
HORATIO W. COOK

Warszawa, Żórawia 22 m. 16

Światowej marki motocykle angielskie: „Raleigh” i „Calthorpe”

SZCZYT

ekonomji
techniki
wytrzymałości
i bezkonkurencyj-
nie niskich cen!

Wszelkie modele dostarcza na dogodnych warunkach spłaty, wyłączne zastępstwo na woj. Poznańskie i Poznań

F-a 8738

„URSUS”
Dom Techniczno-Handlowy
Poznań, G. Wilda 30.

Ceny loco Poznań

MJ. 30.250 ccm.	turyst.	2.045
MO. 30.300	„	2.200
MA. 30.500	„	2.862
MT. 30.350	sport.	2.750
MH. 30.500	„	3.036

cyjne, po roku do dyspozycji związku pozostanie przynajmniej 5.— zł. Przypuśćmy, że do Związku zapisze się tylko tysiąc rowerzystów. Nawet tak mała liczba da już kapitał 5.000.— złotych. Jednak przy odpowiedniej propagandzie i przy dostatecznej popularności do ogólnego związku rowerzystów będą należały nie setki i tysiące osób, a dziesiątki i setki tysięcy tak, że same składki członkowskie w krótkim czasie mogą stworzyć bardzo poważne zasoby pieniężne. Teraz dalej: przy odpowiedniej administracji tego rodzaju stowarzyszenie mogłoby łatwo znaleźć inne źródło dochodu w postaci np. pewnego procentu od sprzedanych rowerów, opłat za pomoc udzieloną swym członkom itp. Posiadając tak pewny kapitał, tego rodzaju stowarzyszenie mogłoby dokonać wielkich rzeczy. Mogłoby ono np. przeforsować budowę dróg rowerowych. Mogłoby też wpłynąć na ustawodawstwo, które nie darzy specjalnymi względami komunikacji rowerowej. Wreszcie mogłoby ono udzielać swym członkom pomocy w najróżniejszych wypadkach, trudnych wprost do przewidzenia z góry. Rozumie się, że działalność tego stowarzyszenia przyczyniłaby się ogromnie do popularyzacji rowerów w Polsce i dlatego należy przypuszczać, że znalazłoby ono największe poparcie u wszystkich tych osób, którym zależy na usprawnieniu naszego życia ekonomicznego i na pomyslnym rozwoju polskiego przemysłu i handlu rowerowego.

Motocykl a rekordy światowe

Czy motocykl nadaje się do jazdy z wielką szybkością? Na to pytanie trudno dać jakąś ścisłą i określoną odpowiedź. Czasami możemy pędzić na motocyklu zupełnie bezpiecznie z szybkością 100 km. na godzinę, pozostawiając za sobą samochody, a czasami znowu tempo 30 km. może spowodować katastrofę. Musimy więc przyjść do wniosku, że szybkość jazdy na motocyklu zależy od warunków, w jakich się znajdujemy. Na uwagę zasługuje fakt, że warunki te nie są podobne do warunków niezbędnych dla samochodu. Zasadniczo jednak z wielu względów mimo sprzeciw organów bezpieczeństwa i mimo najróżniejsze przepisy, motocykl musimy traktować jako maszynę bardzo szybką. Z tego względu motocyklistów mogą bardzo poważnie interesować różne wyścigi i konkursy, rezultaty doświadczenia których da się w motocyklistyce łatwiej wykorzystać, niż np. w sporcie samochodowym, w którym samochód praktyczny stracił zupełnie łączność ze specjalną maszyną wyścigową. Rzeczywiście motocykl wyścigowy znacznie różni się od motocykla zwykłego, niż np. jakiś rasowy Bugatti (o potworze majora Segrave lub o „srebrnej kuli” Kaye Dona nie mówimy wogóle) od porządnej limuzyny. W ostatnim czasie udało się zupełnie niespodziewanie osiągnąć na motocyklach ogromną szybkość, która zdziwiła nawet samych fachowców, jednakże nie zadowoliła ich dążeń. Obecnie kilka poważnych fabryk motocyklowych nosi się z zamiarem wprowadzenia w motocyklach kardynalnych zmian, które przyczyniłoby się do znacznego zwiększenia ich szybkości maksymalnej i przeciętnej. Zmiany te mają dotyczyć samej formy maszyny i typu najczęściej stosowanych silników. Zmiana formy miałaby na celu jak największe zmniejszenie szkodliwego oporu powietrza, a zmiana typu motoru przyczyniłaby się do podniesienia jego elastyczności, co wpłynęłoby korzystnie na podniesienie szybkości przeciętnej. Projekt nowego motocykla przewiduje umieszczenie ja-

„PATRIA”

Sp. z ogr. odp.

Fabryka części rowerowych
POZNAŃ, ul. Mylna 18.

POLECA

jako kupno okazyjne kilkaset

kompletnych
ram rowerowych

męskich,
damskich
i wyścigowych
pochodzenia niemieckiego

w pierwszorzędnym wykonaniu
i po bardzo przystępnych cenach.

Prosimy żądać oferty.

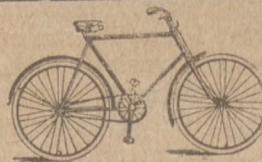
8740

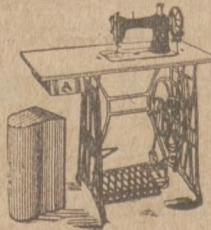
Hurtownia Rowerów
ST. WAWRZYNIAK Sp. z o. o.
POZNAŃ, Św. Marcin 44.

Najkorzystniejsze źródło zakupu rowerów, ram i wszelkich części rowerowych krajowych i zagraniczn.

7472

Rowery

Maszyny do szycia

Wirówki

Hurtownia
Mechaników

Spółdz. Handl. z ogr. odp.

POZNAŃ
ul. Marszałka Focha 19.

Tel. 69-73

Adres telegr.: MECHANIKA

◀ ■ ▶

Sprzedaż tylko hurtownie
składom rowerów i t. p.

8767

dącego w pozycji pólśiedzącej na niskiej ramie skrawownic, umieszczonej pomiędzy daleko od siebie rozstawionymi kołami. Takim sposobem osiągnęłoby się radykalne obniżenie punktu ciężkości. Dla mniejszego oporu powietrza motocykl nowego typu ma być zaopatrzony w specjalny kaptur, który stanowiłby coś w rodzaju karoseli. Co do motoru, to zmiany dotyczyłyby w pierwszej linii ilości cylindrów, gdyż, jak to już zaznaczyliśmy w poprzednich naszych artykułach, wpłynęłoby to bardzo dodatnio na zwiększenie elastyczności. Rzeczywiście, stosowane dziś powszechnie silniki jedno- i dwucylindrowe mimo znacznej mocy grzeszą brakiem elastyczności, która nie pozwala motocyklowi na natychmiastowe rozwijanie szybkości maksymalnej i utrudnia manewrowanie nim po ulicach o nerwowym tempie ruchu. Pod tym względem znacznie wyżej stoi silnik cztero- lub sześciocylindrowy. Obecnie ukazały się na rynku tylko motocykle czterocylindrowe. Istnieje jednak prawdopodobieństwo, że w związku z opracowywaniem nowego typu „motocykla w przyszłości” przemysł motorowy stworzy dostatecznie lekki i mały silnik sześciocylindrowy. Sądząc z wiadomości, nadchodzących z zagranicy, moment ukazania się takiego „smoka” nie jest już daleki.

ROWERY z MARKA „ŁUCZNIK”

DOSTĘPNE DLA WSZYSTKICH

PAŃSTWOWE WYTWÓRNIĘ UZBROJENIA W WARSZAWIE
Fabryka Broni w Racomiu

GŁÓWNE PRZEDSTAWICIELSTWO SPRZEDAŻ „KAROL REISIG” WARSZAWA, 1-TO KRZYŻAKA 25

Sprzedaż: 8865

Poznań, Przecznicza 7 - Dr. K. HOHENAUER

Rowery dziecięce

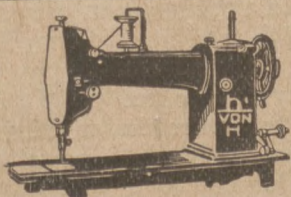
Otto Mix

Poznań

ul. Kantaka 6a

Tel. 23-96

8723

DOM MASZYN „WARTA”

Poznań, Wielka 25, tel. 3733

8.71 poleca

maszyny do szycia rowery i wirówki

znane jako najlepsze pod gwarancją

HURT.

Warsztaty reperacyjne

DETAL.

IDEALNY MOTOCYKL DLA CIEBIE!

DKW - TANI
DKW - MOCNY
DKW - PROSTY
w OBSŁUDZE

Ceny loco Poznań:
LUKSUS 200. 4. K. M., 1 690,— zł
LUKSUS 300. 8. K. M., 2 090,— zł
LUKSUS 500. 14. K. M., 2 750,— zł
Instalacje świetlne po cenach konkurencyjnych.

Wszelkie modele dostarcza odwrotnie

Generalne zastępstwo

„POLMOTOR“ **POZNAŃ**
HENRYK LINKE I SKA ZWIERZYŃECKA 8
TELEFON 69-77

Dogodne spłaty miesięczne!

UZNANE ZASTĘPSTWA LOKALNE DKW:

Warszawa	Bydgoszcz	Ostrowiec Kiel.
Wilno	Jabłonowo	Częstochowa
Lwów	Dobrzyń	Wodzisław
Łódź	Lipno	Cieszyn
Kraków	Chodzież	Tarnów 8690
Katowice	Ostrów	Jaśło
Toruń	Leszno	Borysław

POMORSKA FABRYKA ROWERÓW

WILLY JAHR — — — BYDGOSZCZ

BIURO i SKŁADNICE: Dworcowa 18b.
Unja Lubelska 5

FABRYKA: Petersona 4

TELEFON 1525

Fabrykacja pierwszorzędných ram rowerowych i rowerów.

WŁASNE WYROBY:

ORIGINAL RECORD
PHÖNIX - POFARO
STANDARD

Do produkcji używa się tylko jaknajlepsze materiały pod pełną gwarancją.

Fabrykaty moje odznaczają się eleganckim wyglądem zewnętrznym i pięknnością formy.

ILUSTROWANE PROSPEKTY ITP. WYSYŁA SIĘ TYLKO PP. KUPCOM BRANŻY.

Rowery Pofaro z ogumieniem balonowym 26×2”.

8638

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIA
 ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCE
 POD REDAKCJĄ LEONA KOZŁOWSKIEGO.

Elektryfikacja Polski

na podstawie materiału zebranego przez Polski Komitet Energetyczny

Przypuszczalny wzrost energii elektrycznej w najbliższym dwudziestopięcioleciu w Polsce. — Wysokość średnich przyrostów rocznych w spożyciu energii. — Indywidualne traktowanie okręgów. — Spodziewany rozwój fabryk elektrochemicznych w okręgu katuskim. — Ogromne zapotrzebowanie energii Zagłębia Węglowego.

W dniu 7 maja rb., na zebraniu miesięcznym Stow. Elektryków Polskich w Poznaniu, wygłosił prezes tegoż Stowarzyszenia, p. inż. Pudelewicz wiele interesujący referat pod podanym wyżej tytułem.

Po krótkim omówieniu zadań i prac Polskiego Komitetu Energetycznego, przeszedł prelegent do przedstawienia obrazu przypuszczalnego wzrostu zapotrzebowania energii elektrycznej w Polsce w latach 1935, 1950 i 1965. Przy wyborze tych lat, chodziło przede wszystkim o okres dość długi, aby obraz potrzeb na polu przyszłej elektryfikacji Polski był możliwie ścisły, lecz w każdym razie nie dłuższy, aniżeli sięgają statystyki innych państw, mogące stanowić materiał porównawczy. Zaznaczyć tutaj bowiem należy, że najstarsza statystyka europejska Szwajcarii obejmuje okres około 35 lat.

Przewidywania przyszłego zapotrzebowania energii elektrycznej w Polsce, oparto na wnioskach, dających się wyciągnąć z rozwoju dotychczasowej produkcji, a mianowicie na cyfrach przyrostu produkcji z jednego roku na drugi w ciągu kilku lat ostatnich, za które statystyka istnieje. Biorąc jednak pod uwagę, że statystyka produkcji za kilka tych lat stanowi zbyt skąpy materiał do wyciągnięcia tak ogólnych wniosków, uzupełniono ją, w braku kompletnej statystyki za dalsze lata, danymi statystycznymi, odnoszącymi się do 50 największych zakładów w Polsce, których produkcja stanowi średnio 74,5 proc. ogólnej produkcji energii elektrycznej.

Produkcja energii tych 50 zakładów wynosiła:

w 1925 r.	1255 milj. kwh
w 1926 r.	1459 milj. kwh (przyrost 16,3%)
w 1927 r.	1752 milj. kwh (przyrost 20,1%)
w 1928 r.	1916 milj. kwh (przyrost 9,3%)
w 1928 r. 9 mies.	1396 milj. kwh
w 1929 r. 9 mies.	1653 milj. kwh (przyrost 18,4%)

Wskazane wyżej przyrosty zużycia energii elektrycznej nie wiele różnią się od średnich przyrostów

ogólnych, tem niemniej przyjęto średnie przyrosty roczne między 1927, a 1935, oraz dalsze na rok 1950 i 1965, znacznie mniejsze od rzeczywistych za wyżej podane lata, przyczem uwzględniono również stopniowe „nasycaenie się” poszczególnych okręgów. Określenie stopnia przyrostu spożycia energii w poszczególnych okręgach uzależniono od różnych miejscowych okoliczności. I tak:

1. Dla okręgu Gdyni przyjęto w milionach kwg.:

1927	2,6
1935	12
1950	52
1965	217

Z powyższych liczb widać, że pierwszy średni przyrost roczny między 1927 a 1935 przyjęto bardzo znaczny ze względu na spodziewany rozwój samej Gdyni. W rozwoju tym, jak widać, nie przewiduje się wcale od r. 1935, aż po 1965 objawu „nasycaenia”.

2. Dla okręgów Piła, Gródek i Grudziądz ustalono następujące przyrosty, a m.:

Okręg	Zapotrzebowanie energii w milj. kwh.		
	1935	1950	1965
Piła	3	13	49
Gródek	22	80	308
Grudziądz	32	178	685

Dla określenia powyższych średnich przyrostów produkcji nie kierowano się dotychczasowymi wynikami, ponieważ okręgi te wymieniają energię między sobą, tak, iż zapotrzebowanie ich właśnie jest inne niż produkcja.

3. Znaczniejsze przyrosty na I. okres (1935 rok) przyjęto w szczególności dla tych okręgów, w których centrach powstały w ostatnim czasie lub powstaną wkrótce nowe elektrownie. Dotyczy to w pierwszym rzędzie Poznania, Kalisza, Lublina, Włocławka, Wilna i Brzeźówki.

Dla okręgów tych przyjęto w milj. kwh.:

	1935 r.	1950 r.	1965 r.
Poznań	140	590	1850
Kalisz	45	190	600
Lublin	32	135	420
Włocławek	19	80	250
Wilno	53	150	310
Brzeźówka	34	144	460

Wielkość przyrostu spożycia energii i skalę zmniejszania się jego w miarę wzrostu nasycenia uzależniono od mniejszych, lub większych widoków na rozwój ośrodków elektrowni,

4. Miasta Łódź i Warszawę potraktowano indywidualnie. Dla Warszawy przyjęto postępek 420 — 1750 — 5500, natomiast dla Łodzi 500 — 2000 — 6300 milj. kwgodzin w latach 1935 — 1950 — 1965. Przy ustaleniu powyższych liczb uwzględniono znaczny przyrost zapotrzebowania na I. okres w związku z zamierzoną elektryfikacją Państwa w wielkim stopniu, oraz bardzo niedostatecznym zaopatrzeniem tych miast w energię elektryczną. Dalszy rozwój zapotrzebowania w tych miastach oparto na przykładach miast zagranicznych Berlina (średnia progresja 9 proc.) i Hamburga (11 proc.).

5. Bardzo znaczny przyrost, nie tylko na okres I, ale i na II przyjęto dla okręgu radomskiego (86 — 700 — 2900), a to ze względu na przynależność tegoż do „obszaru bezpieczeństwa” i stąd większy przypuszczalnie rozwój przemysłowy.

Również znaczny przyrost na I. okres przyjęto także dla okręgów mało zelektryfikowanych, a m. (w milj kwh):

Ciechanów	6 — 25 — 80
Łuck	10 — 42 — 130
Tarnopol	6 — 25 — 80
Unią	4 — 12 — 25

w których każda nowo powstała elektrownia lokalna może odegrać dużą rolę.

7. Okręg Kałuski może liczyć na znacznie większy przyrost w I. okresie ze względu na spodziewany rozwój fabryk soli potasowych i innych fabryk elektrochemicznych w tym okręgu, dla którego przyjęto wzrost 21 — 85 — 280 milj. kwh w latach 1935 — 1950 — 1965.

8. W Okręgu Tarnowskim decydującym czynnikiem rozwoju zapotrzebowania jest Państwowa Fabryka Zw. Azotowych w Mościcach. Cyfry zapotrzebowania przyjęte 268 — 600 — 1200 milj. kwh oparto tu na danych, dotyczących projektowanej rozbudowy tego zakładu przynajmniej w bliższej przyszłości.

9. Zapotrzebowanie Zagłębia Węglowego określone na 3 500 — 9 800 — 20 000 milj. kwh, ogromem swym decyduje o wielkości zapotrzebowania całego państwa. To też przewidywaniom na tem polu poświęcona została szczególna uwaga i jakkolwiek podane cyfry przyszłego zapotrzebowania mogą się wydawać fantastyczne, niemniej jednak przyjęte cyfry średniego przyrostu rocznego (10, 7 i 5 proc.) znajdują uzasadnienie w danych statystycznych za podobne 15-letnie okresy.

W dalszej treści swego referatu poruszył jeszcze prelegent sprawę zasobów energii w Polsce i stan ich wyzyskania, o czym napiszemy oddzielnie.

Referat wysłuchany został z wielkim zainteresowaniem, wywołując bardzo ciekawą dyskusję na poruszony temat.

Inż. M. Rz.

Nowy typ podmorskiego kabla nadający się specjalnie do przekazywania mowy i muzyki

Długie kable elektryczne, mimo wielkie postępy w ich budowie nie nadają się dobrze do przekazywania mowy i muzyki, gdyż ich znaczna pojemność własna oraz duża samoindukcja powodują liczne zniekształcenia. Ostatnio, według doniesień prasy amerykańskiej, dokonano w tej dziedzinie poważnego udoskonalenia, stosując zamiast plecionki ze zwykłej miedzi elektrolitycznej, pojedynczego drutu ze specjalnego stopu. Wynalazek ten zrobiono w Nowym Jorku, w zakładach towarzystwa Bell. Nowy kabel ma podobno pozwalać na doskonałe przekazywanie muzyki i mowy, co umożliwia użycie go do wymiany programów radiowych pomiędzy Europą i Ameryką.

TECHNOPOL

Sp. z o. o.

FABRYKA SZCZOTEK WĘGLOWYCH

Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka 20, tel. 1014

Szczotki węglowe, węgiel grafitowy
 Szczotki brązowe, węgle stykowe.
 Ćwieki do elementów. Pręty - płyty
 węglowe do spawania. Anody do
 szwajsonowania elektrycznego. 8855

Przy zamówieniu prosimy o nadesłanie wzoru albo szkicu.

Simmeringer

Małe ciągniki

z popędem benzynowo-elektrycznym.
 Idealna maszyna pociągowa dla prze-
 wozu

Lokomotywy

benzynowo-elektryczne, dla kolejek pol-
 nych, fabrycznych i kopalnianych

Zespoły benzynowo-elektryczne

Samodzielne źródło prądu elektrycznego

Pompki wodne, motorowe

stałe i jezdne dla rolnictwa, ogrodnic-
 twa i budowy dróg

Stałe i jezdne

8727

silniki benzynowe i benzolowe

Nowoczesne maszyny o wielkiej wydajności

Simmeringer

Fabryka maszyn i wagonów, Tow. Akc.

Wiedeń XI, Hauptstrasse 38-40

Przedstawicielstwo: Inż. Ignacy Hüscher

Kraków, Św. Krzyża 1 Lwów, Sykstuska 56a

Nowa era w radio

Gazety przekazywane drogą radiową.

W zeszłym miesiącu dokonano w Ameryce nadzwyczaj ciekawej próby. Mianowicie przekazano w drodze radiowej tytułową stronę wielkiego kalifornijskiego dziennika, drukowanego w San Francisco. Z miarą tego przesłano odbitkę tej strony do Nowego Jorku, gdzie w ciągu godziny oddano ją do druku tak, że wkrótce ukazała się ona już na ulicach miasta.

Tej ciekawej transmisji na przestrzeni 4000 km. dokonano na krótkiej fali via Oakland—Shenectady. Cały eksperyment trwał zaledwo kilkanaście minut, a fachowcy zapowiadają, że dalsze próby pozwolą na przekazywanie tej wielkości arkuszy w ciągu kilku sekund.

Eksperyment ten wykazał, że istnieje możliwość zupełnie dogodnego redagowania poważniejszych pism o znaczeniu ogólnokrajowym w jednej centralnej redakcji, przyczem gotowe strony przekazywanoby drogą radiową do lokalnych drukarni pospiesznych, które już bez trudności mogłyby wydać dane pismo w ciągu bardzo krótkiego przeciągu czasu. Ekonomja czasu, osiągnana przy tej metodzie, polega na tem, że całą gotową i odpowiednio ułożoną stronę można przesłać odrazu, zamiast, jak się to dziś robi, przekazywać telegraficznie lub telefonicznie poszczególne wiadomości słowo za słowem.

Amerykańscy radjotechnicy są jednak zdania, że przekazywanie drogą radiową pisma nie wyczerpuje się na zwykłym przesyłaniu gotowych stron z redakcji centralnej do poszczególnych drukarni. Prawdopodobnie metodę tę da się wykorzystać jeszcze praktyczniej, a mianowicie przy jej pomocy wysyłać „gazety elektryczne” wprost do czytelników czyli radioabonentów. Radioabonent, pragnący prócz słuchania koncertów i wykładów odbierać jeszcze gazetę, musiałby się zaopatrzyć w odpowiedni odbiornik (coś w rodzaju dzisiejszych fultografów), który włączałby w określonych godzinach lub nawet stale trzymał w ruchu. Aparat ten odbierałby automatycznie każdą emisję z redakcji, a jego właściciel miałby możliwość, każdej chwili przeglądać najświeższe wiadomości bez konieczności siedzenia godzinami przy aparacie.

Należy przypuszczać, że takie rozwiązanie zagadnienia „gazety radiowej” okazałoby się najlepszym.

Ciasnota w eterze

Nowa wielka norweska radjostacja reprezentacyjna w Oslo odpowiedziała wszystkim pokładanym w niej nadziejom tak pod względem dalekosiężności, jak i czystości dźwięków, słuchanych w całej Norwegii. Istnieje projekt, aby dla stacji tej uzyskać długą falę, aby mogła pracować tak, by i ostatnie martwe strefy pokonać. Według planów konferencji praskiej Norwegii przysługuje prawo do fali 1072 metry, jednakże z tem zastrzeżeniem, że Norwegja będzie mogła robić użytek z tej fali tylko wtedy, gdy jej potrzebować będzie dla małej stacji, pracującej z mocy ok. 1 kw. Przewidywano wtedy, że taka stacja stanie w Thindhjem. Jednakże przy dzisiejszym podziale fal byłoby to zupełnie niemożliwe prawie, aby inne stacje radiowe w Europie mogły się zgodzić na oddanie tej fali radjostacji w Oslo, która w tym czasie zwiększyła swoją moc do 60 kilowatów.

Powiększyłyby to bowiem jeszcze bardziej istniejący już dziś chaos i ciasnotę w eterze. Falę 1072 m. może otrzymać tylko Thindhjem z chwilą, gdy dotychczasowa 1-kilowatowa stacja Oslo będzie tam przeniesiona.

Wzrost liczby radioabonentów we Lwowie

Uruchomienie radjostacji we Lwowie spowodowało znaczny wzrost zainteresowania radjem w tem mieście, co pociągnęło za sobą zwiększenie ilości radioabonentów zarejestrowanych. Liczba tych ostatnich w kręgu lwowskiej Dyrekcji Poczty i Telegrafów (obejmującej teren trzech województw Małopolski Wschodniej) wynosiła: w dn. 1 stycznia br. — 9 395, w dn. 1 lutego br. — 10 852, w dn. 1 marca br. — 15 384.

Na terenie m. Lwowa (bez przedmieść) liczba radioabonentów wynosiła: w dn. 1 stycznia br. 2 479, w dn. 1 marca — 7 013, w dn. 1 kwietnia br. 10 172.

Oby i dalej liczba ta wzrastała równie szybko.

Amerykański trust radiowy

„Ilustr. Kurj. Codz.” donosi z Nowego Jorku, że trzy potężne koncerny amerykańskie „Radio Corporation”, „General Electric Co.” oraz „Westinghouse Electric Co.” mają połączyć się i stworzyć światowy trust radiowy.

Wiadomość ta wywołała w Ameryce ogromną sensację. Szereg polityków zapowiedział wystąpienia w Senacie St. Zjedn. Plan trustu stworzył prezydent „General Electric Co.” D. Owen Young.

Stworzenie takiego trustu oznaczałoby kontrolę wiadomości radiowych na całym świecie, gdyż „Radio Co.” ma kontrakty ze wszystkimi państwami poza Rosją.

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE
INŻ. K. GAERTIG I SP. T.Z.O.P.
Poznań Poczłowa 26

ELEKTROWTUS KOMUNALNE PRZEMYSŁOWE WIEJSKIE

Instalacje oszczędzające
Urządzenia przemysłowe
z zapędem elektrozwojowym

AKUMULATORY
Naprawa maszyn elektrycznych.

Budowa rozruszników, regulatorów, aparatów elektrycznych, tablic rozdzielczych.

Adr. telegr. **Energia**

Turbiny wietrzne

Zurawie Dźwigi osobowe Ławarowa wielokrotno

Godła reklamowe elektryczne

Telefon 3584 i 2582

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Apel do krajowych fabryk maszyn rolniczych

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy lamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszym piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji maszyn rolniczych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWNICTWO „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

Maszyny i narzędzia rolnicze na Międzynarodowych Targach w Poznaniu

Dział obejmujący maszyny i narzędzia rolnicze przedstawiał się na tegorocznych M. T. P. chyba najokazalej obfitością i doбором rozmaitych eksponatów z tej dziedziny. Szkoda tylko, że nasz przemysł krajowy rolniczy nie był w całości reprezentowany. Przeważały wyroby zagraniczne, przynoszące z sobą niejedną nowość.

Zaczynając od maszyn najcięższego typu, t. j. od zagranicznych pługów parowych, których w Polsce żadna fabryka nie wyrabia, wysuwają się tu znane zaszczytnie fabrykaty

firmy J. Kemna w Wrocławiu.

Firma ta zdając sobie sprawę z ciężkiego kryzysu gospodarczego i braku gotówki wyrabia w ostatnim czasie pługi parowe mniejszego typu, nadające się szczególnie dla gospodarstw o obszarze od 1800 do 3000 mórg. Z dwóch lokomotyw o bardzo solidnej i mocnej budowie potrzebuje każda dziennie około 1500 litrów wody, a węgla zużywają razem 40—50 funtów na każdą zoraną morgę. Taki pług parowy pracujący oszczędnie przegrzaną parą i wykorzystany należycie nie dopiero w późnej jesieni, lecz w ciągu całego roku z wyjątkiem tych miesięcy, kiedy ziemiopłody rosną lub mróz i śniegi uniemożliwiają orkę, zorze pod siew około 2500 mórg, przy pogłębionej orce naturalnie odpowiednio mniej. Jednym słowem — zapewnia właścicielowi te wszystkie korzyści, które służyły dotąd tylko zupełnie wielkim majątkom.

Cena tych małych pługów parowych jest bardzo przystępna, a firma J. Kemna uwzględniając ciężkie położenie rolników, udziela im przy zakupie nader dogodnym warunków polegających na długoterminowym kredycie przy rozłożonych na lata spłatach i niskim procencie.

Firma J. Kemna wyrabia także t. zw. grubero-we brony talerzowe, które stanowią bardzo pożyteczne narzędzie dla każdego posiadacza pługa parowego. Brona talerzowa umożliwia:

- 1) przy uprawie roli jej równoczesne obsianie sztucznym nawozem,
- 2) płytka podorywkę ściemisk w bardzo krótkim czasie, szalując dziennie do 100 mórg,
- 3) oraz wysiewając równocześnie ziarno roślin przeznaczonych na zielony nawóz,
- 4) wydobywanie z ziemi buraków bez uszkodzenia liści dziennie na przestrzeni 50 mórg.
- 5) szybkie przygotowanie roli pod wiosenne zasiewy.

Firma Tuszewski i A. Blum w Poznaniu

wystawiła na Targach angielskie pługi parowe Fowlera i inne pożyteczne narzędzia rolnicze.

Fabryka maszyn R. Wolf A. G. w Magdeburgu

nie obesała Targów plugami parowymi, które wyrabia, natomiast wystawiła bardzo ładną lokomobilę na parę przegrzaną i wytwarzającą tanim opalem tanią siłę i tanie ciepło. Motory Diesla wyrobiane w tej fabryce cieszą się zasłużoną sławą.

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. w Poznaniu wystawiła nowe pługi i narzędzia do napędu parowego. Firma ta posiada własne patenty na pogłębiacze do pługów i siekacze do buraków i jest jedyną fabryką w całej Polsce specjalizowaną na te artykuły.

Związkowa Centrala Maszyn

wystawiała znane ogólnie fabrykaty Cegielskiego, Unji i Massey Harrisa. Za nowość można było tam uważać małą młocarnię nadającą się dla mniejszych gospodarstw włościańskich. Cena tej młocarni wynosi 2250 zł, a odpowiedni motor do zapędu można nabyć za 2200 zł. Na tem samym stoisku znajduje się także nowe narzędzie do zrównania kęp i kretowin na łąkach. Ogólny podziw budzi to prawdziwe cacko inżynierskiej sztuki lokomobila stacyjna wyrobu Cegielskiego o sile 70 do 80 koni, nagrodzona wielkim złotym medalem na Powszechnej Wystawie Krajowej. Poza tem wystawiła Związkowa Centrala Maszyn mnóstwo rzeczy innych, jak garnitury parowe do młocki, rozmaite pługi, brony, kultywatory, śrótowniki, grabie „Tygrys“ itd.

Firma Woldemar Günter w Poznaniu

wystawiała jako nowość dryl Dehnego z siedzeniami dla całej obsługi, która w ten sposób nie idzie wcale przy drylu lub za drylem pieszo, tylko jedzie razem z nim, co ma dodatnio wpłynąć na akuracność i szybkość roboty. Zatem z tyłu dryla znajduje się platforma, na której stoi człowiek oczyszczający radlice rzędownika z perzu lub zielska. Na przodzie maszyny są umieszczone trzy siedzenia dla fernala i dwóch ludzi regulujących kierunek biegu dryla. Osobny przyrząd umieszczony na maszynie wykazuje obszar obsiany w ciągu dnia. Tam też można było oglądać nowy siewnik do nawozów sztucznych wysiewający dowolnie nawóz albo sze-

rokorzecznie lub też rzędowo. Włocianscy gospodarze znaleźli na tym stoisku odpowiednią dla małych rolników młocarnię z motorowym zapędem. Cały garnitur kosztuje fr. Poznań 5900 zł, a tarcz do rżnięcia drzewa można tam kupić już za 425 zł (naturalnie bez motoru).

Henryk Lanz z Mannheimu

wystąpił na Targach także z nowością całostalowej młocarni podobnej zdaleka do opancerzonej maszyny wojennej. Młocarnia posiada te zalety, że jest odporna na wszelkie ujemne wpływy powietrza i nie może się nigdy spalić. Młócka odbywa się w ten sposób, że snopy zrzucane z wozów na specjalny podawacz, który prowadzi je mechanicznie do bębna, co powoduje nie tylko oszczędność w ludziach, ale także zgóry wyklucza wszelkie tak częste przy tem zajęciu wypadki i nieszcześcia. Jednym słowem potrzeba do obsługi (całej maszyny) przy młócce tylko trzech ludzi, to jest dwóch robotników, którzy zrzucają z wozu snopy na podawacz, i jednego człowieka zajętego workowaniem omłóconego zboża. Dalej wystawił Lanz znacznie ulepszone traktory, t. zw. buldogi.

Bracia Blottner z Bojanowa

wystawili cały szereg narzędzi i przyrządów rolniczych własnego wyrobu, więc kufy beczkowe, rezerwuary, rozlewniki do gnojówki systemu Platha rozdzielacze, noże do krajania słomy na sieczkę, sieczkarnie i t. d.

Firma Hugo Chodan dawn. Paweł Seler w Poznaniu

wystawiła pomiędzy innymi maszynami i narzędziami rolniczymi przyrząd, który już zdaleka oku podpada. Jest nim t. zw. mechaniczny podawacz snopów, skonstruowany przez firmę Bracia Welger w Seelhausen. Wkładane na dole w koryto snopy dostają się do samowkładacza na młocarni, gdzie nie potrzeba już żadnego człowieka do obsługi. Ilość zaoszczędzonych ludzi zależy naturalnie od tego, czy młóci się zboże bezpośrednio z mendli, z stogu albo też z stodoły, czy rozwiązuje się poprzednio snopy lub czy samowkładacz jest zaopatrzony w odpowiedni przyrząd. Podawacz snopowy i samowkładacz Welgera można zastosować przy każdej młocarni parowej. Wedle prospektu zaprowadzono w Niemczech już przeszło tysiąc takich urządzeń ku zupełnemu zadowoleniu właścicieli.

Że firma Welger odznacza się dobrymi pomysłami, dowodzi także sfabrykowany przez nią bęben do młócenia grochu systemu Conrada, który już grochu w dotychczasowy sposób nie młóci, tylko wyczyszczone, przez co unika się tłuczenia i uszkodzenia tego ziarna.

Obecna zła konjunktura dla grochu oraz fakt, że tylko pierwszorzędny starannie sortowany towar znajduje nabywców, sprawiają, że nowa maszyna Jägera do sortowania grochu wystawiona również na stoisku firmy Hugo Chodan zwracała na siebie ogólną uwagę. Sortuje ona groch na cztery gatunki, z których pierwszy najprzedniejszy wykazuje tylko doborowe, ciężkie nieuszkodzone, nie pomarszczone i nierobaczywe pełne ziarno.

Na stoisku firmy Nitsche i S-ka w Poznaniu

specjalnej fabryki maszyn i narzędzi do nowoczesnej kultury rolnej były wystawione między innymi ruszaczki do głębokiego spulchniania gleby pomiędzy rzędami zbóż, buraków i kartofli patentu Lossowa,

dalej przyrządzone plugi motorowe Rudolfa Bächera z Roudnic w Czechosłowacji, siewniki do nawozów sztucznych „Elite“ własnego opatentowanego wynalazku, wypożyczalnia, wśród których podpada jednokomny o szerokości od 1½ do 2 metrów nadający się szczególnie dla włocianskich gospodarstw „włóki gracowe patentu „Nitsche“; siewniki Dehnego i oryginalne Melichara „Unikum“, żniwiarki rozmaitych systemów, wirówki Lanza i rozmaite inne maszyny i narzędzia. Na szczególne wyróżnienie zasłużyły 30-konne buldogi i oryginalne angielskie motory benzynowe Listera z chłodzeniem natryskowo-obiegowym a służące do napędu młocarni, srotowników, sieczkarń i t. p.

Gostyńska Fabryka Maszyn

p. St. Grześkowiaka posiadająca własną filię w Kobylinie wystawiła szerokomłotne młocarnie „Gostynianki“ lżejszego i cięższego typu dla zupełnie drobnych i większych gospodarstw włocianskich, z których nie każde jest w możności wykonywania młócki parowym lub motorowym garniturem. Z wyłożonych świadectw wynika, że młocarnia „Gostynianka“ odznacza się dobrą wydajnością pracy, czystym omłotem i lekkim spokojnym biegiem. Gostyńska fabryka maszyn wyrabia także wialnie, opelacze ręczne do buraków, bębnowe sieczkarnie i maneże pałakowe na mocnych dębowych podwalinach.

Inż. H. Jan Markowski w Poznaniu

zgrupował na swoim stoisku cały szereg maszyn i narzędzi rolniczych, a więc nowe Westfalje z nowym wolnołęczącym łańcuchem z stalowymi pałkami do miękkiego rozdzielania sztucznych nawozów, również inny patentowany siewnik do nawozów „Marko-Simplex“ nadający się doskonale do azotniaku a wyróżniający się tanią konstrukcją oraz prostą konstrukcją. Dalej można było tam obejrzeć znane motory Deutz, młocarnie motorowe Stille'go i Schumachera patentowane wiązacze do słomy nagrodzone przez nadreńską Izbę Rolniczą wielkim srebrnym medalem, siewniki rzędowe Flöthera, najnowsze wypożyczalnia oryginalne Schmotzerta, konwie do przewożenia mleka, maszynę sadzącą samodzielnie kartofle i t. d.

Firma W. Schütz w Rogoźnie

wystawiała wielką ilość od najmniejszych do największych solidnie i praktycznie wykonanych parowników oraz związanych z nimi przyrządów i narzędzi.

Bronikowski, Grodzki i Wasilewski, Sp. Akc. w Warszawie, Poznaniu i Lwowie

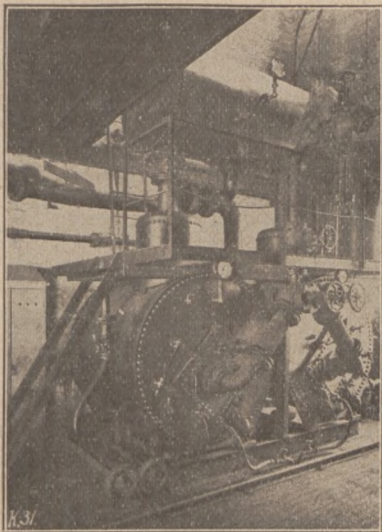
wystawiali traktory amerykańskie Dillpull do zapędu olejem gazowym potocznie nazywanym u nas ropą. Traktory te odpowiadają w zupełności potrzebom naszego rolnictwa, bo posiadają te wszystkie zalety, których brak do tej pory wielokrotnie zniechęcał rolników do traktorów. Są one przede wszystkim nadzwyczaj trwałe, a normalny okres prawidłowej pracy wynosi nie kilka, lecz kilkanaście lat. Drugą niezmiernie ważną zaletę stanowi małe zużycie i niski koszt opału. Na wyróżnienie zasługują też szczególnie do zboża Braci Röber z Wutha w Turynji.

Firma C. Jaehne i Syn z Landsbergu n. Warta

wystawiła rozmaite parowe i motorowe garnitury do młócki, motory z kulkowym łożyskiem, szerokomłotne młocarnie do maneżowego zapędu, bardzo praktyczne parowniki wraz z kompletnym urządzeniem oraz inne pożyteczne w rolnictwie rzeczy.

**WODĘ DESTYLOWANĄ DO ZASILANIA KOTŁÓW
I INNYCH CELÓW PRZEMYSŁOWYCH**

wytwarzają

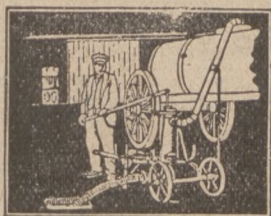
DESTYLATORY

budowy fabryk

H. CEGIELSKI

Spółka Akcyjna
W POZNANIU

8724

Dwukołowa pocynkowana
pompa do gnojówki
„Zwycięzca“

Gnojówkowe rozlewniki rzędowe (system Plath) z wozem i regulatorem powietrznym -
Beczki do gnojówki - Stożące pompy gnojówkowe - Pocynkowane wiszące pompy gnojówkowe - Rozdzielacze do gnojówki „Duplex“ -
Zmienne i przenośne rynny do gnojówki - Wozy do wody dla budownictwa drogowego, straży pożarnej i użytku gospodarskiego - Wozy do wody dla pługów parowych budują i wyrabiają w znanej dobroci

Bracia Blotner
Bojanowo (Wlkp.)

8688b

Specjalna fabryka
maszyn i narzędzi dla kultury gnojówkowej
— Oferty i prospekty bezpłatnie na żądanie. —

POMPY różnego rodzaju

do zapędu ręcznego, manezem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien

zwykłych i artezyjskich 5787

J. Kopezyński i Sp.

Poznań, Marsz. Focha 127

Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo
wiercenia studzien

PALENISKA

do lokomobil i lokomotyw płużnych
ściany gardzielowe, **ściany** sitowe

oraz wszelkie prace
kotlarskie

wykonuje

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.

FABRYKA MASZYN I KOTLARNIA

Poznań

św. Wawrzyńca 36

Telef.: 6117, 6950

Adr. telegr.: Centropług

7727

„IDEAL“

nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci

3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn
Poznań, św. Wawrzyńca 36. Telefon 6117 i 6950

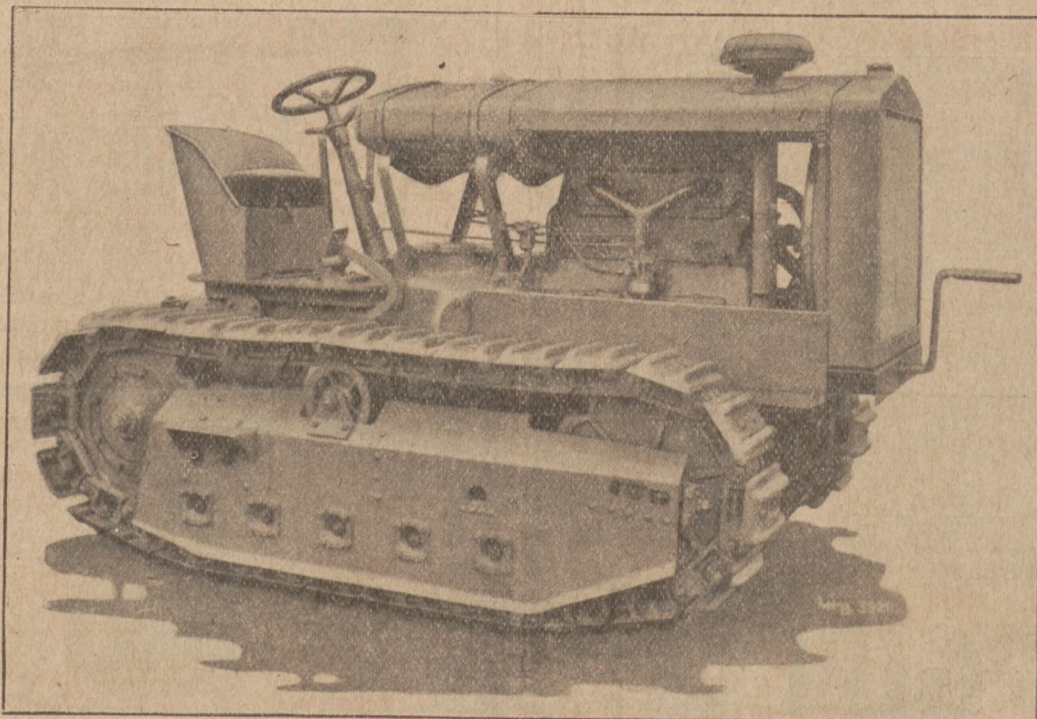
Zjednoczone fabryki maszyn rolniczych w Augsburgu (dawniej Epple i Buxbaum) wystawiały siewnik do sztucznych nawozów „Columbus”, który ma posiadać tę wielką zaletę, że jego części nie podlegają rdzy, że reperacje są wykluczone i że można go bardzo łatwo i szybko woda wyczyścić. Oprócz tego były wystawione na stoisku tej firmy śrótowniki i liczne młocarnie.

Uwagę klientów zwracały również wyroby firmy „Drutownia Poznań”, gdzie można było oglądać bardzo ładnie wykonane płoty druciane.

Linke-Hoffmann-Busch-Werke A. G.

wystawiła na bogato oblesanym stoisku „Landwirtschaftliche Central Genossenschaft” może najciekawszy eksponat „traktor gąsienicowy” o wyglądzie zupełnie jak wojskowy tank wzgl. wzorowany na czołgach. Reprezentant tej firmy hr. Tarło demonstrował tę niezmiernie obrotną maszynę kilkakrotnie ku ogólnemu zdumieniu nawet fachowców.

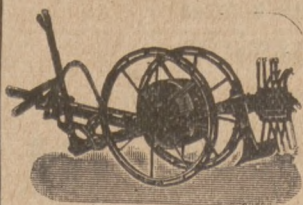
Do tej tak nowoczesnej maszyny rolniczej wrócimy jeszcze w osobnym artykule.

Traktor gąsienicowy Wrocławskich Zakładów Linke-Hoffmann-Busch-Werke A. G. 50 H. P. = L. H. B. („Rübezahl“).

Najkorzystniejsze źródło zakupu dla odsprzedających

Najkorzystniejsze źródło zakupu dla odsprzedających

Wyrabiamy masowo jako specjalność: kopaczki „Gwiazda B”

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

przodki „Naprzód”

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideal”

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert

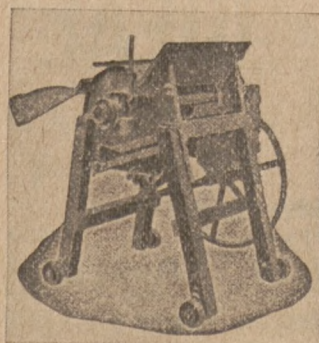
BRACIA MALAK

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŻNIN (Wlkp.)

Telegraf.: Bramata

Telefon nr. 30.

„KRAJ”

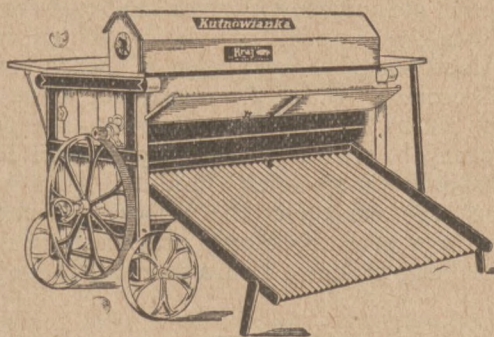
FABRYKA MASZYN
I NARZĘDZI ROLNICZYCH

dawniej
ALFRED VAEDTKE w KUTNIE SP. AKC.

ZARZĄD w WARSZAWIE

Plac Małachow. 4. — Tel. 225-77

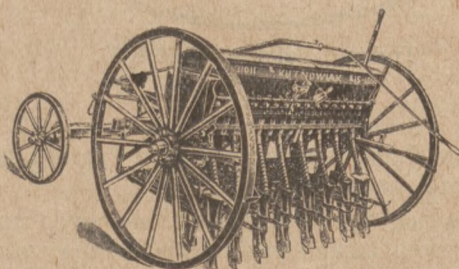
Największa w Polsce produkcja
MŁOCARŃ SZEROKOMŁOTNYCH
„KUTNOWIANEK”

FABRYKA WYRABIA:

MŁOCARNIE cepowe i sztyftowe.
MŁOCARNIE szerokomłotne.
MANEŻE pałakowe i ochronne.
SIEWNIKI rzędowe
SIECZKARNIE toporowe i bęb. n.
MIĘDLICE do obróbki lnu.

Uniwersalny Siewnik Rzędowy

dla średnich i większych gospodarstw

Cenniki i katalogi wysyła:

Generalny Przedstawiciel Sp. Akc. „KRAJ”

PIOTR BISSENIK

CENTRALNE BIURO SPRZEDAŻY

Warszawa, Chmielna 26. Telefon 241-33

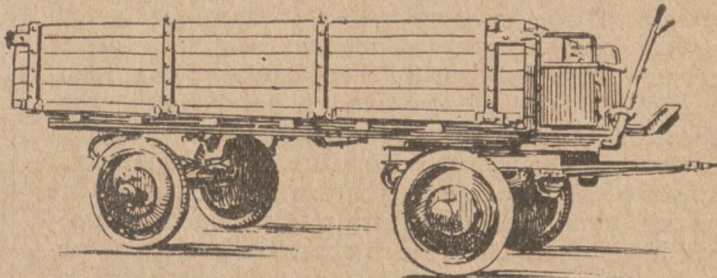
Przedstawicielstwo w Poznaniu;

CZEŚLAW GULARSKI, Grotgera 4.

8776 t

HURT!

DETAIL!

I.
Maneże pałakowe, talerzowe, Haakowskie, walce pierścieniowe, gwiazdkowe Cambridge, Cambridge-Croscill oraz gładkie, młocarnie, sieczkarnie, wialnie i t. d.

II.
Nuciarki, gwinciarki, aparaty do toczenia cylindrów.

III.
Przyczepki samochodowe, traktorowe, wozy mieszkalne, beczkowsy, wozy robotce, bryczki

8645 dostarcza:

St. Malinowski

Fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza

ŚREM (Wielkopolska)

Telefon 17. P. K. O. 204,272

Wystawiałem na Targach Poznańskich.

DOGODNE WARUNKI! PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE!

LEMIESZE I ODKŁADNIE

(Fabrykat Hammerwerk, Brentau)

do plugów Ventzkiego, Sacka, Arnswalda, polskich i wrześnińskich, jak również do plugów parowych i motorowych, plozy, lemiesze do wypielaczy ziemniaków, spulchniacze (ekstyrpatory), radlice, gęsie stópki itd.

Wszystko kute z najtrwalszej i najodporniejszej stali, przeto

najmniej zużywające się.

8617

KARL LANGNER

Gdańsk, Winterfeldtweg 19. Telefon 412-03

Piotr Szwarz, Lubliniec

Fabryka Maszyn Rolniczych

Wyrabia masowo i poleca:

Kufy do wody i gnojówki

w wielkościach od 250—1500 litrów.

Pocynkowane pompy do uwieszenia na beczce z rurami pocynkowanymi o średnicy tłoka 160 i 220 mm.

Pompy przewoźne ssąco-tłoczące o średnicy tłoka 220 mm.

Pocynkowane rozdzielacze i rozpryskiwacze 90—120—165 mm. z uszczelnieniem gumowym, które można łatwo wymieniać. 8789

Wyroby Lanza na Targach Poznańskich

Modernizacja pracy na roli postępuje stale naprzód we wszystkich krajach, a przemawiają za tem względy ekonomiczne, trudność wyzyskania w czasie sezonu robotnika i drogosc robocizny, wyzyskanie intensywnie gleby i plodow rolnych itd. Polska, posiadajaca tradycje kraju nawskroś agrarnego, poczynila na tem polu w pierwszym dziesiecioleciu istnienia Państwa Polskiego również bardzo duzo mimo trudne zadania, gruntownej odbudowy rolnictwa podczas wojny zdewastowanych wielkich obszarow kraju. Bezposrednio po wojnie zapanowala na rynku polskim korzystna konjunktura dla wyrobów przemyslu maszyn rolniczych zarówno na maszyny drobne, jak niemniej na maszyny ciężkie, a brak koni, o które bylo w pierwszych latach po wojnie bardzo trudno, pobudził u rolników zainteresowanie ciagówkami jak niemniej plugami mechanicznymi.

Maszyny żniwne oraz ciężkie maszyny rolne wprowadzaliśmy przeważnie z zagranicy, gdy tymczasem zapotrzebowanie na traktory czyli ciagówki, pokrywaliśmy w zupełności fabrykatami cudzoziemskimi, bowiem w kraju maszyn tych zupełnie nie wytwarzamy, a poczynione w tym względzie dwukrotne próby, nie zdołaly zamiaru zrealizowac w czyn dokonany.

Z posród firm zagranicznych, które rynek polski obslugują maszynami rolnymi ciężkiego typu oraz traktorami oryginalnej swej budowy, na czołowe miejsce wysunęła się fabryka maszyn rolniczych *Lanz w Mannheimie*, budujaca młocarnie parowe i motorowe w najróżniejszych wykonaniach i na kazda wydajność, dalej *prasy do siana i słomy*, a przedewszystkiem niedoścignione w walorach konstruktywnych, *traktory ropne dla rolnictwa i przemyslu*, odznaczające się prostota budowy, duza wydajnością i ekonomicznoscia zastosowania.

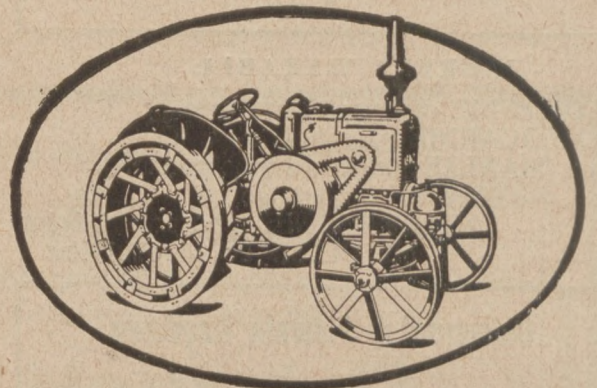
Generalne przedstawicielstwo zakładow Lanza na Województwo Poznańskie posiada firma „*Agrola*”, *Agro-Techniczne Biuro Inzynierskie w Poznaniu*, przy ul. Gąsiorowskich nr. 4 a.

Jak od kilku już lat i na tegorocznych wiosennych Targach Poznańskich wystawione byly ekspozyty Lanza, i czesciowo maszyny te demonstrowane byly w ruchu. Pomijajac starsze i powszechnie już znane fabrykaty tej firmy poświęcamy ponizej kilka uwag nowemu typowi młocarni calostalowej t. zw. „*Stahl-Lanz*” oraz traktorowi ropnemu marki „*Bulldog*”, które to maszyny staly się podstawowymi fabrykatami fabryk Lanza i eksportowane bywaja do wszystkich niemal krajów swiata, a i na rynku polskim znajduja coraz liczniejsze zastosowanie.

Wypuszczona na rynek i w obieg handlowy nowa młocarnia calostalowa Lanza, oparta jest na budowie podobnych typów amerykanskich, lecz przy ścislem uwzględnieniu potrzeb, wymagań i stosunków europejskich. Napotkawszy na pełne uznanie sfer fachowych a przedewszystkiem rolnictwa, już w roku 1929 wzmożł się popyt i zbyt tych młocarni tak w kraju ich kolebki, a więc w Niemczech, jako też na rynkach zagranicznych. Zadanie konstruktorów, dazenie fabrykanta i zyczenie rolnika-konsumenta wydaniem tego modelu młocarni w całej pełni zostalo osiągnięte i wypelnione. Uzyskano bowiem przez młocarnię calostalową Lanza maszynę, która przy znacznie nizszej cenie, zmniejszonych więc kosztach inwestycji, zapewnia znacznie wyższą wydajność od starszych typów

wielkich młocarni, dalej przez oszczedność sil roboczych do obslugi dopomaga do obnizenia kosztów żniwnych, i wreszcie stwarza dla rolnika ułatwioną sposobność uzupełnienia, ulepszenia względnie wznowienia urzadzeń młocarnianych. — Młocarnia calostalowa Lanza stala się współcześnie najodpowiedniejszym nowoczesnym typem młocarni dla srednich gospodarstw rolnych. W gospodarstwach tych przyjęta byla przeważnie z konieczności metoda zwożenia zboza do stodół i pozostawiania ich na polu w stogach, aby w czasie spokojniejszym przejść do młocki. Zrozumiałem jest, że metoda ta, wymagajaca zwiększonej ilości zaprzęgów i ludzi, podraża znacznie koszty żniw, natomiast załadowanie, zładowanie i układanie snopków przy łatwym sypaniu ziarna z kłosów, powoduje częstokroć dotkliwą stratę przez ubytek ziarna.

Wszystkim tym niedomaganiom i niedogodnościom srednich gospodarstw rolnych kładzie kres młocarnia calostalowa Lanza, przedstawiona na naszej rycinie. Młocarnie te budowane są w dwóch rozmiarach i wielkościach: D. A. 2 o mniejszej wydajności 50—60 ctn. ziarna na godzinę, stosowna dla gospodarstw większych, oraz D. A. 1 o wydajności 30—40 ctn. dla gospodarstw srednich. Model D. A. 1 nadaje się również jako maszyna dla młocki zarobkowej i równocześnie z prasą do słomy uruchomic ją można zapomoca rolnego traktora Lanza marki „*Bulldog*”.

Traktor „Bulldog” 15/30 K.M.

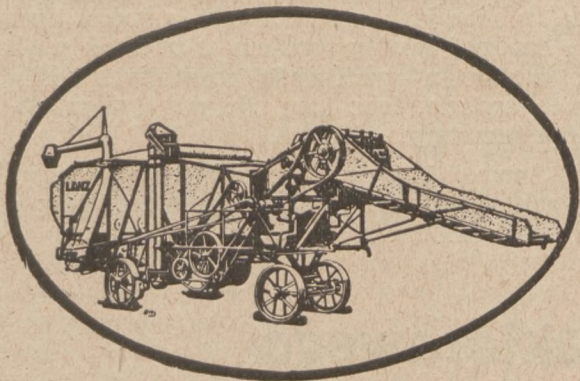
Koszty inwestycji są poważnie mniejsze, aniżeli przy zakupie drewnianej młocarni do garnituru parowego o równej wydajności.

Raz według zyczenia nastawiona wydajność maszyny utrzymać można stale bowiem młocarnia wyposażona jest w samoczynny przyrząd chroniący maszynę przed przeciążeniem, wyklucza niemal wszelkie przeszkody. W nisko położony wpychacz snopków wkładać można snopki w dowolnej ilości, skoro bowiem pod rozcinaczem powróseł względnie przed bębнем nagromadzą się zawięzkie ilości materiału, wpychacz snopków automatycznie wylacza zbędny dopływ, regulując nadawanie materiału młockowego. Połączone z ubytkiem ziarna nadawanie snopków widłami staje się tu zbytecznym i robotnicy obslugujący nie są skazani na wdychanie kurzu, wydobywającego się ze snopków.

Dzięki zmechanizowaniu czynności jak rozciniwanie powrósla i wpychanie snopków oraz usunięciu potrzeby podawania i odbierania snopków, oszczedza się na

obsłudze 50 proc. robotników w porównaniu z młocarnią parową. Zbytecznym staje się również dowożenie materiału przeznaczonego do młócki na miejsce postoju młocarni jak przy garniturach parowych, gdyż młocarnią całostalową Lanza zajechać można z łatwością do każdego miejsca, gdzie nagromadzone jest zboże do młócenia.

Prócz wielu innych są to najważniejsze zalety najnowocześniejszego typu młocarni motorowej całostalowej Lanza.

Młocarnia całostalowa.

Następnym z czołowych fabrykatów zakładów Lanza jak wspomnieliśmy już wyżej, są traktory ropne, które w ogólnym ruchu walki współzawodniczej i dążeń do racjonalizacji przedsiębiorstw wszelkich dziedzin wytwórczych, nie wykluczając rolnictwa, znajdują jako nowoczesne i ekonomiczne maszyny, coraz większy zbyt i zastosowanie we wszystkich krajach.

Na podstawie przeprowadzonych gruntownych badań stwierdzono, że koń, jako siła pociągowa i robocza, w licznych a nawet przeważających wypadkach jest za drogi i dlatego siła mechaniczna dla potrzeb pociągowych i napędowych, znajduje z ekonomicznych względów wszędzie pierwszeństwo.

Firma H. Lanz w Mannheimie w Niemczech w uwzględnieniu potrzeb a zarazem dla wykazania istniejącej koniunktury poczęła w roku zeszłym budować nowy typ ciężkiego traktora ropnego o sile 15/30 P.S. pod popularną nazwą „Bulldog”, który stanowiąc stosunkowo *bardzo tanią i niezawodną mechaniczną siłę pociagową i napędową*, stwarza tem samem możliwość przeprowadzenia racjonalizacji nawet w najmniejszych przedsiębiorstwach przemysłowych oraz gospodarstwach rolnych.

Ciągówkę „Bulldog” Lanza buduje się na zasadzie najnowocześniejszych metod produkcyjnych we wielkich serjach, co wpływa mimo silna i trwała konstrukcja na jej potanie i konkurencyjnie niską cenę tak, że biorąc jeszcze pod uwagę korzystne i dogodne warunki spłaty, umożliwia jej nabycie także drobnym przedsiębiorcom.

Zakres użytkowy traktora „Bulldog” jest bardzo wielki: jako *maszyna pociągowa* i dla *celów przemysłowych* dźwiga względnie ciągnie ciężary do 400 centnarów, rozwijając przytem hyżość do 15 km. na godzinę, natomiast jako silnik stały, wyposażony w krążek pasowy osadzony bezpośrednio na wał korbowy, odznacza się pełną wydajnością 30 P.S. i nadaje się do zapędu wszelkiego typu maszyn n. p. młocarni, pras do słomy, wialni, dynamomaszyn, łamarek kamieni, pomp, mieszarek betonu, maszyn budowlanych, pił, wciągów oraz każdego rodzaju maszyn przemysłowych.

„Bulldog rolny” dostosowany jest ściśle do potrzeb rolnictwa i jest niezrównaną wprost ciągowką tak dla najcięższych robót rolnych jako też prac związanych z wiosenną uprawą, a prócz tego zaopatrzony również w krążek pasowy, jest idealnym wprost i jak wyżej zaznaczono, tanim silnikiem do zapędu wyszczególnionych maszyn rolniczych i niemniej z korzyścią zastosować go można do pracy maszyn żniwnych, kosiarek, spulchniaczy gleby, względnie okopywaczy, walców itd. 8861

Motor ciągowki „Bulldog” Lanza jest jednocylindrowym leżącym motorem dwutaktowym, uruchomionym tanią ropą naftową, której cena za 1 kg. wynosi obecnie 37 gr. a jej zużycie na jedną P.S.-godzinę obliczone jest na 250 gramów. Prócz ropy użyć można do zapędu także oleju parafinowego, oleju sezam. itp. „Bulldog” nie posiada wentyli ani przynależnych skomplikowanych urządzeń sterowniczych, ani też żadnego wału noskowego, czy popychacza zaworowego lub drażka zaworowego, nie jest on także wyposażony w zapłon magnetyczny względnie świece zapalowe, lecz jego prosta, trwała, nadzwyczaj silna budowa wykluczają przeszkody i zapewniają niezawodność pracy. Obydwa typy traktorów, przemysłowy i rolny, posiadają prócz hamulca ręcznego i nożnego również hamulec sprzęgający a kierownica „Bulldoga” urządzona jest jak przy samochodach.

Dla ochrony, bezpieczeństwa, pewnego i niezawodnego funkcjonowania, każda ciągowka „Bulldog” zaopatrzona jest w sprzęgło bezpieczeństwa, które w wypadkach przeciążenia automatycznie wyłącza działanie motoru, chroniąc go przed uszkodzeniem. Skoro dla braku wody i niedostatecznego działania chłodnicy motor rozgrzeje się ponad dozwoloną normę, wówczas stapia się w głowicy cylindra umieszczona stopka wtyczkowa, unieruchamiając momentalnie tem samem motor. Przez wbicie nowej stopki wtyczkowej, uchroniony samoczynnie od uszkodzenia i przepalenia, bez trudu gotowy znów jest do użytku.

Opisywany traktor „Bulldog” prócz wskazanych najważniejszych, posiada jeszcze inne urządzenia ochronne, i tak np. przy przyrządzie przyczepnym silna sprężyna tłumi i zmniejsza wstrząsy, dalekie koła i obręcze kół są odpowiednio skonstruowane, jednym słowem ciągowka Lanza w budowie swej jednoczy wszystkie najnowocześniejsze zdobycze techniczne. Na życzenie, zamiast zwykłego zapłonu lampowego, firma Lanz dostarcza swoje traktory również z zapłonem i rozrusznikiem elektrycznym, który umożliwia natychmiastowe zapuszczenie i dopiero po kilku minutach nastawia się motor na ropę.

Wreszcie, lecz także tylko na życzenie odbiorcy, traktor wyposażony być może w oświetlenie elektryczne oraz dach lub specjalną budkę dla kierowcy.

Prosta budowa ciągowek Lanza jak wspomnieliśmy, jest ich ważną zaletą i gwarancją niezrównanie długiej trwałości, natomiast wielostronność użytkowa oraz i niezawodność pracy a niska przytem cena zakupu, zachęcają każdego interesenta do nabycia tej ekonomicznej maszyny i do nadania typowi „Bulldog” pierwszeństwa.

Wszystkie maszyny budowane przez zakłady Lanza dostarcza po oryginalnych cenach fabrycznych i na dogodnych warunkach regulacji firma

„AGROLA”

Agro - Techniczne Biuro Inżynierskie
Poznań, ul. Gąsiorowskich 4-a, Telefon 7983.

L. P.

Elektro-ogrodnictwo

Zastosowanie elektryczności w ogrodnictwie otwiera nową erę w hodowli roślin ogrodowych, dając możliwość utrzymywania wszelkich jarzyn, kwiatów i owoców w każdej porze roku. Nowy ten rodzaj hodowli stoi, zdaniem specjalisty w tym zakresie, prof. Sven Odena, najwyżej ze wszystkich krajów w Szwecji, dzięki energicznie prowadzonym doświadczeniom, oraz wybitnej pomocy ze strony rządu.

Pomimo silne mrozy w ogrodzie doświadczalnym pod Sztokholmem wyhodowano wspaniałe soczyste maliny; kwiaty letnie są w pełnym rozkwicie, w czasie zaś świąt Bożego Narodzenia na stole królewskim ukazały się świeżutki, wyrosłe pod działaniem światła elektrycznego ogórki.

Elektryczność stosuje się, ogrzewając ziemię i stwarzając sztuczne światło słoneczne. Problem

ogrzewania ziemi został już całkowicie rozwiązany, co daje się przeprowadzić nadzwyczaj ekonomicznie. I tak w ogrodzie doświadczalnym w Hemlingby koło miasta Gevle 10.000 tulipanów, 1500 lilij i 1500 hiacyntów wyhodowano zapomocą elektryczności w styczniu, i koszt prądu, zużytego do ogrzania ziemi, wyniósł 1 proc. ceny rynkowej cebulek.

Kwestja użycia światła elektrycznego „jako „namiastki“ słońca jest jeszcze w stanie badań i przedstawia bardziej zawiły problem, z powodu wielkich różnic w stopniu wrażliwości rozmaitych roślin na rozmaite światła, lecz i tu również osiągnięto już poważne rezultaty.

W Szwecji istnieje obecnie 300 elektroogrodniczych zakładów, oraz specjalny instytut wraz z laboratorjum dla odnośnych badań naukowych.

Dynamika pługa traktorowego

1. Przyrządy miernicze.

Dynamika pługa, jak wskazuje sama nazwa, obejmuje zjawiska przyspieszeń, pochłanianych przez narzędzie podczas pracy, a co za tem idzie: zużycie mocy źródła siły pociągowej, występującego bądź w formie organicznej (konie, woły itp.), bądź też w formie mechanicznej (traktory rolnicze, lokomobile, lub motory przy orce ciągiem linowym).

Zjawiska dynamiczne, występujące podczas pracy pługa, można rozpatrywać z punktu widzenia teoretycznego, sprawdzając otrzymane drogą matematyczną wyniki z danymi, otrzymanymi drogą odpowiednich pomiarów. Dane z pomiarów dynamometrycznych nie mogą być jednak przyjmowane bezkrytycznie i jako wartości bezwzględne, ponieważ przyrządy, służące do mierzenia siły pociągowej (dynamometry lub po polsku siłomierze), nie dają pewności co do prawdziwości wskazań siły pociągowej w każdej chwili.

Najczęściej używa się siłomierzy pociągowych sprężynowych. Cechowanie ich skutecznia się w fabryce przez stopniowe rozciąganie sprężyn na tak zw. wadze dynamometrycznej. Przy obciążaniu przyrządu, sprężyna początkowo odkształca się chwilowo, a z biegiem czasu odkształcenia te przyjmują charakter stały. Stopień takiego odkształcenia jest bardzo zmienny, zależnie od wielkości obciążenia, jakości materiału sprężynowego itp. Jeżeli dany zakład naukowo-rolniczy, lub stacja doświadczalna maszyn i narzędzi rolniczych posiada wagę dynamometryczną, jak n. p. to ma miejsce w pracowni maszynoznawstwa rolniczego w Dublanach, natenczas można po każdorazowej próbie sprawdzić poniekąd wskazania siłomierza i ewentualnie nanowo go nacechować, jednak z czasem sprężyna zostanie tak dalece trwale odkształconą, że i częste sprawdzania na wadze dynamometrycznej nic nie pomogą.

Kilka siłomierzy, znajdujących się obecnie w pracowni maszynoznawstwa rolniczego w Dublanach sprawdzone zostały jeszcze przed wojną ze znanej fabryki Polkajta w Halle (obecnie w Wiedniu). W zeszłym roku wszystkie siłomierze zostały poddane badaniom na wadze dynamometrycznej i z pośród nich wybrano jeden, którego sprężyna posiadała stosun-

kowo najmniejsze trwałe odkształcenie. Wybrany siłomierz samopiszący był używany dla pomiarów siły pociągowej przy orce traktorowej, lecz po upływie trzech miesięcy, w czasie których badano dwa traktory, sprężyna pociągowa tak dalece trwale odkształciła się, że przy końcu badań ciągowek musiano całkiem zaniechać dalszych pomiarów.

Poza odkształceniami sprężyn pociągowych, prawdziwość wskazań w siłomierzach samopiszących komplikuje tarcie, zachodzące w mechanizmie piszącym. Tarcie to występuje w zetknięciu się końca rysika z nawiniętym na bębenku papierem oraz w przegubowych połączeniach dźwigienek, uzależniających położenie końca rysika od danego chwilowego stopnia rozciągnięcia sprężyny dynamometrycznej.

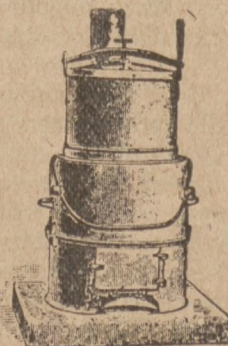
„Maszyny Rolnicze“.

(Dokończenie nastąpi.)

Feliks Tomkiewicz WARSZAWA Graniczna 8

8846 Skrzynka poczt. 40 — Telefon nr. 411-50

poleca **KOSY** krajowe i zagraniczne zaprowadzonych marek: „Mała Kosa“, „Mickiewicz“ i kute kosy fabr. K. Brun i Syn również kosy „Franz de Paul Schroeckenfux“ i „Brief-taube“ oraz akcesoria: MŁOTKI, BABKI, OSEŁKI amerykańskie i fińskie, KOPYSTKI itd. Hurt żelaza, blachy, gwoździ, stali, lemiesz, art. technicznych, budowlanych i narzędzi roln.

Wyrabiam masowo

PARNIKI

do kartofli i paszy „AGRA“

BRONKI posiewne

TACZKI do worków

TACZKI żelazne do różnych celów

SZUFLE do transportu ziemi

NABIERKI I FORMY

do różnych celów

Ryszard Liska

WĄGROWIEC

Fabryka Maszyn i Kociarnia tel. 59.

8821

Apel do krajowego przemysłu budowlanego

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszym piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyciach w fabrykacji materiałów budowlanych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWNICTWO „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

Ulgi w podatku dochodowym z tytułu nowozbudowanych domów mieszkalnych

Ulgi w podatku dochodowym z tytułu nowozbudowanych domów mieszkalnych w gminach miejskich znajdują prawne uzasadnienie w postanowieniach rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast Dz. U. R. P. nr. 42, poz. 372).

Art. 33 p. 2 i 3 powołanego rozporządzenia przewiduje dwa rodzaje ulg w podatku dochodowym:

1. zwolnienie dochodów z domów nowozbudowanych od podatku dochodowego w przeciągu lat 10 od chwili ukończenia budowy i
2. prawo potrącania z ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu, osobom, które w okresie do dnia 31. 12. 1935 r. wybudują domy mieszkalne, sum zużytych na budowę, z tem, że potrącenie to może być dokonywane jednorazowo lub najdłużej w ciągu 5 lat, poczynając od roku następnego po ukończeniu budowy.

Ulga, dotycząca zwolnienia od opodatkowania dochodów, płynących z nowozbudowanego domu mieszkalnego jest ulgą przedmiotową, t. zn. związaną ściśle z budynkiem, jako przedmiotem podatku. W konsekwencji przysługuje ta ulga, w razie przeniesienia nieruchomości budynkowej na inne osoby, także nowonabywcom, oczywiście nie dłużej jak pod koniec okresu 10-letniego, liczonego od chwili ukończenia budowy.

W przeciwieństwie do powyższej ulgi, prawo do potrącania z ogólnego dochodu sum, zużytych na budowę, jest ulgą w znaczeniu podmiotowym, wyraźnie bowiem ustawodawca łączy tę ulgę z osobami, które dom wybudowały, a nie z budynkiem.

Gdy więc prawo do omawianej ulgi jest prawem czysto osobistym osoby, która dom zbudowała, tem samem koszty budowy domu mogą być potrącone wyłącznie od jej osobistych dochodów.

Prawa do tej ulgi nie traci osoba, która dom zbudowała nawet w razie pozbycia się domu na rzecz innej osoby.

W związku z wyraźnym postanowieniem rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, że ulgi w podatku dochodowym mogą dotyczyć wyłącznie domów, przeznaczonych na cele mieszkalne — zachodziłoby pytanie, czy o przyznaniu ulgi decyduje typ domu, czy też chwilowe użytkowanie. Np.: czy może mieć miejsce ulga podatkowa, gdy chodzi o dom zbudowany wprawdzie na mieszkanie, lecz chwilowo oddany bez specjalnych przeróbek pod szpital, szkołę, urząd itp.

Otóż jest rzeczą niewątpliwą, że rozporządzenie Prezydenta o rozbudowie miast ma przede wszystkim na celu popieranie inicjatywy w zakresie budowy domów mieszkalnych — by tą drogą zapewnić jak największą ilość mieszkań. Gdy więc nowozbudowany dom, choćby o typie mieszkalnym, nie służy w ścisłym tego słowa znaczeniu, celom mieszkalnym, wskutek oddania go na pomieszczenie szpitali, szkół, urzędów itp. — nie może ono korzystać z omawianych ulg.

Ulgi w podatku dochodowym, o których mowa w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, mogą być przyznawane dla nowowzniesionych budynków mieszkalnych jedynie w gminach miejskich. Zachodzi więc wątpliwość co do stosowania tych ulg w razie przyłączenia gmin wiejskich w całości, lub w części do gmin miejskich, lub zaliczenia gmin wiejskich do rzędu miast. W szczególności jest kwestja, czy ulgi te mogą być przyznane w wypadkach, gdy nowe budynki, posiadające wszelkie warunki korzystania z ulg, zostały wybudowane w gminach wiejskich przed przyłączeniem ich do gmin miejskich, względnie przed uznaniem za miasta, czy też tylko wtedy, gdy domy takie zostały wybudowane po tym terminie.

Mając na uwadze, że dom zbudowany w gminie wiejskiej przez późniejsze przyłączenie tej gminy do gminy miejskiej, względnie przez zaliczenie jej do rzędu miast — nabył warunki, wymagane rozporządzeniem Prezydenta do przyznania ulg podatkowych — należy przyjść do wniosku, że taki dom może korzystać z omawianych ulg. Oczywiście, ulgi mogą być przyznane dopiero od tego roku począwszy, w którym dana gmina wiejska przeistoczona została na gminę miejską i kończą się one z upływem 10-lecia (względnie 5-lecia), licząc od roku podatkowego, bezpośrednio następującego po roku, w którym ukończono budowę.

Zgodnie z przepisem par. 33 rozporządzenia wykonawczego ulgi mogą być przyznawane tylko na prośby płatników, wnoszone do władz podatkowych I instancji przy dołączeniu dowodów, uzasadniających prawo do korzystania z ulgi. Jako dowody, które płatnik ma przedłożyć wraz z podaniem, wylicza par. 33 rozp. wyk.: świadectwo Magistratu lub Komitetu Rozbudowy o stanie wykonania budowy, o przeznaczeniu, powierzchni oraz kubaturze wybudowanych pomieszczeń, nadto, o ile chodzi o ulgi przewidziane w p. 3 art. 33 rozp. Prezyd. Rzeczyposp. o rozbudowie miast, wiarygodny wykaz poniesionych na budowę kosztów, tudzież wykaz otrzymanych na cele budowy pożyczek państwowych.

Z brzmienia art. 33 pp. 2 i 3 rozp. Prez. Rzplitej o rozbudowie miast w związku z wykładnią par. 32 i 33 rozp. wyk. wynika, że z pełnego czasokresu (10-letniego) zwolnienia dochodów z nowozbudowanego domu od podatku dochodowego, względnie z pełnego 5-letniego czasokresu ulgowego, o ile chodzi o potrącanie od ogólnego dochodu kosztów budowy — mogą korzystać tylko ci płatnicy, którzy wniosą prośby o ulgi w

terminie, a więc przed uprawomocnieniem się wymiaru podatku dochodowego na rok podatkowy, bezpośrednio następujący po roku, w którym ukończono budowę.

Opóźnienie wniesienia podania o ulgi powoduje odpowiednie ograniczenie czasokresu 10-letniego (względnie 5-letniego) korzystania z ulgi.
(„Przegląd Skarbowy”)

A. U.

I. Regionalna Wystawa krajowych wyrobów szklanych i ceramicznych we Lwowie

Wydział Ligi Pomocy Przemysłowej, który ukonstytuował się po wyborach tegorocznych w dn. 25. 4., zatwierdził sprawy organizacyjne i uchwalił wznowić jak najżywszą działalność propagandową na rzecz popierania wytwórczości krajowej. W tym celu Liga organizować będzie kolejno wystawy różnych działów przemysłu polskiego, propagandowo-informacyjne wykłady i wycieczki do różnych wytwórni krajowych.

Najbliższa wystawa, jaką Liga urządzi we Lwowie, o ile nie zajdą przeszkody niezależne od Ligi, w 2-iej połowie maja lub 1-iej połowie czerwca — obejmie okazy krajowego przemysłu szklanego i ceramicznego. Będzie to zatem wystawa bardzo ciekawa i pouczająca, można więc przypuszczać, że zainteresowane firmy obeślą tę wystawę, rozumiejąc, że dzięki obywatelskiej i ideowej pomocy ze strony Ligi P. P., oraz miarodajnych czynników, jej cele popierających, będą

niełatwio bardzo owocną tak dla wystawców, jak i dla szerokich warstw, zwiedzić ją mających konsumentów.

Wystawa ma objąć te działy krajowego hutnictwa szklanego i wytwórstwa ceramicznego, które mają cechy artystycznego wykończenia (szkło stołowe, ozdoby szklane, ceramika i majolika dekoracyjna itp.).

Zaproszenia do wzięcia w niej udziału zostaną przesłane do wszystkich interesowanych firm. O ileby jednak któreś z firm nie doręczono zaproszenia z przyczyn od Wydziału Ligi niezależnych, pożądane jest najspieszniejsze zgłoszenie zamiaru uczestnictwa pod adresem: Liga Pomocy Przemysłowej, Lwów, ul. Św. Mikołaja 18, II p. Wystawa obejmie także zapewne pokaz działu oryginalnej ceramiki ludowej, do którego urządzenia zostanie zaproszony „Centralny Bazar Przemysłu Ludowego we Lwowie”.

ŁAZOWSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE Sp. Akc.

Fabryka Wyrobów Szamotowych
i Ogniotrwałych

w Łazach (Star. Zawierciańskie)
Zarząd w Warszawie, ulica Towarowa 48
Telefony: 335-46 i 142-25

WSZELKIE WYROBY SZAMOTOWE

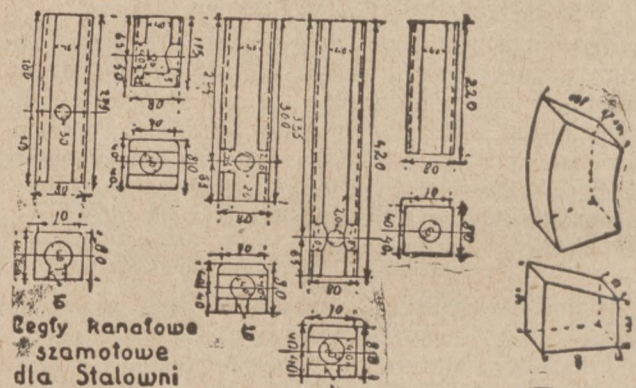
od 29-36 St. Seg. i zawartości do 44% Al_2O_3

Cegła szamotowa normalna, płyty
piekarskie i zaprawy szamotowe
stałe na składzie

Wyłączne przedstawicielstwo na Poznańskie i Pomorze

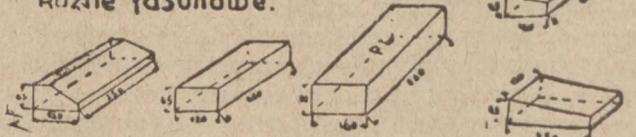
inż. W. Robiński
POZNAŃ, Aleje Marcinkowskiego Nr. 17

8341

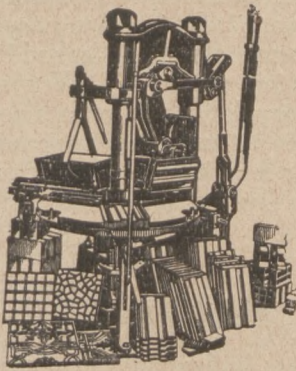

Płytki normalne i płytki piekarskie. Wymiary:	Waga 1 sztuki
300 × 150 × 50 m/m	4,6
300 × 150 × 40	3,7
800 × 400 × 50	12, —
800 × 400 × 40	10, —
250 × 120 × 80	1,8
250 × 120 × 40	2,4
800 × 800 × 50	8, —
800 × 300 × 40	7,2

Różne fasonowe.

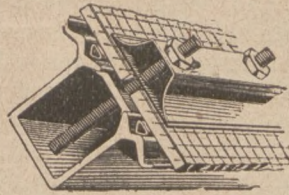
Z wystawy nowoczesnych maszyn dla przemysłu budowlanego

Targi budowlane, jako jeden z głównych działów ogólnych Targów Lipskich, są miejscem wielkiego zainteresowania przemysłu i kupiectwa danej dziedziny, a obsypane eksponatami najpoważniejszych i rozgłosem słynących fabryk, ściągają tu do Lipska tysiące interesentów, przybywających bądź to dla pokrycia zapotrzebowania, wzgl. zapoznania się z pokazem nowoczesnych zdobyczy technicznych. Z tych więc względów, żadna z poważniejszych fabryk niemieckiego przemysłu maszyn dla budownictwa we własnym interesie nie uchyla się od obowiązku, by stanąć do apelu. Dziwnem przeto na rzut oka wydało się zwiedzającym ostatnie Targi Lipskie, że firma tej miary, jak fabryka maszyn Lucke w Eilenburgu, nie zajęła na Targach pod wystawę swych eksponatów dawnego przestrzennego stoiska. Tymczasem kierownictwo zakładów Lucke, korzystając z pomyslnego położenia posesji fabrycznej w Eilenburgu, tuż u bram terenów targów budowlanych, urządziło imponujący stały pokaz swych maszyn we własnym specjalnym budynku. Wystawa firmy Lucke obejmuje w gotowym stanie uruchomionym wszelkie maszyny, potrzebne w produkcji wyrobów cementowych i piaskowca, oraz dla budownictwa ogólnego i betoniarstwa, znajdując się tu również poszczególne części maszyn w stanie surowym i obrobionym tak, że zwiedzający zapoznaje się nie tylko z kompletną konstrukcją maszyn, lecz zarazem z procesem ich budowy, oraz do fabrykacji zużywanego materiału. Z wystawą połączone jest zarazem biuro informacyjne, w którym fachowych wskazówek i porady udzielają wybitne siły kwalifikowane. — Ten sposób propagandy i pokazu maszyn nie w odświeżonym stroju wystawowym, a w szacie roboczej, tuż u kolebki narodzin, okazał się w praktyce bardzo pożyteczny zarówno dla producenta, jak przede wszystkim dla odbiorcy, posiadając dla tegoż duże znaczenie dydaktyczne, a poza tem utwierdza on na podstawie rzeczowych wzorów i dowodów zaufanie odbiorcy do fabrykanta.

Zwiedzającemu zakłady budowy maszyn Lucke oraz halę wystawową podpada masowa produkcja pras różnego typu i wielka liczba *mieszarek*, znajdujących się bądź to jeszcze w stanie surowym, półobrobionym, lub gotowym do wysyłki, z czego wnioskować można, że prasy i mieszarki tegoż fabrykatu znajdują szeroki zbyt w krajach, do których bywają eksportowane. Prasy Lucke wyrabia się z nierdzewiejącej stali, co jest jedną z licznych ich zalet. Najbardziej rozpowszechnioną jest mieszarka typu „Nowa”, którą dla istniejącego zbytu fabrykuje się we wielkich serjach. Mieszarka ta wyróżnia się wielostronnością użytkową i nadaje się do mieszania materiałów drobnoziarnistych, zarówno w stanie mokrym, wilgotnym i suchym, jako też na gorąco (zaopatrzona w podwójne dno i z górnym zamknięciem). Z tej przyczyny typ ten mieszarek znajduje zastosowanie w najróżniejszych gałęziach przemysłowych, jak np. w produkcji piaskowca, w przemyśle artykułów spożywczych i używek, w wy-

Dachy szklane bez kitu

Trwałość,
wodoszczelność

Opadanie kroplin do wnętrza budynku wykluczone.

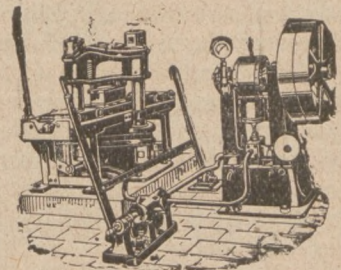
„WEMA”

8672

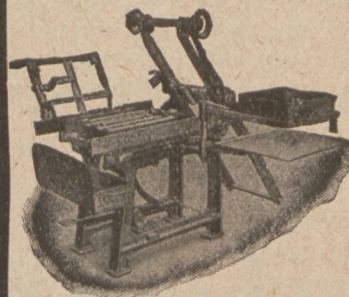
Polska Fabryka Dachów Szklanych Sp. z o. o.
Ruda / Śl.

ZASTĘPSTWA: Warszawa, Poznań, Tarnów, Król.-Huta.

Maszyny do płyt i produkcji wyrobów cementowych

Prasa hydrauliczna do płyt.

Prasy Ubijarnie
Formy do rur

Urządzenia do wyrobów z piaskowca

Maszyna do dachówek.

8781

dostarcza

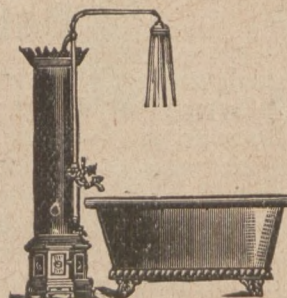
Maschinenfabrik

Dr. Bernhardt Sohn

Eilenburg 22 b. Leipzig

Założ. 1854

A. STANEK

specjalna fabryka pieców i wanien kąpielowych wszelk. rodzaju.

8755

Poznań
ul. Małe Garbary 7 a.

Telef. 33-50, Zał. w r. 1902

7847

Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty.

twórczości preparatów chemicznych, farb i zapraw, również w hutach szklanych, wreszcie przy fabrykacji sztucznego kamienia piaskowego, terazzo itd.

Prasy typu Lucke zaprowadzone są już od przeszło 50 lat i wniosły one swego czasu pewien przewrót w przemyśle materiałów budowlanych. Fakt ten wskazuje najwyraźniej na wysoką ich wartość konstruktywną. Prasy z dwuramienną dźwignią, oraz prasy hydrauliczne dla najróżniejszych celów są czołowymi fabrykatami i specjalnością omawianej firmy, jak również maszyny do fabrykacji płyt chodnikowych itd.

Z dalszych, w hali wystawowej rozmieszczonych i przez fabrykę Lucke wytwarzanych maszyn wymie-

nić jeszcze należy: szlifiarki najnowocześniejszego typu, maszyny ceglarskie i do produkcji dachówek wszelkiego rodzaju, oraz do wytwarzania pustaków, dalej maszyny do kompletnego urządzenia zakładów betoniarskich, jak rozdrabniacze, mieszarki, przesiewacze, przyrządy transportowe itd. Są tu również wystawione każdego rodzaju formy stopni do schodów, słupów parkanowych, pustaków, rur itp. — Wszystkie wymienione fabrykaty, których budowa oparta jest na długoletnim doświadczeniu i gruntownej znajomości potrzeb danej branży, są z konstrukcji niemieckiej przodującymi typami maszyn i przyrządów dla przemysłu budowlanego.

—p—

Komunikat Syndykatu Polskich Hut Żelaznych w Katowicach

Współczesny stan i rozwój budownictwa amerykańskiego, angielskiego, francuskiego i niemieckiego stwierdza wielką zmianę zapatrywań zarówno na metody budowania, jak również na materiały używane w nowoczesnym budownictwie.

Stosowanie żelaza jako materiału budowlanego w postaci szkieletów żelaznych wysuwa się ze względów technicznych i gospodarczych na plan pierwszy. Jak wygląda dziś nowoczesne budownictwo na zachodzie, oraz na jakie drogi powinno wkroczyć u nas budownictwo — to problemy, które powinny zainteresować zarówno naszych architektów, inżynierów i budowniczych, jak również producentów najważniejszych materiałów, stosowanych dziś w budownictwie.

Sądząc z rozwoju w innych krajach budownictwa, opartego na zastosowaniu szkieletu żelaznego, należy przypuścić, że również i u nas rozwój pomysłów za-

równo wielkiego, jak i małego budownictwa pójdzie po linii stosowania szkieletu żelaznego.

Celem przyspieszenia rozwoju tego rodzaju budownictwa również w Polsce konieczna jest propaganda. W ogólnych więc staraniach naszego Wydziału Propagandy, czynionych dla podniesienia konsumpcji żelaza i wyrobów żelaznych, poświęcamy specjalną uwagę sprawom racjonalnego rozwoju, powstającego w ostatnich czasach również u nas, budownictwa żelaznego.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że na dalszą metę w Polsce będą miały powodzenie tylko takie typy domów, które będą racjonalne w naszych warunkach zarówno pod względem technicznym, jak i gospodarczym. To też przystępując do akcji propagandowej w tym kierunku, zapraszamy do współpracy z nami wszystkich interesujących się powyższą kwestją.

Sytuacja w przemyśle drzewnym

Tempo zakupów surowca drzewnego przez przemysłowców i kupców drzewnych nie uległo w ciągu miesiąca marca spodziewanemu przyspieszeniu; już dziś staje się widocznym, że przy końcu właściwej kampanii rębnej, t. zn. w kwietniu, wielkie ilości surowca drzewnego zarówno z lasów państwowych, jak i prywatnych pozostaną niesprzedane. W ścisłym z tem związku stoi naturalnie słaby ruch na tartakach. W wielkopolskich sferach drzewnych krążą pogłoski, jakoby dyrekcje lasów państwowych w Zachodniej Polsce zamierzały oddać niesprzedany okrągłak do przetarcia na swój rachunek tartakom prywatnym. Dla wielu przemysłowców drzewnych koncepcja ta jest ponętą, gdyż będą mogli utrzymać w ten sposób swoje zakłady w ruchu, bez konieczności wykładania swego kapitału i bez ponoszenia ryzyka w związku z fatalną konjunkturą sprzedażną na międzynarodowych rynkach drzewnych.

Mimo zawarta umowa handlowa z Niemcami, widoki na wzmożenie eksportu drzewnego do Niemiec nie poprawiły się, gdyż zapotrzebowanie tego rynku nie odpowiada bynajmniej poziomowi lat ubiegłych.

Na rynku wewnętrznym oczekuje się z rozpoczęciem sezonu budowlanego ożywienia. Niewiadomo jednak, jak sezon ten wypadnie, wobec znikomych sum kredytów budowlanych. Niedopisanie akcji budowlanej byłoby dla krajowego przemysłu drzewnego ciosem, zbliżającym tę gałąź gospodarki ku zupełnej ruinie.

Zbyt materiałów stolarskich po największej części również będzie zależał od ilości pobudowanych domów mieszkalnych. Chwilowo przemysł meblarski jest bardzo złym, a zarazem bardzo wybrednym odbiorcą przemysłu drzewnego.

Beton z trocin

Wiele w ostatnich czasach mówi się i pisze o przeróżnych kompozycjach z cementem. Wśród tych także na Śląsku różni wynalazcy pragną stwarzać masy bardzo odporne przez pomieszanie czy to trocin drzewnych, czy też celulozy z cementem. Otóż nic nowego pod słońcem, wedle bowiem inż. M. Kleina drzewobeton znany jest już od paru lat i jest pojęciem tak ogólnym, jak określenie beton cementowy, lub beton wapienny. Jest rzeczą ogólnie znaną, że własności chemiczne i fizyczne i wielkość ziarna kamiennych dodat-

ków wpływają na własności betonu cementowego czy wapiennego. Tyczy się to również drzewobetonu, przy którym jako domieszka służy mąka drzewna, wzgl. trociny. Trociny te, których dostarczają tartaki, a są surowcem bardzo tanim, należy najpierw oddzielić od części grubszych, co się skutecznie zapomocą specjalnych maszyn. Grube te części zmielone znajdują następnie zastosowanie jako domieszka. Po przyrządzeniu trocin i wymieszaniu z materiałem wiążącym, przerabia się masę w prasach hydraulicznych i wy-

rabia rozmaite części budowlane, jak płyty, dyle — są to bale 8—13 cm. grube — a nawet całe opierzenia ścienne. Prasy, które do tego celu służą, są tak urządzone, że zapomocą specjalnych form, dających się wymieniać, tłoczy się płyty i dyle w żądanych wielkościach najczęściej do długości 2.50 m. Tłoczenie odbywa się pod wielkim ciśnieniem, które jest zależne od tego, do jakich nateżeń materiał jest używany.

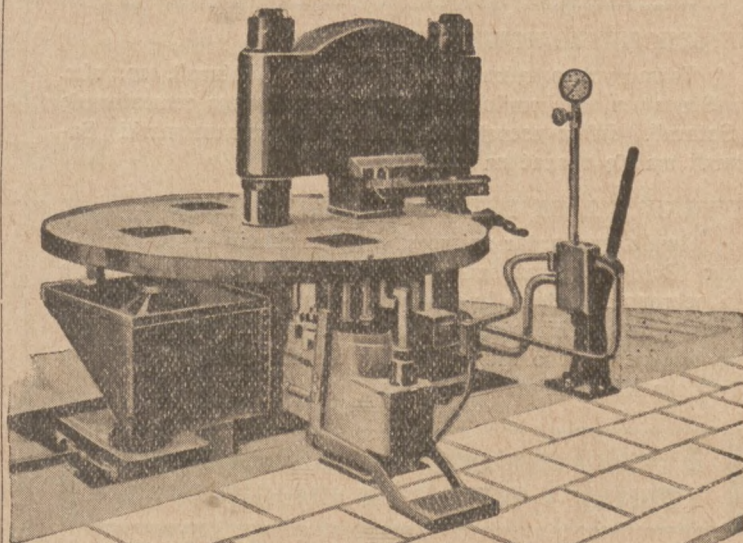
Nie jest jednak łatwą rzeczą uzyskać trwałe połączenie zaprawy z trocinami. By przyspieszyć to połączenie, działa się na materiał drzewny szkłem wodnym na zimno lub gorąco. Zaleca się przy używaniu zimnego sposobu nie używać zbyt grubych trocin, gdyż te nie nasycają się dobrze szkłem wodnym. Jeśli się jednak trociny ze szkłem wodnym gotuje, to mineralizacja postępuje o wiele szybciej. Można też zamiast szkła wodnego używać mleka wapiennego. Na jedną część cementu daje się trzy części trocin drzewnych. Szkło wodne rozcieńcza się w stosunku 1 : 5 — 1 : 8. Lepiej jest używać trocin, pochodzących z drzewa twardego. Według pewnego niemieckiego patentu, osiąga się połączenie cementu lub innych używanych materiałów wiążących z trocinami w ten sposób, że się najpierw trociny przed mieszaniem z materiałem wiążącym nasycy 15—26 proc. roztworem soli kuchennej, a następnie miesza się z cementem lub gipsem. Mieszankę tę w gęstym stanie przenosi się w odpowiednie formy i suszy. W ogólności ma drzewobeton, który oznacza się też jako drzewocement, następujące dodatnie strony: stałość objętości, nawet przy wielkich różnicach temperatury, zarówno w suchem, jak i wilgotnym powietrzu, znikome przewodnictwo cieplne, wielką pewność ogniową, dobrą ochronę przeciw tworzeniu się grzyba i gniciu, łatwość obróbki, wielką wytrzymałość, dobrą izolację ciepła i tłumienie głosu, a wreszcie znikomą ciężar.

Dyle z drzewobetonu o grubości 15 mm. wykazują w zasadzie na 1 metr kwadratowy wagę 22—23 kg., więc w przybliżeniu tę samą wagę, co dyle z drzewa. Wytrzymałość na ciśnienie może dochodzić do 245 kg. na jeden metr kwadratowy, jest to więc ciśnienie, jakie się wymaga od wszelkich materiałów budowlanych przy budowie domów mieszkalnych. W bardzo wielu wypadkach jest dogodnie używać drzewobetonu do budowli fabrycznych. W porównaniu ze zwykłym używanym betonem lanym lub tłoczonym, odznacza się przede wszystkim drzewobeton małym ciężarem — tylko 1 200 kg. na metr kubiczny, podczas gdy jeden metr kubiczny żelazobetonu waży 2 400 kg. Jeśli nie chodzi o nośne części, można zredukować wagę do 830 kg. na jeden metr kubiczny. Przy używaniu drzewobetonu do krycia ścian i stropów odgrywa większą rolę izolacja ciepła i głosu, niżeli nośność.

Dla drzewobetonu wskazano przewodnictwo cieplne przy średniej temperaturze 20 st. Cel. na 0.190. W porównaniu z przewodnictwem cieplnym muru ceglanego, które wynosi 0.70, jest więc izolacja cieplna drzewobetonu lepsza od cegły palonej, a zbliżona do przewodnictwa cieplnego drzewa (0.150). Drzewobeton jest też wybitnie odporny na działanie zimna. Próby wytrzymałości zimna 25 razy powtarzane, nie wykazały żadnych uszkodzeń. Badania odporności przeciw ogniu wykazały, iż drzewobeton jest niepalny.

W Polsce drzewobeton nie jest jeszcze używany, zagranicą, a specjalnie w Niemczech wykonano cały szereg budowli, a wobec wielkich korzyści i dodatnich stron w porównaniu z cegłą, prawdopodobnie i u nas wkrótce znajdzie zastosowanie. („Rzem. Śląski”)

Do wyrobu płyt trotoarowych:

Hydrauliczna prasa obrotowa
>IMPERATOR<

z aparatem do wstrząsania i hydraulicznym wybijaczem.
Proszę żądać katalogu Nr 43 jak również druków dotyczących pras dla jedno i kilkobarwnych płyt cementowych i terazzo.

8874

DR GASPARY & CO, MARKRANSTADT, KOLEJ LIPSKA.

„SAM” SPÓŁKA AKCYJNA MÜNSTERMANN

KATOWICE

Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlownia żelaza i brązu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naftowych i to: zasuwy i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty pod- i nadziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki i t. d. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwytki, aparaty nawiertnicze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe
i specjalne w odlawach
każdego rodzaju

Bronzy kute
w sztabach o wytrzymałościach
aż do 100 kg./mm²

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:

Wład. Jeziński, Poznań, Słowackiego 38. Tel. 69-47

na Kongresówkę:

7273

Paweł Jasiński, Warszawa, Żórawia 9. Telefon 191-71

WIADOMOŚCI DROBNE

URUCHOMIENIE NOWEJ CEMENTOWNI.

Towarzystwo górniczo-przemysłowe „Saturn“, sp. akc. w Sosnowcu uruchomiło onegdaj nowozbudowaną cementownię „Saturn“. Już z początkiem czerwca rb. cement marki „Saturn“ ma się ukazać na rynku.

WIELKIE SKŁADY DRZEWA POSZŁY Z DYMEM.

Gwałtowny pożar zniszczył wielkie składy drzewa w Namur (Belgia). Straż ogniowa musiała ograniczyć swą akcję do ochrony sąsiednich budynków. Gorąco od pożaru było tak wielkie, że przebiegające w pobliżu szyny kolejowe wygięły się, skutkiem czego ruch pociągów został przerwany. Straty wynoszą kilka milionów franków.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERIAŁY BUDOWLANE.

Warszawa, 8. 5. Ceny wyrobów ogniotrwałych według Związku Fabryk Wyrobów Szamotowych i Ogniotrwałych, w zł. za tonę franco wagon stacja załadowania: Cegła ogniotrwała zwyczajna 135 zł., Cegła kopułkowa 150, Glinka mielona 60, maczka szamotowa 80. Ceny bez zmiany. Zaprawa szamotowa 70.

Poznań, 8. 5. Związek Poznańskich Cegielni, Sp. z o. o., notuje za 1000 sztuk loco cegielnia cegła 63 zł., dziurawkę 70, „Kleina Foerster“ 120, „Westfala“ 12-stka 260, „Westfala“ 15-stka 270, płyty ścienne 180, dachówkę 150, kliny duże 275, kliny krótkie 250, gąsiorzy 1.200, dreny 1½ c. 77, — 2 c. 105, — 3 c. 190, — 4 c. 300, — 5 c. 450, — 6 c. 620, — 7 c. 1.000, — 8 c. 1.400. Fabryka Wyrobów Ceramicznych Krotoszym-Przysieka, S. A., notuje za 1000 sztuk loco wagon fabryka z opakowaniem: Cegły 65—85 zł., oraz tonówkę I kl. 70—85, licówkę 90—110, dachówkę 125—150, klinkiery czarne 350, — klinkiery budowlane 175, — szaki 1½ c. 70, — 2 c. 100, — 3 c. 180, — 4 c. 280, — 5 c. 475, — 6 c. 650, — 7 c. od 1.500 zł. Zapotrzebowanie małe wskutek zastój budowlanego. — Tendencja słaba, ceny jednak utrzymują się na niezmiennym poziomie.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 8. 5. Ceny odlewów ze stopów specjalnych. Koła odlewni metali półszlachetnych notują za 100 kg. w złotych następujące ceny odlewów ze stopów specjalnych, przepisanych przez Ministerstwo Kolei Żelaznych dla taboru P. K. P.: Bronz panewkowy VII 525 zł., — fosforowy VII 510 zł., mosiądz VIII — 400—490 zł., — odlew brązowy maszynowy 500.

Katowice, 8. 5. Surówka odlewnicza „Huta Pokój“ oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja: Towarzystwo dla Sprzedaży Surówki żelaznej, Sp. z ogr. odpow. w Warszawie, Al. Jerozolimska 11. Cena za tonę 220 zł. loco stacja wysyłająca.

Katowice, 8. 5. Ceny blachy cynkowej za 1000 kg. franco stacja Chebzie na Górnym Śląsku: Blacha cynkowa przy odbiorze 30 ton Ł. 25, od 5—30 ton Ł. 25.10, do 5 ton dla kupców Ł. 26½, dla konsumentów Ł. 27½, w składach detalicznych za 1 kg. w zł. dla kupców 1.24, dla konsumentów 1.28. Ceny hurtowe obowiązują od 7 bm., ceny detaliczne zaś w składach od 8. bm. Wobec słabego ruchu budowlanego zapotrzebowanie na blachę cynkową jest bardzo małe.

Londyn, 8. 5. (Urz.) Not. metali w Ł. za tonę: Miedź Standard per kasa 49½/s—50½/s, 3 mies. 49½/s—50. Elektrolyt 57—59, Best selected 57¼. Elektrowirebars 59; Cyna: Standard per kasa 145½—145¾, 3 mies. 147¼—147¾/s, Settl 145½, Banka (obr. nieof.) 152½, Straits (obr. nieof.) 147½; Ołów: dost. terminowa 17½/s, Settl 17½; Cynk: zwykły, dostawa natychm. 16½/s, terminowa 17½/s, Settl. 16½. Tendencja mocna.

Londyn, 8. 5. Srebro 19½, srebro na dostawę 19½/s, złoto 84.11½ dol. za 1 uncję.

Nowy Jork, 8. 5. Not. metali w cts. za 1 lb.: Miedź lake loco 12¼, elektrolityczna loco 12¼, fas. Nowy Jork 12¼, na 3 mies. 12¼, Casting Refinery loco fob. Nowy Jork 11¼, cif Hamburg 13.30; Cyna Nowy Jork Straits loco 32.40, na maj 32.50. Ołów Nowy Jork loco 5.50, East St. Louis loco 5.37½. Srebro zagr. w cts. za uncję 42, Platyna 43, Aluminium 98—99 proc., loco 24½, Nikiel w sztabach loco 35. Blacha biała fob. Pittsburg 5¼.

Nowy Jork, 8. 5. Amerykański kartel miedziany obniżył cenę miedzi cif Hamburg z 13.30 na 12.80 centów za lb. elektrolitu. Zniżka miała miejsce już po zamknięciu giełdy w dniu 7. bm.

DRZEWO.

Warszawa, 8. 5. Ceny osiągane na terenie Dyrekcji Lasów Państwowych według zestawienia Departamentu Leśnictwa. Transakcje hurtowe loco wagon stacja załad.: pierwsza cena w marcu, druga w lutym: Drzewo użytkowe w stanie okrągłym: Kłody i dłuższe sosnowe tartaczne za m. sześć. Dyrekcja Warszawski 48.00 i 53.00, Dyrekcja Radom 44.00 i 45.00, Dyrekcja Siedlce 45.00 i 47.50, Dyrekcja Wilno 36.00 i 38.00, Dyrekcja Białowieża 42.00 i 42.00, Dyrekcja Poznań 49.80 i 50.80, Dyrekcja Bydgoszcz 50.00 i 56.00, Dyrekcja Toruń 54.00 i 58.00, Kłody świerkowe tartaczne za m. sześć. Dyrekcja Siedlce 36.00 i 40.00, Dyrekcja Lwów 33.00 i 37.00, Kłody dębowe stolarskie za m. sześć. Dyrekcja Łuck 155 i 155, Kłody dębowe tartaczne za m. sześć. Dyr. Białowieża 76.00 i 76.00, kopalniaki sosnowe za m. sześć. Dyrekcja Warszawa 30.00 i 34.00, Dyrekcja Radom 31.00 i 32.00, Dyrekcja Siedlce 28.50 i 29.50, Dyrekcja Poznań —, Dyrekcja Bydgoszcz 33.00 i 33.00, Dyr. Toruń 30.00 i 30.00, Papierówka okrągła za mp.: Dyrekcja Siedlce 26.60 (eksp.) i 28.15 (eksp.), Dyrekcja Wilno 25.00 i 25.00, Dyrekcja Białowieża 26.45 i 26.45, Drewno opałowe: Szczapy opałowe, sosnowe za mp.: Dyrekcja Warszawa 16.00 i 16.00, Radom 16.00 i 16.00, Siedlce 13.00 i 13.00, Wilno 11.00 i 11.00, Białowieża 15.50 i 16.00, Poznań 17.50 i 17.80, Bydgoszcz 17.50 i 20.00, Toruń 17.00 i 17.00, Szczapy opałowe świerkowe za mp.: Dyrekcja Lwowska 9.50 i 10.50, Szczapy opałowe za mp.: Dyrekcja Lwowska 11.50 i 13.50, Warszawa (na budowie w śródmieściu). Drewno użytkowe tarte, ciosane i łupane. Sosnowe materiały stolarskie za m. sześć. 210 i 210, — materiały ciesielskie tarte za m. sześć. 145 i 145, sosnowy materiał stolarski kantówka toporowa 110 i 110, dębowe materiały stolarskie za m. sześć. 275 i 275, deski i bale za 1 m. sześć. 140 i 140, dębowa klepka posadzkowa za m. sześć. 12.50—14.50 i 12.50 do 14.50, kostka brukowa 10 cm. 20.00 i 20.00 za — m. sześć. Rynek drzewa w marcu wykazywał tendencję słabszą — ceny spadły w Dyrekcji Warszawskiej przeciętnie o 3—7 zł. na 1 m. sześć., w innych Dyrekcjach zniżka jest mniejsza.

Gdańsk, 8. 5. Drzewo użytkowe w stanie okrągłym wg. Departamentu Leśnictwa: Sosnowe słupy telegraficzne od 12 cm. za m.³ 25—27 szyl. ang., — od 15 cm. za m.³ 30—32, drewno kopalniane za m. sześć. 17—18, dłuższe za m. sześć. —, Dębowe kłocce I-a 30—39 cm. za m. sześć. 85—98 sh., — 40—49—110—120 sh., 50 cm. i wyżej 122.50 do 135, Drewno użytkowe tarte i ciosane: Angielskie bale sosnowe 7"×9" szer. za standart 10.10—11.00, węższe za standart —, bale świerkowe 10.05—10.10, Sosnowe sleepy za sztukę 9.1—9.5 sh., materiały tarte od 6—4" — mk. niem. — węższe i cieńsze —, boczki bezszeczne — króciaki —, środkowe i wierzchołkowe materiały tarte z drewna dostarcz. wodą —, środkowe i wierzchołkowe materiały tarte z drewna dostarcz. koleją —, Dębowe materiały tarte 15/20 mm. z bloków 30—34 cm. za 1 m. sześć. Ł. 9—9 7.6 fob. Gdańsk 10/12 mm. Ł. 7.17, 6—8.5, — 26/42 mm. 6.7.6—7, — 50/100 mm. 6.12.6, — 15/20 mm. z bloków 35—39 cm. 10—10 12.6, — 10/12 mm. 8.2, 6—9, 2.6 — 26/42 mm. 7.7.6—7.12.6, — 50/100 mm. 6.12.6, — 15/20 mm. z bloków 40—45 cm. 11.5, — 10/12 mm. 9.7.6, — 9.17.6, — 26/42 mm. 8—8.12.6, 50/100 mm. 7.17.6—8.10. Dębowe materiały tarte z bloków 46 cm. i wyżej 15—20 mm. za 1 m. sześć. Ł. 11.17.6, — 10/12 mm. 19.2.6—10.6, — Dębowe materiały tarte z bloków 46 cm. i wyżej 26/42 mm. za 1 m. sześć. Ł. 9, — 50/100 mm. Ł. 8.26—2.12.6, Jesionowe materiały tarte z kłoców 27—39 cm. Ł. 5.10—6.15, fob. Gdańsk, — 40 cm. i wyżej 7.7.6—7.717.6 fob. Gdańsk.

Lwów, 8. 5. Sytuacja w przemyśle drzewnym jak i w handlu w ostatnim czasie pogorszyła się. Z powodu braku ruchu budowlanego zbyt w kraju minimalny a także i eksport odbywa się w bardzo drobnych rozmiarach. Ceny kształtują się ciągle niżkowo, tak, że uniemożliwiają transakcje przy kalkulacji choćby najmniejszego zysku kupieckiego. Ponieważ w obecnym okresie przypadają zapłaty różnorodnych podatków, — przesilenie w przemyśle drzewnym zaostrza się.

ZŁOTY W DNIU 8 MAJA 1930 R.:

Gdańsk 57.66—57.80; złoty 57.67—57.82; Berlin przekaz na Warszawę 46.875—47.075; na Poznań i Katowice 46.85—47.05; Londyn 43.35; Nowy Jork 11.23; Zurych 57.85; Wiedeń 79.33½—79.61½.

SZAMOTY normalne
i fasonowe
PLYTY PIEKARSKIE, MACZKI

polecają 8853

POMORSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE, GRUDZIĄDZ

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka maszyn — Kotłownia — Odlewnia metalu, Poznań, ul. św. Wawrzyńca 36/38

Na tegorocznych wiosennych Targach Poznańskich, wierząc na swej zasadzie popierania każdej zdrowej imprezy gospodarczej zmierzającej ku propagowaniu rodzimej wytwórczości, stanęła jak każdego roku do apelu także **Centrala Pługów Parowych**, którą to firmę, obecny jej właściciel, znany i rzutki przemysłowiec i kupiec p. **Stefan Maligłowski**, w wyniku nieustrudzonych zabiegów, doprowadził na drogę rozkwitu. Firma ta, powstała w roku 1920, przejęła z rąk obcych mniejszy warsztat mechaniczny a uwzględniając potrzeby rynku w zakresie mechanicznej uprawy roli, przeszła na drogę specjalizacji, trudniąc się naprawą lokomobli płużnych i pługów parowych oraz dostarczaniem do tychże akcesoryj i części zapasowych.

I od chwili, gdy do firmy jako główny udziałowiec wstąpił obecny jej właściciel, Centrala Pługów Parowych z roku na rok rozszerzała swój zakres pracy i wzrosła do poważniejszych rozmiarów przedsiębiorstw znaczenia krajowego, bowiem zasięg jej dociera niemal do wszystkich dzielnic rynku wewnętrznego.

Dziś, placówka ta wytwórcza nie buduje wprawdzie jeszcze kompletnych lokomobli płużnych właściwych światowym zakładom produkcyjnym, lecz wszystko, co w przestrzennym stoisku tem w dziale maszyn rolniczych rozmieszczone było, to własny produkt pracy i wyroby prawnie chronione. Firma omawiana buduje oryginalnej własnej konstrukcji pługi i kultywatory do zapędu parowego oraz wszelkie części zapasowe, dalej, dysponując nowoczesnie urządzoną odlewnią i kotłarnią, wytwarza paleniska do lokomobli i lokomotyw płużnych, również ściany gardzielowe i ściany sitowe a wy-

konując poza tem wszelkie prace kotłarskie jako też odlewnicze, dostarcza wały korbowe itd., wreszcie buduje także podwozia i kompletne wozy narzędziowe i mieszkalne do garniturów pługów parowych i podwozia do beczkowozów.

Sondując potrzeby rynku i rolnictwa, Centrala Pługów Parowych przeszła prócz tego do seryjnej produkcji drobnych maszyn i narzędzi, które doniedawna jeszcze w części sprowadzaliśmy z zagranicy. Czołowemi jej fabrykatami w tym dziale są:

1) „**Ideal**“ nóż do krajania słomy na ściółkę, niezbędny ze względu na oszczędność słomy i wygodę w każdym gospodarstwie rolnem.

2) Nowość, **Siekacz tarczowy do buraków, C. P. P.**, różniący się od innych fabrykatów tem, że posiada jedną tarczę nożową pionową z 6 względnie 12 nożami. Noże siekacze są specjalnej prawnie zastrzeżonej konstrukcji w formie korytka, przez co nie rozszarpują, względnie nie rozrywają buraka, a krają buraki w cienkie plastry dowolnej grubości, gdyż są nastawne. Wspomniany system noży ma tę zaletę, że nie wyciska buraka, lecz wydaje plastry soczyste i pożywne.

3) **Toczek do kos maszyn żniwnych z przekładnią trybową i z piaskowcem pierwszorzędного gatunku, do ręcznego zapędu, z żelaznem korytkiem i ochroną.**

Polecając omówione przedsiębiorstwo wytwórcze uważamy i zasłużonemu poparciu sfer interesowanych zaznaczamy, że drobne maszyny Centrali Pługów Parowych są dla istniejącego popytu doskonałym artykułem ożywionego zbytu i znajdować winny się na składzie w każdym handlu maszyn i narzędzi rolniczych.

—p—

„Perfekt“ Wytwórnia Patentowanych Łóżek Dywanowych Sp. z ogr. odp. Bielsko, ulica Niecała 5

wystawiała eksponaty swoje na Targach w Hali 19 a wzbudzały one ogólne zainteresowanie nie tylko wśród kupiectwa branży metalowej, lecz wogóle u zwiedzających Targi. — Firma „Perfekt“ w Bielsku założoną została w roku 1926 i w stosunkowo krótkim czasie rozrosła się ona w oparciu o wielki zbyt swych wyrobów, do rozmiarów poważnego przedsiębiorstwa. Wytwarza ona jako specjalność opatentowane żelazne łóżka dywanowe marki „Perfekt“ do składania. Łóżka tego typu w miejsce niewygodnych i ciężkich materacy, zaopatrzone są w 72 stalowe sprężyny zastępujące w zupełności materac i pokryte są dywanem. Dla ich zalet oraz strony higienicznej, znajdują łóżka te coraz liczniejsze zastosowanie w sanatoriach, hotelach, szpitalach, zakładach kąpielowych,

pensionatach itp. Oprócz patentowanych łóżek dywanowych, wyrabia firma „Perfekt“ także patentowane łóżka materacowe, przy których materac znajduje się na dywanie. Pomimo to łóżko w stanie złożonym prawie nie zajmuje więcej miejsca, jak łóżko dywanowe. — Wytwórnia „Perfekt“ jest jedyną w kraju, budującą tego typu łóżka a jak na wstępie zaznaczyliśmy, cieszą się one wielkim popytem. Dla wzrastającej stale frekwencji i popytu na rynkach obcokrajowych dzięki udziałowi w Targach zagranicznych, placówka omawiana utworzyła ostatnio jak się dowiadujemy dział eksportowy i dostarcza wyroby swoje do wszystkich niemal krajów zamorskich całego świata.

—p—

Remont wszelkich maszyn

uskutecznią szybko i tanio

„**Wiepofana**“ 8852

Wielkopolska Odlewnia, Fabryka Narzędzi i Maszyn
TOW. AKC. w POZNANIU, ulica Dąbrowskiego 81. : tel. 61-56.

DYMAKI KOWALSKIE

skrzypkowe i amerykańskie, przewyższające
wyrób zagraniczny, oznaczone medalem,
pod pełną gwarancją wykonują 8866

SCHROEDER I SYNOWIE -- WYRZYSK

Katalog na życzenie.

Katalog na życzenie.

Z czynności bankowych P. K. O.

Szanownym Czytelnikom naszym ze sfery kupiectwa i przemysłu zwracamy uwagę na ogłoszenie Pocztovej Kasy Oszczędności odnoszące się do działu czynności bankowych tej instytucji. P. K. O. jak wiadomo trudni się inkasem weksli i innych dokumentów wierzytelnościowych, przyjmuje na przechowywanie, w depozyt i administrację papiery wartościowe, załatwia zlecenia giełdowe kupna i sprzedaży, realizuje wylosowane obligacje państwowe, na zlecenie uczestników obrotu czekowego P. K. O. lub oszczędnościowego załatwia wszelkie czynności obrotu pieniężnego z zagranicą bądźto

na banki obcokrajowe lub na urzędy czekowo-pocztowe; przekazywane z zagranicy pieniądze do Polski dopisywane są na konta P. K. O. w Polsce lub przekazywane do wskazanych miejsc zamieszkania adresatów w kraju. P. K. O. udziela również pożyczek pod lombard swym uczestnikom obrotu czekowego i oszczędnościowego na zastaw papierów państwowych, komunalnych oraz akcji Banku Polskiego na dogodnych warunkach. Wszelkie formalności załatwia P. K. O. także w drodze korespondencji.

Remont maszyn przemysłowych

Szan. Czytelnikom naszym ze sfery przemysłowych jak wogóle właścicielom zakładów mechanicznych i wytwórczych zwracamy uwagę na ogłoszenie firmy „Wiepofana“ Wielkopolska Odlewnia, Fabryka Narzędzi i Maszyn Tow. Akc., w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81, która w swych nowoczesnie urządzonych zakładach fabrycznych przeprowadza remont maszyn przemysłowych każdego typu. Na życzenie wysyła również monterów-specjalistów dla dokonania naprawy na miejscu postoju maszyn.

Firma Wiepofana“, która jak wiadomo specjalizuje się w budowie precyzyjnych maszyn narzędziowych, a szczególnie wiertarek, trudni się również odlewnictwem handlowem i dostarcza odlewy żeliwne jak: cylindry do maszyn parowych i motorów spalinowych, tłoki, odlewy kwaso- i ognioodporne, ruszta wszelkiego rodzaju, tak do palenisk stałych, jak i ruchomych.

Placówkę wymienioną, zasługującą ze wszechmiar na pełne zaufanie, polecamy poparciu sfer interesowanych.

„Pelikan“ S. A. — Warszawa

Szanownym Czytelnikom naszym zwracamy uwagę na ogłoszenie zakładów przemysłowych „Pelikan“ S. A. w Warszawie, ul. Stepińska 10—16, które wytwarzają masowo i dostarczają wszelkie wyroby tłoczone, ciągnięte i spawane z blachy aluminiowej, mosiężnej i żelaznej. Dzięki najnowocześniejszemu urządzeniu technicznemu jakim rozporządza firma „Pelikan“ oraz zatrudnieniu wyłącznie dobrze wpracowanych sił kwalifikowanych, wykonuje wskazana placówka

wszelkie zlecenia dokładnie i w terminie najkrótszym, przy uwzględnieniu najściślejszej kalkulacji cen.

Ze stałych czołowych wyrobów fabryki „Pelikan“ wymienić należy: latarnie wiatrooporowe wprowadzone na rynek pod nazwą „Kometa“, które dla swych zalet znajdują coraz większe rozpowszechnienie oraz lampy karbidowe górnicze.

Specjalizowaną tę placówkę wytwórczą polecamy zasłuzonemu poparciu interesowanych sfer przemysłu i handlu.

„Matra“ Bracia Przydryga, Poznań ul. Dąbrowskiego 142

Jak co roku tak i na ostatnich wiosennych Targach Poznańskich stoisko firmy „Matra“ wzbudzało powszechną uwagę zarówno ze strony zwiedzającej publiczności, jako też ze strony interesowanego kupiectwa branży. Fabryka „Matra“, która pracę swoją rozpoczęła w skromnych warunkach, dziś jest na miejscu a nawet w kraju poważniejszych rozmiarów specjalizowaną placówką wytwórczą, dostarczającą pierwszorzędnego wykonania opatentowane materace sprężynowe oraz łóżka metalowe do użytku domowego, letnisk, sanatorjów, uzdrowisk, sierocińców, szpitali, żłóbków a także dla koszar itd. — Łóżka żelazne, jak z wystawionych eksponatów przekonać się było można, fabrykuje firma „Matra“ od zwykłych i tańszych do wykonanych luksusowo i nadających się urządzeń komfortowych. — W dostawie patentowanych materacy sprężynowych firma „Matra“ cieszy się jak najlepszą renomą i wyrobami temi obsługuje niemal wszystkie dzelnice rynku krajowego, gdyż materace marki „Matra“ poza ich trwałością i solidnością wykonania odznaczają się również konkurencyjnością ceny. — Prócz materacy i łóżek metalowych, rozległym i obfitym w wyborze jest dział mebli ogrodowych żelaznych i drewnianych, które fabryka „Matra“ wyrabiając masowo, dostarcza tanio i na dogodnych warunkach. — Dla dogodności licznych odbiorców, wydała omawiana placówka listrowany obszerny cennik, będący najlepszym środkiem dla bliższego zapoznania się z produkcją firmy „Matra“. — Cennik wysyłany bywa interesowanym na życzenie bezpłatnie.

Wszelkie maszyny i narzędzia rolnicze

Pierwszorzędny
Krajowy fabrykat - parnik
„JOKO”

po cenach konkurencyjnych

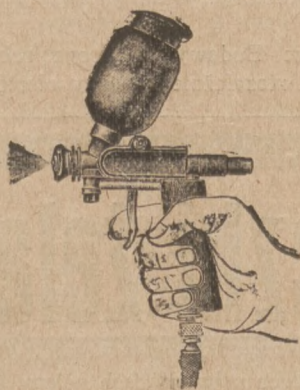
6116 jest

najlepszy i najpraktyczniejszy w użyciu
Józef Konieczny
Fabryka maszyn i kotłarnia
Gniezno, Moniuszki 1. Telefon 328

Aparaty i instalacje do natryskiwania farb i lakierów pod ciśnieniem powietrza na Targach Poznańskich

Ogólne zainteresowanie budziło na tegorocznych Targach stoisko inż. K. Skarżyńskiego z Warszawy, Uniwersytecka 1, wystawiającego eksponaty firmy

A Krautzberger & Co., w Holzhausen pod Lipskiem, a mianowicie aparaty i instalacje do natryskiwania farb i lakierów, pod ciśnieniem powietrza.

Uruchomione były tam dwie instalacje i cały szereg aparatów natryskowych i demonstrowano lakierowanie i malowanie drzewa, blachy, wyrobów ceramicznych, oraz wykonywano dekoracje na papierze i jedwabiu.

Odwiedzających zdumiewała wprost wielostronność zastosowania tych aparatów, zwłaszcza, iż prędkość i jakość wykonania jest o wiele wyższa od pracy pędzlami.

Na stoisku oglądać było można próbki przedmiotów, wykonanych aparatami firmy A. Krautzberger & Co., z czego wynika, iż mają one zastosowanie w fabrykach: mebli, fortepianów, wyrobów blaszanych, sztyldów, mebli żelaznych, maszyn, emaljni i ceramik, karoseryj samochodowych, wagonów, hut szklanych, garbarń, farbiarni futer, obuwia, zabawek, wyrobów gumowych, papierowych, tekstylnych i zakładów dekoracyjnych.

Przetargi • Submisje • Licytacje

PRZETARG OFERTOWY

na dostawę ca 7.900 ton węgla i koksu.

Starosta Krajowy odda na podstawie przetargu ofertowego dostawę

a) ca 6000 ton węgla górnośląskiego z kopalni klasy Ia.

b) ca 1900 ton koksu hutniczego z koksowni „Knurów“

z dostawą 5300 ton węgla i 1100 ton koksu franco kopalnia oraz 700 ton węgla i 800 ton koksu franco loco piwnica odbiorcy w czasie od 1 czerwca do 1 grudnia br., partjami, których wysokość i termin dostawy wyznaczy osobno Starostwo Krajowe.

Termin składania ofert upływa dnia 21 maja 1930 r. o godzinie 12. Oferty w zapieczętowanych kopertach z wyraźnym napisem „Oferta na dostawę opału“ składać należy pod adresem „Starostwo Krajowe w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego nr. 29“. Oferta na opał franco kopalnia winna zawierać cenę podstawową za tonę, wysokość rabatu i skonta oraz warunki płatności, a oferta na opał franco loco piwnica — cenę za cfr. włącznie rabatu i skonta.

Oferent winien w ofercie potwierdzić, że w razie wykonania dostawy w terminie spóźnionym, termin ten nie ma znaczenia dla ustalenia należnego mu wynagrodzenia.

Do ofert musi być dołączony kwit na złożone wadium do Kasy Głównej (Aleje Marcinkowskiego 29) w wysokości 2% od ceny oferowanego opału.

Zastrzega się prawo swobodnego wyboru oferenta, podział dostawy na kilka oferentów lub nieuwzględnienie żadnej z ofert.

Starosta Krajowy Poznański.

PRZETARG OFERTOWY

na wykonanie okucia i oszkleńcia okien przy budowie Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta itd.“ należy złożyć do dnia 20-go maja 1930 r. godz. 13 w biurze Administracji pokój 7. Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu przy ul. Sew. Mielżyńskiego 2, gdzie nastąpi otwarcie w obecności przybyłych oferentów. Informację udziela biuro architektoniczne kierownika budowl. p. inż. Andrzejewskiego przy Placu Wolności 11, (Esplanada) I. ptr. w godzinach od 15—18, gdzie również za opłatą otrzymać można formularz ofertowy.

Oferty i podkłady można wносить tylko na drukach dostarczonych przez kierownika budowl.

Zastrzega się wolny wybór przedsiębiorcy.

Zakład Ubezpieczeń Pracown. Umysłowych w Poznaniu.

(—) Wilczyński, Komisarz Rząd. (—) Lgocki, p. o. Dyr. Zakł.

Śląski Urząd Wojewódzki ogłasza ofertowy pisemny

PRZETARG PUBLICZNY.

na wykonanie robót posadzkowych przy budowie szkół techniczno-zawodowych w Katowicach z terminem wniesienia ofert do dnia 20 maja 1930 r. godz. 11-ta.

Bliższe szczegóły przetargu są podane w „Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego, na tablicy Wydziału Robót Publicznych oraz w Kierownictwie Budowy ul. Krasieńskiego.

Za Wojewodę Dr. Kaufman m. p.

w z. Naczelnika Wydziału Robót Publiczn.

Śląski Urząd Wojewódzki ogłasza ponownie ofertowy pisemny

PRZETARG PUBLICZNY

na wykonanie robót ślusarskich przy budowie szkół techniczno-zawodowych w Katowicach, z terminem wniesienia ofert do dnia 15 maja b. r. godz. 11-ta.

Bliższe szczegóły przetargu są podane w Gazecie Urzędowej Woj. Śląskiego, na tablicy Wydziału Robót Publicznych oraz w Kierownictwie Budowy ul. Krasieńskiego.

Za Wojewodę: Dr. Kaufman m. p.

w z. Naczelnika Wydziału Robót Publiczn.

PRZETARG.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku zwraca uwagę na ogłoszony w „Monitorze Polskim“ Nr. 103 z dnia 5. V. r. b. przetarg publiczny na dzień szóstego czerwca r. b. na sprzedaż około 120 ton różnych gatunków odpadków metali pólzslachetnych.

Związek Regulacji Rawy rozpisuje

PRZETARG OFERTOWY.

na dostawę kamienia, piasku i cementu.

Szczegóły patrz tablica przetargowa Kierownictwa budowy, Katowice, ul. Mickiewicza L. 12.

Związek Regulacji Rawy

Dr. Kocur, Przewodniczący.

PRZETARG.

Kierownictwo Budowy Gmachu Gospodarstwa Krajowego ogłasza niniejszem przetarg publiczny na wykonanie drzwi w budującym się gmachu.

Oferty należycie opieczetowane, z dołączeniem wadium w wysokości 5% sumy oferowanej, należy składać w biurze Kierownictwa Warszawa, Aleja Jerozolimska Nr. 1 do dnia 19 maja b. r. do godz. 12-ej, tamże można otrzymać szczegółowe warunki przetargu, oraz informacje w godzinach urzędowych.

Kierownictwo Budowy zastrzega sobie prawo wyboru oferty dogodnej, niezależnie od ceny ofertowej.

Taczki żelazne

o różnych pojemnościach poleca korzystnie
każdą ilość do odwrotnej dostawy

8826

„ELIBOR“

Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa
L. J. Borkowski

Tel. 63-66 - Oddział w Poznaniu, Casiorowskich 6 - Tel. 62-66

PRZETARG OFERTOWY

ogłasza Poczta Kasa Oszczędności na zainstalowanie dwóch dźwigów osobowych w rozbudowanym gmachu Centrali przy ul. Świętokrzyskiej 31/33 w Warszawie.

Po odbiór formularzy, warunków przetargu, opisu instalacji i dźwigów i t. p., które będą wydawane za opłatą 10 zł oraz po wszelkie informacje należy się zgłaszać do Wydziału Budowlanego P. K. O. ul. Świętokrzyska 31, parter, gdzie również będą przejrane plany budowy gmachu.

W przetargu mogą brać udział wyłącznie firmy, których bezpośrednim zadaniem jest budowa dźwigów.

Oferty zestawione na otrzymanych formularzach z dołączeniem dowodu złożenia wadium w wysokości 3.000 zł w kopertach zalakowanych, bez nagłówek firmowych, składać należy w Wydziale Budowlanym P. K. O. do dnia 15 maja 1930 r. do godz. 12-ej.

Dnia 15 maja 1930 r. o godz. 12,30 nastąpi publiczne otwarcie ofert.

Poczta Kasa Oszczędności zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta bez względu na wysokość oferty, względnie anulowanie przetargu.

Poczta Kasa Oszczędności.

OGŁOSZENIE PRZETARGU.

Publiczny przetarg ofertowy rozpisuje Urząd Budowy Gmachów Państwowych w m. st. Warszawie na wykonanie robót stolarskich w gmachu Centrali Ministerstwa Robót Publicznych przy ul. Chałubińskiego w Warszawie.

Ślepe kosztorysy, warunki przetargu, warunki techniczne, szczegółowe rysunki, projekt umowy oraz przepisy tymczasowe o oddawaniu państwowych dostaw i robót w zakresie działania Ministerstwa Robót Publicznych otrzymać można w biurze Kierownictwa robót — ul. Chałubińskiego Nr. 4, w godzinach 9—12, za opłatą zł 15.

Oferty w zapieczętowanych kopertach, z napisem „Oferta na wykonanie robót stolarskich w gmachu Centrali Ministerstwa Robót Publicznych przy ul. Chałubińskiego w Warszawie“, wraz z dowodem złożenia wadium w wysokości 5% sumy oferowanej, składać należy do dnia 21 maja r. b. do godziny 12-ej w południe w biurze Urzędu Budowy Gmachów Państwowych w m. st. Warszawie — ul. Długa Nr. 50. Bezpośrednio potem odbędzie się otwarcie ofert.

Kierownik Urzędu Budowy Gmachów Państwowych w m. st. Warszawie (—) T. Szanior.

PRZETARG.

Dyrekcja Zbrojowni Warszawskiej zamierza oddać w drodze przetargu nieograniczonego dostawę drzewa jesionowego, dębowego oraz sosnowego w-g niżej wyszczególnionego zestawienia:

I. Jesion (w-g war. techn. „F“) szerokość od 150 mm., długość od 2000 mm. I klasa — 15 mm. — 15 m³; 20 mm. — 15 m³; 26 mm. — 20 m³; 33 mm. — 20 m³; 43 mm. — 65 m³; 55 mm. — 40 m³; razem — 175 m³.

II. Dąb (w-g war. techn. „E“) szerokość od 150 mm., długość od 2000 mm. I klasa — 33 mm. — 50 m³; 50 mm. — 15 m³; 65 mm. — 30 m³; 76 mm. — 30 m³; razem 125 m³.

III. Sosna. a) (w-g war. techn. „A“) szerokość od 150 mm., długość od 2000 m. I kl. — stolarka — 15 mm. — 20 m³; 20 mm. — 30 m³; 26 mm. — 50 m³; 33 mm. — 75 m³; 38 mm. — 200 m³; razem 375 m³.

b) (w-g war. techn. „D“) szerokość od 150 mm., długość od 2000 mm., II gatunek obrzynane — 38 mm. — 50 m³.

c) (w-g war. techn. „B“) szerokość od 150 mm., długość od 2800 mm. I kl. (eksportowe) — 38 mm. — 100 m³.

d) (w-g war. techn. „C“) szerokość od 250 mm., długość od 3000 mm. I kl. (eksportowe) — 65 mm. — 25 m³; 76 mm. — 30 m³; 100 mm. — 30 m³; razem 85 m³.

Nowość!

Nowość!

Pompa ssąco-tłocząca

Patent Inż. Dominika Nr. 24781, wzór użytkowy 3499

Działająca dowolnie, poruszana dowolnie tj. **ręcznie, klatratem, motorem lub wiatraklem.** Łożyska kulowe powodują lekkie poruszanie pompy z większych głębokości siłą jednego człowieka. — Potrójne obskórczenie cylindra, wentyle z brązu pozwalają do uzyskania wydajności do 5000 litrów wody na godzinę. 8577

Gwarancja 5-cio letnia. Szczegółowych informacji udziela firma: **PRZEDSIĘBIORSTWO WIERCENIA STUDIEN I WYTWÓRNIA POMP**

FR. DOMINIK

LWÓW, ul. 29 Listopada I. 37. Telefon 18-55 i 64-44

LIST POCHWALNY NA P. W. K. w POZNANIU.

Oferty na część tej dostawy są dopuszczalne, t. zn. może być oferowany jeden lub dwa z trzech wyż. wym. gatunków drzewa.

Oferty w zapieczętowanych i zalakowanych firmowych kopertach, zaopatrzonych w napis: „oferta na drzewo jesionowe, dębowe i sosnowe do przetargu na dz. 7 czerwca 1930 r.“, należy składać w Biurze Zakupów Zbrojowni Warszawskiej, Praga — Stalowa 58 od godz. 15-ej dnia 6 czerwca 1930 r.

Przetarg odbędzie się d. 7 czerwca r. b. o godz. 9,30.

Wadium w wysokości 5 proc. oferowanej dostawy należy złożyć w Centralnej Kasie Państwowej w Warszawie na rachunek depozytowy Wojskowego Zakładu Zaopatrzenia Uzbrojenia, a otrzymany kwit łącznie z własnym odpisem dołączyć do oferty (wewnątrz zapieczętowanej koperty).

Dla niniejszej dostawy obowiązują:

- 1) Zestawienie warunków ogólnych, obowiązujących przy dostawach wojskowych (zał. L. 1 przepisów 0-10-22).
- 2) Przepis o składaniu ofert na dostawy wojskowe (zał. L. 4 przepisów 0-10-22).
- 3) Warunki techniczne odbioru drzewa.
- 4) Urzędowy wzór oferty.

Wymienione przepisy będą wyłożone do przejrzania zainteresowanych w Biurze Zakupów Zbrojowni Warszawskiej od godz. 12-ej do godz. 13-ej, gdzie można również otrzymać wszelkie informacje.

Urzędowy wzór oferty i warunki techniczne są do nabycia w Biurze Zakupów za opłatą zł 3 (trzy).

Oferty nieodpowiadające warunkom niniejszego wezwania rozpatrywane nie będą.

Dyrekcja zastrzega sobie prawo oceny i swobodnego wyboru ofert, jak również zmniejszenia lub zwiększenia ilości poszczególnych gatunków drzewa, objętej niniejszym przetargiem.

Za dyrektora Zbrojowni Nr. 2

Jacynicz, inżynier.

Przetarg

Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku zwraca uwagę na ogłoszony w Monitorze Polskim Nr. 103 z dnia 5. V. rb. przetarg publiczny wyznaczony na dzień szóstego czerwca rb. na sprzedaż około **120 ton różnych gatunków odpadków metali pólslachetnych.** 8849

PRZETARG.

Magistrat m. Łodzi ogłasza pisemny publiczny przetarg na wykończenie 6 kamienic wybudowanej kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim w Łodzi o łącznej pojemności około 80.000 mtr. sześć.

O budowę ubiegać się mogą przedsiębiorstwa i firmy zarejestrowane.

Oferty pisemne na oryginalnych ślepych kosztorysach, całkowicie wypełnionych, odpowiadające zatwierdzonym przez Magistrat m. Łodzi w dniu 2 maja 1930 r. „Warunkom przetargu“ — należy składać na wszystkie 6 kamienic w Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi, Plac Wolności 14, pokój nr. 44, do dnia 21 maja 1930 roku włącznie, do godz. 11 m. 30 w kopertach podwójnych, załakowanych pieczęcią firmową, każda z napisem: „Oferta do przetargu, mającego się odbyć w dniu 21 maja 1930 roku na wykończenie 6 kamienic kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim“ i podaniem nazwy oferującej firmy i adresu, z których wewnętrzna będzie zawierała samą ofertę, zewnętrzna zaś — prócz wyżej wspomnianej koperty — powinna mieścić w sobie także dowód złożenia wadium do depozytu Magistratu m. Łodzi w wysokości 70.000,— zł (siedemdziesiąt tysięcy) w gotówce lub innych wartościach, przewidzianych w punktach: 2, 3, 4 i 6 § 1 Okólnika Ministerstwa Skarbu L. DOP. 5284/III, z dnia 10 września 1927 roku podług skali procentowej ich kursu, ustalonej w tym okólniku oraz w kaucjach hipotecznych, tych ostatnich po zgodzeniu się na nie przez Magistrat.

Oferty, nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie nie będą rozpatrywane.

Warunki przetargu i załączniki: ślepy kosztorys, plan sytuacyjny z oznaczeniem kompleksu kamienic, projekt umowy — można otrzymywać codziennie od dnia 12 maja 1930 r. w godzinach biurowych w Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi, Plac Wolności 14, pokój nr. 40, za opłatą zł 30,—. Tamże do przejrzania plany policyjno-budowlane kolonii.

Magistrat m. Łodzi.

PRZETARG.

Magistrat m. Kalisza niniejszem ogłasza publiczny przetarg ofertowy na budowę gmachu nowej elektrowni m. Kalisza w Piwnicach pod Kaliszem. Oferty należy nadsyłać pod adresem: Biuro Budowy Nowej Elektrowni — Kalisz, Al. Józefiny Nr. 2 — do dnia 15 maja b. r.

Ślepy kosztorys i warunki przetargu do nabycia we wspomnianym Biurze Budowy w cenie 25 złotych za komplet, projekt zaś do obejrzenia albo w Biurze Budowy w Kaliszu, albo u projektodawcy w Warszawie pod adresem inż. Konrad Kłos, Mazowiecka 11 m. 20.

Do oferty należy dołączyć kwit Kasy Miejskiej m. Kalisza na złożone wadium w wysokości 25.000 złotych. Wadium to może być złożone bądź w gotówce, bądź w papierach procentowych.

Dyrektor Elektrowni: J. Bujnicki.
Prezydent m. Kalisza M. Szarras.

OGŁOSZENIE.

Okręgowa Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie przy ul. Słowackiego Nr. 2 podaje do wiadomości, że w dniu 30-go maja 1930 r. odbędzie się przetarg publiczny na dostawę w ciągu okresu rocznego około 2.000 sztuk skrzynek wagonowych do nalepek stacyjnych.

Informację udziela dział zakupów Wydziału Zasobów (III piętro, pokój 38) w dnie urzędowe od godziny 12 do 14-ej.

PRZETARG.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Wilnie ogłasza przetarg na dzień 26-go maja 1930 r. na roboty rozbiórki kolejek wąskotorowych.

Bliższe szczegóły w „Monitorze Polskim“ Nr. 99 z dnia 29 kwietnia 1930 roku.

Dyrekcja Okręgowa K. P. w Wilnie.

PRZETARG.

Kierownictwo Wojskowej Wytwórni Balonowej w Jabłonie ogłasza niniejszem przetarg na budowę wieży ciśnieniowej na terenie Wojskowej Wytwórni Balonowej w Jabłonie. Warunki przetargu, rysunki i szczegółowe opisy techniczne mogą zainteresowane firmy otrzymać w godzinach biurowych w Sekretariacie Wojskowej Wytwórni Balonowej w Jabłonie.

Przetarg odbędzie się dnia 20 maja 1930 r. o godz. 10.45.

Kierownik Wojsk. Wytwórni Bal.
inż. St. Mazurek mjr. obs. bal.

Wojewódzki Urząd Budownictwa w Cieszynie ogłasza

PRZETARG OFERTOWY

na dostawę 600 ton kostki drobnej wymiaru 10/10—10 z szarogłazu beskidzkiego, oraz 1800 ton półbruczku z szarogłazu beskidzkiego o wymiarach 13/13 loco stacja Czechowice lub Dziedzice.

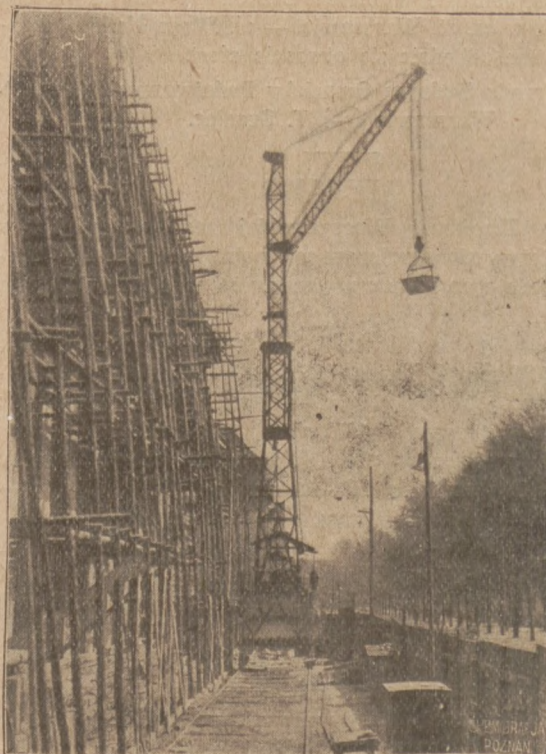
Warunki dostawy oraz blankiety ofertowe otrzymać można w Wojewódzkim Urzędzie Budownictwa w Cieszynie w godzinach urzędowych.

Oferty z próbkami wnosić należy w zamkniętych kopertach z napisem „oferta na dostawę kostki drobnej i półbruczku“, wraz z wadium wynoszącym 5% oferowanej kwoty do Wojewódzkiego Urzędu Budownictwa w Cieszynie w terminie do dnia 20 maja 1930 r. godzina 10-ta przed południem, w którym to terminie odbędzie się rozprawa ofertowa w Wojewódzkim Urzędzie Budownictwa w Cieszynie, ulica Szeroka 13, II piętro w pokoju Nr. 1.

Kierownik Wojew. Urzędu Budownictwa
w z. Inż. Makowski.

Sprzedaż lub dzierżawa

Czesław Szyperski Przedsiębiorstwo robót inżynierskich
Poznań, ul. Słowackiego 10. — Tel. 61-64

o nośności od 1000 do 4000 kg., z wysięgiem obracalnym 10,00 mtr., z wysokością podnoszenia do 28,00 mtr., do **wydzierżawienia** lub do **sprzedania**

8819

KRAN portalowy elektryczny

OGŁOSZENIE.

Okręgowa Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie przy ul. Słowackiego 2, podaje do wiadomości, że w dniu 30 maja 1930 roku odbędzie się przetarg publiczny na sprzedaż starych belek żelaznych w ilości około 130 ton.

Informacyj udziela Dział Zakupów Wydziału Zasobów (III piętro, pokój 38) w dni urzędowe od godziny 12 do 14.

PRZETARG

Państwowa Hurtownia Wódek N. 8 w Krzemieńcu ogłasza na dzień 5 czerwca 1930 roku o godzinie 13-iej ustny przetarg na sprzedaż po byłym monopolu rosyjskim łomu żelaznego i różnych przedmiotów technicznych, składających się z: a) 2 kotłów parowych systemu „la Chappelle“ dł. 3700/1400, 2 zbiorników żelaznych, 3 mierników stojących, 6 zbiorników, 1 kotła wodno-rurkowego, bez armatury, komina żelaznego z 5 części ramy żelaznej okiennej, 4 wywrotek do wagonetek, 1 koryta żelaznego do mycia butelek, rur stałego żelaza itp.

Cena wywoławcza za łom pod a — 8 groszy za 1 kilogram, cena wywoławcza za łom pod b — 5 gr. za 1 kilogram.

Nadmienia się, że waga przedmiotów, które nie mogą być zważone na zwykłej wadze dziesiętnej, określoną jest teoretycznie na podstawie zarządzenia Dyrekcji P. M. S.

Zgłaszający się winni złożyć tytułem kaucji 10 proc. wartości łomu.

Zastrzega się prawo podziału łomu między kilku reflektantów. Osobie która utrzyma się przy przetargu kaucja zwróconą będzie po zabraniu łomu w 2-tygodniowym terminie od daty przetargu. Wszelkie koszty związane ze zważeniem i zabraniem łomu ponosi nabywca.

Bliższych informacji udziela Państwowa Hurtownia Wódek N. 8 w Krzemieńcu w godzinach urzędowych.

Państwowa Hurtownia Wódek N. 8 w Krzemieńcu.

Urząd Wojewódzki Wołyński ogłasza

KONKURS

na stanowisko instruktora korporacji przemysłowych.

O powyższą posadę mogą ubiegać się kandydaci z ukończonym akademickim wykształceniem prawniczym lub technicznym. Do posady tej (narazie kontraktowej) przywiązane są pobory VIII gr. up. urzędników państwowych.

Podanie z dołączeniem szczegółowego życiorysu i uwierzytelnionych odpisów: dyplomu, świadectw z poprzedniej pracy oraz referencji należy nadsyłać do urzędu wojewódzkiego wołyńskiego w Łucku w terminie do dnia 31. V. 1930 r.

P. o. Wojewody (—) J. Śleszyński, wice-wojewoda.

KONKURS.

Z powodu uchwalonego przez Radę Przyboczną rozdziału Miejskich Zakładów Elektrycznych na dwa odrębne Zakłady, t. j. Miejski Zakład Oświetlenia i Miejską Kolej Elektryczną z osobnymi Dyrekcjami, Magistrat król. stol. m. Lwowa rozpisuje konkurs na posadę dyrektora Miejskiej Kolei Elektrycznej.

Warunki konkursu można przejrzeć w Wydziale I. Magistratu we Lwowie.

Podania należy wnieść do Wydziału I. Magistratu w terminie do 31 maja 1930.

p. o. Prezydenta miasta: **Dr. Otto Nadolski w. r.**
Komisarz Rządu

Poszukuje się do warzelnii soli

TECHNIKA

absolwenta Wydziału Chemicznego Szkoły technicznej.

Pożądana praktyka cukrownicza.

- 1) dokładny życiorys,
- 2) odpisy świadectw szkolnych,
- 3) poświadczenie obywatelstwa polskiego,
- 4) odpisy świadectw z dotychczasowej pracy w przemyśle.

Podania kierować pod adresem: **Państwowa Żupa Solna w Wieliczce, Województwo Krakowskie.**

Po zawarciu

traktatu

handlowego

możliwym jest znowu sprowadzanie maszyn z **Niemiec!**

Posiadamy na składzie wszelkiego rodzaju

MASZYNY

w różnych wielkościach, **używane**, jakoteż zupełnie **nowe** i dostarczamy je po najniższych cenach, udzielając odbiorcom długoterminowego czasokresu zapłaty.

Między innymi znajdują się obecnie na składzie następujące maszyny:

Tokarki pociągowe } we wszystkich
„ wrzec. i pociąg. } wielkościach
fabrykaty: Loewe, Zimmermann, Wotan, Escher itd.

Strugarki poprzeczne, heblarki, szlifierki odśrodkowe i koliste fabrykaty: Loewe, Reinecker, Wotan, Samson itd.

Szlifierki cylindrowe fabr. Mayer & Schmidt, Naxos.

Szlifierki płaszczynowe fabr. Samson, Wotan itd.

Wiertarki ramionowe i wiertarnie oraz gryzarnie fabr. Raboma, Kolb, Hille itd.

Tokarki automatyczne i rewolwerowe fabr.: Pittler, Loewe, Scheu, Heinemann itd.

Gryzarki do kół zębatach (zębiarki) Pfauter, Zimmermann itd.

Poziome, pionowe i uniwersalne gryzarki fabr.: Zimmermann, Mossdorf, Wanderer itd.

Maszyny do obróbki blachy mimośrodowe, frykcyjne ręczne prasy wrzecionowe itp.

Celem obejrzenia składnicy maszyn otrzymuje się wizum paszportowe. Prosimy się zwrócić do nas!

Heinrich Sonnenberg A. G.

Berlin-Neukölln

8749

Kölln. Allee, a. d. Brücke.

OKAZJA!

Mamy do oddania natychmiast ze składu naszego w Poznaniu używane, lecz gruntownie wyremontowane (z gwarancją):

Lokomobile

1. Marshall, nr. 28830, r. 1897, ca 10 K. M. nom.
2. Cegielski, nr. 566, r. 1905, ca 10 K. M. nom.
3. Flöther, nr. 1080, r. 1898, ca 10 K. M. nom.
4. Ransomes, nr. 18146, r. 1906, ca 12 K. M. nom.
5. Lanz, Mannheim, nr. 4804, r. 1895, ca 14 K. M. nom.
6. Marshall, nr. 28825, r. 1897, ca 7 K. M. nom.
7. Cleyton u. Schüttleworth, nr. 26763, r. 1891, ca 5 K. M.
8. Hofer Schrantz — Cleyton Schüttleworth, nr. 55744, r. 1917, ca 6 K. M.
9. Epple & Buxbaum, nr. 748, r. 1895, ca 8 K. M. nom.
10. Ransomes, nr. 11726, r. 1898, ca 10 K. M. nom.
11. Güttler, nr. 351, r. 1901, ca 10—12 K. M. nom.

Lokomobile

niewyremontowane (bez gwarancji)

12. R. Wolf, nr. 989, r. 1887, ca 8 K. M. nom.
13. Badenia, nr. 1521, r. 1899, ca 12 K. M. nom.
14. Turner, nr. 1016, r. 1886, ca 5 K. M. nom.
15. Cleyton Schüttleworth, nr. 20982, ca 8 K. M. nom.
16. Förster, nr. 1194, r. 1884, ca 8 K. M. nom.
17. Garret, nr. 664, r. 1874, ca 8 K. M.
18. Robey, nr. 7854, r. 1883, 8 K. M. nom.

Lokomobile przemysłowe

wyremontowane z gwarancją

19. stacjonowana, Förster u. Co., nr. 530, r. 1900, na 9 atm., ca 100 konna
20. stacjonowana, M. Kir, Budapeszt, nr. 1961, r. 1896, na 12 atm., ca 100 konna
21. stacjonowana, H. Lanz, nr. 34248, o sile ca 48/60/70 koni, r. 1915
22. stacjonowana, Garret Smith, nr. 4220, r. 1898, o sile ca 20—30 K. M.
23. przewoźna lub stacjonowana, H. Lanz, nr. 4804, r. 1895, ca 20—30 K. M.

Młocarnie parowe i motor.

gruntownie wyremontowane, z gwarancją do natychm. użytku

24. Lanz, nr. 4770, 60 × 24"
25. Ruston Proctor, nr. 18540, 66 × 24"
26. Bomford, nr. 11576, 60 × 24"
27. Lanz nr. 28972, 60 × 22", marki Doppelmerich
28. Lanz, nr. 10916, 67 × 24"
29. Lanz, nr. 3813, 60 × 24"
30. Paxmann, nr. 2450 66 × 24"
31. Hofer Schrantz, Cleyton Schüttleworth, nr. 72300, 39 × 21"
32. motorowa, 62 × 18"
33. motorowa sztyftowa, Bruns, z podwójnym czyszczeniem, 56 cm/22"

Niewyremontowane

34. Marshall, nr. 8865, 24 × 60"
35. motorowa W. Schultze, nr. 1868, 18 × 60"

Traktory i motory

36. 1 traktor „Dering”, 15/30 K. M.
37. 1 „ „Grossbulldog“ Lanza, na ropę, 22/28 K. M.
38. 1 „ „Feiddank“ Lanza, na ropę, 38 K. M.
39. 1 „ ropy Lanza Bulldog, 12 K. M., samopojazdowy
40. 1 „ Hansa Lloyd, ca 40 K. M.
41. 1 motor przewoźny, Witte, 8 K. M.
42. 1 „ przewoźny, Paul Landsberg, ca 6—8 K. M.
43. 1 „ leżący, gazowy, ca 20 K. M.
44. 1 motor stacjonowany, fabr. Bauchet, ca 1 1/2 K. M.
45. 1 łódź motorowa na ca 10 osób

Maszyny parowe

46. leżąca, Hermann Laas ca 45 K. M.
47. leżąca, Schoenemann, ca 30 K. M. 8745
48. stojąca, ca 3—5 K. M.
49. leżąca, Edward Alborn, ca 10 K. M.

Oprócz tego mamy do oddania korzystnie z naszych składów różne kosiły, pompy mech., prasy do torfu, maszyny narzędz. itd.

Nitsche i S-ka

Fabryka Maszyn
Poznań, ul. Kolejowa 1—3
Telefony: 6043, 6044, 6906 i 1478

Lokomobila Wolfa o sile 45—65 KM. z roku 1910 w dobrym stanie w ruchu będąca do sprzedania z powodu powiększenia siły. Bliższa wiadomość: „ALBA“ Sp. z ogr. odp. Lwów, ul. Fredry 9. 8839

Elektromotory

na prąd stały 8 M. K. i 6 M. K., 1.100 obrotów oferujemy okazjnie „Elektra“, Toruń, Chełmińska 4. 8814

Samochód

„Ford“ torpedo w dobrym stanie i

motocykl

„Ewans“ lekki, 1 konny **sprzedam korzystnie.**

8802

T. HEJNOWICZ, RAWICZ.

LOKOMOBILE

28/34/42 P. S. — trak 850 i 450 mm., autom. ostrzarka pili, strugarka, piła wahadłowa, piły tarczowe, motory Diesela 6, 7, 15 i 25 P. S., motory benzynowe 4 i 8 P. S., motory do łodzi 12 i 30 P. S., łodzie motorowe 9 i 12 m. długie, kutry rybackie 9 i 12 m. długie, dynamo na prąd stały 110 V. 23 A. i 220 V. 19 A., szafa ogniotrwała do sprzedania. 8777

EPP, GÖRLICH & Co., Stutthof p. Gdańskiem. Tel. 80

Motory elektryczne

prąd zmienny 100 K. M., 3 × 220 Volt, 730 obr., fabrykat A. E. G. Berlin, z rozrusznikiem, dalej: 75 K. M., 220/380 Volt, 930 obr., fabrykat S. S. W., Berlin, 22 Kw. dynamo, prąd stały, 220/320 Volt, 1050 obr., fabrykat Garbe Lahmayer, Berlin, bardzo tanio na sprzedaż. 8833

„Metalowiec“, Poznań, ul. Towarowa, Brama 2

Agregat turbinowy

Turbina parowa 530 PS
Generator 350 Kw. 2000 V.
Kompletne urządzenie

następnie kompletny

turbo-agregat A. E. G.

500/600 Kw. z wszystkimi przyborami tanio do oddania

Zapytania uprasza się pod nr. 8822 do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“

Mamy na sprzedaż

używane lecz odrestaurowane:

- 1 kocioł parowy kornwalijski jednopłomienicowy o pow. ogrz. 35 m² na 5 1/2 atm. rob. ciśnienia;
- 1 kocioł jak wyżej o pow. ogrz. 13 m² na 6 atm.;
- 1 kocioł rurkowy 33 m² na 9 1/2 atm.;
- 1 kocioł-basen do nafty lub ropy leżący ze starego kotła parowego o pojemności około 22 000 litrów;
- 1 maszynę parową leżącą o sile około 50 KM., ze suwakiem tłoczkowym i z regulatorem osiowym;
- 1 maszynę parową o sile około 35 KM.;
- 2 maszyny parowe o sile po ok. 15—20 KM.;
- 1 maszynę parową o sile około 7 KM.;

Objekty znajdują się w dobrym stanie i są do obejrzenia w firmie 8867

H. CEGIELSKI, Sp. Akc.
w Poznaniu na Wildzie
przy ulicy Strumykowej 12-13.

Korzystnie do oddania:

- 1 wiertarka słupowa (Fabr. Weiss--Breslau) 3 biegowa do deptania z ruchomym stołem i imadłem do 30 mm. wiercenia w dobrym stanie;
- 1 piec całożelazny do emaljowania rowerów i t. p. na gaz 175/100/80 cm w bardzo dobrym stanie;
- 2 aparaty do wulkanizowania (większy i mniejszy) na parę do ogrzewania gazem;
- 1 pas skórzany podwójny 12/125/5200 mm.
- 1 pas skórzany podwójny 10/125/3000 mm.
- 1 pas z sierści wielbłądziej 120/4500 mm. 8868
- 2 pasy konopne 125/5200 mm.

W. WENTZEL, OSTRÓW (Pozn.)

Wyjątkowa okazja! Lokomobila

stacjon. Wólfa, rok 1927, ostatni wyraz techniki, 30/37/45 HP. 12 atm., szybkobieżna, 2-cylindrowa z kondensacją, 2 koła rozpędowe, oszczędna w paliwie, mało używana, jak nowa, na sprzedaż z pełną gwarancją za 2/3 ceny fabrycznej włącznie komina żelaznego i kanalizacji na korzystnych warunkach spłaty. Zgłosz. do admin. „Rynku Metal. i Masz.” pod nr. 8851.

Samochód ciężarowy

Daimlera, 45 P. S., 4,5 ton., na pełnych gumach, w beznagannym stanie **sprzeda** 8850
Dom. Mariensee, W. Miasto Gdańsk.

Urządzenie chłodnicze

na sprzedaż

składające się z:

- 1 kompresora na 15 000 kalorii, 90 obr./min. średnica cylindra 175 mm., skok 290 mm., koło pasowe wymiarów 1250 × 160 mm.
- 1 ozębniacz powietrznego na 50 000 kalorii, wymiary 8 400 × 2 000 × 18 000 mm.
- 1 wentylatora o przekroju 750 mm., i wydajności 600 m³ przy 800 obr./min.

Pozatem do sprzedania:

- 19 kół pasowych żelaznych. średnicy od 280 do 1325 mm., na wały transmisyjne 50 i 70 mm.
- 25 m. b. wałów transmisyjnych średn. 50 i 70 mm. konsole, łożyska i inny materiał transmisyjny.

8847 Oferty przyjmują

**Miejskie Zakłady dla Światła, siły i wody
w Gnieźnie.**

- 1 leżącą maszynę parową 7 K. M. (Fabr. Brünn Königsfelder M. F.)
- 1 leżącą maszynę parową 25 K. M. (Fabr. Erste Brünn M. F.)
- 1 leżącą maszynę parową 36 K. M. (Fabr. Blansko M. F.)
- 1 hydrauliczną pompę prasową do 300 atm. ciśnienie
- 4 pompy odśrodkowe z 60 mm i 125 mm, połączenie rurowe
- 1 podgrzewacz wody zasilającej dla 50 mm, połączenie rurowe

wszystko używane, lecz w dobrym stanie, oddamy korzystnie.

Karol Ochsner i Syn,
Fabryka metalowa, Kiejsko (Śląsk) 8871

Do sprzedania za bardzo niską cenę:
używana

maszyna parowa

dwucylindrowa „COMPOUND“

85 PS. 120 obr./min., bez kondensacji na parę 12 atm. Sterowanie wentylowe. Reflektanci zechcą kierować pisma pod adresem:

**Fabryka Wyrobów Gumowych
„WOLBROM“ S. A.**
w Wolbromiu, woj. Kieleckie.

8862

Młot sprężynowy Nr. 2

o wadze baby 60 kg., zupełnie nowy z powodu zmiany dyspozycji korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia pod „Ajax“ Nr. 8863 do adm. „Rynku Metal. i Maszynowego“ w Poznaniu.

1 lokomobila

L A N Z, Mannheim, typ HLM3, z kondensacją, 12 atm., 42/58/65 KM, nr. 28987, z żelaznym kominem.

1 lokomobila

GARRET SMITH, 1896, nr. 6165, 5 atm., 28/35 KM dogodnie do sprzedania. Na żądanie długoterminowe zapłaty. Inż. Willi Kirchhoff, Bydgoszcz, Al. Mickiewicza 12. Tel. 227 8854

Ważne dla dóbr posiadających gorzelnię! KUPNO OKOLICZNOŚCIOWE!!

Aparat do platków kartoflanych systemu Tatosin z 2 prawie nowymi walcami suszącymi zaraz bardzo tanio do sprzedania, waga około 250 ctr., cena 4.400 zł.

FIMMEL, Nowy Tomyśl (Wlkp.) 8769

Kupiec w Małopolsce z branży żelaznej, dobrze wprowadzony w sferach kupieckich

poszukuje zastępcw

poważnych fabryk krajowych, artykułów masowych, ewentualnie za delcredere. Pierwszorządne referencje.

Łaskawe zgłoszenia uprasza się do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 8835.

Egzaminowany

mistrz tłoczarski (Drücker)

obeznany z wszelkimi pracami, dobry organizator i kalkulator, w wieku 35 lat, poszukuje posady od zaraz lub później.

Zgłoszenia uprasza się: 8841

OKONIEWSKI, TORUŃ, ul. Mickiewicza 64

POSZUKUJE SIĘ

ZASTĘPCÓW

dobrze zaprowadzonych wśród odnośnych sfer przemysłowych i odbiorców branży. 8790

BERBET - MASCHINENBAU G. M. B. H.
Maszyny i formy dla wyrobów cementowych oraz dla produkcji sztucznego kamienia płaskowego. HALLE A/SAALE

„R. Met“

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW.

CENY OGŁOSZEŃ: $\frac{1}{4}$ str. 150 zł, $\frac{1}{2}$ str. 80 zł, $\frac{3}{4}$ str. 45 zł, $\frac{1}{8}$ str. 25 zł, $\frac{1}{16}$ str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. Artykuły opisowe z dopłatą 100%. Klisze autotypy z wyraźnych fotografii dostarcza się po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Do Niemiec oblicza się $\frac{1}{4}$ str. 150,— Rm., $\frac{1}{2}$ str. 80,— Rm., $\frac{3}{4}$ str. 45,— Rm., $\frac{1}{8}$ str. 25,— Rm., $\frac{1}{16}$ str. 15,— Rm. W wydaniach specjalnych obowiązują taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Grodzki (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

W mieście powiatowym **Wąbrzeźno** (Pomorze) może się osiedlić

dzielny instalator elektrotechniczny.

Kwalifikacje w tym zawodzie należy udowodnić. Bliższe wiadomości udziela 8870

Zarząd Elektrowni Miejskiej w Wąbrzeźnie.

Żelazniak

lat 24, poszukuje posady ekspedjenta, magazyniera lub podróżującego. Dzielny fachowiec. Dobre świadectwa i referencje. Zgłoszenia do administr. „Rynku Met. i Masz.“ pod nr. 8712.

Podróżujący z branży żelaznej

na Wschodnią Małopolskę dobrze wprowadzony z siedzibą we Lwowie **poszukiwany**

Fabryka Maszyn i Narzędzi Ołdakowski i Neumark, Łódź, Zakątna 81. 8784

KUPNA

PRASĘ HYDRAULICZNA

używaną lecz w dobrym stanie użytkowym do wyciskania wody z arkuszy o wymiarze 1 mtr na 75 cm kupi zaraz pewna fabryka masy drzewnej.

Oferty piśmienne uprasza się za nr. 8828 do Admin. „Rynku Metalowego i Maszynowego“.

Stare płyty akumulatorowe, szlam, i wszelkie stare metale

kupuje

T. Bielawski, Poznań,

Bukowska 33. — Telefon 6418. 8062

Kupimy kocioł parowy Cornwall

o pow. ogrzewalnej 60—80 m², o ciśnieniu roboczym 10 atm., o ile możliwości z przegrzewaczem w bardzo dobrym stanie. Oferty przysyłać do Zarządu kopalń „GAZY“ Schodnica. 8825